

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Fiskální politika a situace na trhu práce v Pardubickém kraji

Diplomová práce

Bc. Marek Tesař

Mgr. František Hřebík Ph.D.

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Marek Tesař

Provoz a ekonomika

Název práce

Fiskální politika a situace na trhu práce v Pardubickém kraji

Název anglicky

Fiscal policy and situation on the labor market in the Pardubice region

Cíle práce

Cílem diplomové práce je popsat nástroje fiskální politiky a vyhodnotit situaci na trhu práce v Pardubickém kraji.

Metodika

Teoretická část diplomové práce se bude věnovat nezaměstnanosti jako ekonomickému jevu a nástrojům fiskální politiky. Teoretická část bude zpracována na základě prostudované odborné literatury týkající se dané problematiky s využitím popisné metody.

V praktické části bude analyzován trh práce a příčiny nezaměstnanosti v Pardubickém kraji. Současně bude porovnána míra nezaměstnanosti mezi jednotlivými okresy v rámci kraje. Uvedená část bude zpracována pomocí statistických dat poskytnutých ze statistických ročenek. Současně bude použito podkladů získaných ve spolupráci s úřadem práce. Dále se práce zaměří na nástroje aktivní politiky zaměstnanosti a jejich účinnost v rámci kraje. V této části práce bude použita metoda analytická a srovnávací.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

fiskální politika, nezaměstnanost, trh práce, míra nezaměstnanosti, Pardubický kraj

Doporučené zdroje informací

BRČÁK, J. – SEKERKA, B. *Makroekonomie*. Plzeň: Vyd. a naklad. Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-245-5.

BUCHTOVÁ, B. *Nezaměstnanost : psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8.

NAHODIL, F. *Veřejná správa a financování veřejného sektoru*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-536-4.

NĚMEC, O. – KOTÝNKOVÁ, M. *Lidské zdroje na trhu práce : vývoj a tendence v souvislosti se vstupem České republiky do EU*. Praha: Professional Publishing, 2003. ISBN 80-86419-48-7.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 ZS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. František Hřebík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2015

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 18. 11. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Fiskální politika a analýza nezaměstnanosti v Pardubickém kraji“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 23.11.2015

Bc. Marek Tesař

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu mé diplomové práce panu Mgr. Františku Hřebíkovi Ph.D., za odborné vedení, metodickou pomoc a poskytování cenných rad. Dále také děkuji své manželce Renatě za podporu při těžkých chvílích studia.

Fiskální politika a situace na trhu práce v Pardubickém kraji

Souhrn

Diplomová práce je zaměřena na situaci na trhu práce v Pardubickém kraji ve sledovaném období se zaměřením na roky 2010-2014. Vnější aspekty nezaměstnanosti jsou porovnávány s průměrnými hodnotami v České republice.

V teoretické části diplomové práce jsou vysvětleny pojmy, jako jsou fiskální politika, trh práce, nezaměstnanost a její měření a nástroje aktivní politiky zaměstnanosti.

V praktické části je nejprve zpracována situace na trhu práce Pardubického kraje. Na toto navazuje samotná komparativní a popisná analýza různých údajů o nezaměstnanosti v Pardubickém kraji v porovnání s Českou republikou. Dále je analyzována situace na trhu práce v jednotlivých okresech Pardubického kraje ve sledovaném období. Na závěr je provedena SWOT analýza Pardubického kraje, ve které jsou vyhodnoceny silné a slabé stránky spolu s příležitostmi a hrozbami.

Klíčová slova: fiskální politika, nezaměstnanost, trh práce, míra nezaměstnanosti, pracovní místo, Pardubický kraj, aktivní politika zaměstnanosti.

Fiscal policy and a situation in the labour market in Pardubice region

Summary

The thesis focuses on the situation in the labour market in Pardubice region in the observed period of time specializing in the years 2010 – 2014. The external aspects of unemployment are compared to the average labour market figures of the Czech Republic.

The theoretical part of the thesis explains some terms like fiscal policy, labour market, unemployment and its aim and means of active policy of unemployment.

The practical part deals first with the situation in the labour market of Pardubice region. This issue develops a comparative and descriptive analysis of various facts of unemployment in Pardubice region itself in comparison to the Czech Republic. Then there is analysed a situation in the labour market in each district of Pardubice region for the observed period. Finally a SWOT analysis of Pardubice region has been worked out in which weaknesses and strengths with their opportunities and threats are assessed.

Key terms: fiscal policy, means of fiscal policy, unemployment, labour market, the level of unemployment, working position, Pardubice region, active policy of unemployment.

Obsah:

1. Úvod	9
2. Cíl práce a metodika	10
3. Fiskální politika	11
3.1. Cíle fiskální politiky	11
3.2. Nástroje fiskální politiky	13
3.2.1. Nástroje fiskální politiky podle charakteru	13
3.2.2. Nástroje fiskální politiky podle rozpočtového hlediska příjmů a výdajů	13
3.3. Trendy a problémy fiskální politiky	17
4. Monetární politika	19
4.1. Cíle monetární politiky	19
4.2. Nástroje monetární politiky	19
4.3. Expanzivní monetární politika	20
4.4. Restriktivní monetární politika	21
5. Vzájemné působení fiskální a monetární politiky	21
6. Trh práce	21
6.1. Nabídka práce	22
6.2. Poptávka po práci	24
6.3. Úřady práce	26
7. Nezaměstnanost	28
7.1. Druhy nezaměstnanosti podle příčin	28
7.2. Míra nezaměstnanosti	31
7.3. Rizikové skupiny nezaměstnaných	33
7.4. Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti	36
8. Charakteristika Pardubického kraje	38
8.1. Fyziografická charakteristika	38
8.2. Socioekonomická charakteristika	40
9. Situace na trhu práce v Pardubickém kraji	44
9.1. Vývoj nezaměstnanosti v Pardubickém kraji	44
9.2. Cizinci na trhu práce v Pardubickém kraji	52
9.3. Aktivní politika zaměstnanosti v Pardubickém kraji	54
9.4. Vývoj průměrné hrubé mzdy a průmyslu v Pardubickém kraji ...	59

10. Situace na trhu práce v jednotlivých okresech Pardubického kraje	62
10.1. Okres Svitavy	62
10.2. Okres Ústí nad Orlicí	66
10.3. Okres Pardubice	70
10.4. Okres Chrudim	74
11. Vývoj nezaměstnanosti v okresech Pardubického kraje	78
12. SWOT analýza Pardubického kraje	84
13. Výsledky a diskuse	86
14. Závěr	88
15. Seznam použitých zdrojů.....	91
16. Seznam obrázků, grafů a tabulek	94
17. Přílohy	96

1. Úvod

Práce je v životě člověka jeho důležitou součástí, která mu přináší jisté uspokojení ve formě seberealizace a sebeuplatnění, ale také se jedná o důvody existenční a ekonomické. Práci se vytvářejí hodnoty, které mohou ostatní ve svém volném čase, ale i při své práci využívat. O práci je známo i mnohé přísloví jako například „Komu se nelení tomu se zelení“ nebo „Bez práce nejsou koláče“ a další.

Ovšem ne každý má šanci pracovat a ten kdo oni přišel nebo ji stále hledá je nucen se hlásit na úřadu práce, aby mohl využívat státní podpory v nezaměstnanosti a měl z čeho žít. V takovém případě se z něho stává nezaměstnaný, nebo jinak řečeno evidovaný uchazeč o práci. Nezaměstnaný nezůstává mimo trh práce, ale jedná se o osobu, která se na trhu práce nemůže prosadit a zůstává na straně nerealizované nabídky.

Nezaměstnanost je sociální problém, který se dotýká širokého spektra všech práce schopných osob dle vzdělání, věku a podobně. Vždy se tento problém ovšem dotýká především určité skupiny osob více a jiné skupiny méně. Proto se vedou různé statistiky, aby byly tyto rizikové skupiny detekovány a mohla se jim věnovat patřičná pozornost v rámci národní aktivní politiky zaměstnanosti, jak na celorepublikové úrovni, tak v rámci krajů až místních regionů. Právě tyto okrajové regiony bývají často postiženy vysokou mírou nezaměstnanosti.

Na nezaměstnanost má celkem zásadní význam konkrétní hospodářská situace. Vždy když dojde k tzv. hospodářské recesi, tedy oslabení ekonomické činnosti má to za následek zvýšení míry nezaměstnanosti. V dnešním globalizovaném světě pokud dojde někde k hospodářské nestabilitě, vždy se to méně či více projeví i v naší ekonomice v závislosti na tom jak daná země s hospodářskými problémy má provázanou ekonomiku s ostatními zeměmi světa.

V praxi je známo, že pokud se zvýší míra nezaměstnanosti má to za následek pokles průměrné mzdy, neboť poptávka po práci několikanásobně převyšuje poptávku po práci a zaměstnanci jsou nuceni pracovat za nižší mzdy. Ke zvýšení míry nezaměstnanosti dochází také v případě zvýšení minimální mzdy a to z důvodu nedobrovolné nezaměstnanosti, kdy zaměstnavatelé jsou nuceni z ekonomických důvodů propustit část zaměstnanců.

Pochopení nezaměstnanosti a její vývoj v soudobé ekonomice je stále jednou z nejsložitějších otázek pro ekonomy a ekonomické obory. Dosud nikdo nevypracoval projekt jak účelně ovlivnit míru nezaměstnanosti, aby došlo k jejímu snížení, ale veškeré programy jsou voleny a připravovány tak, aby alespoň docházelo k mírnému zlepšení.

2. Cíl práce a metodika

Cílem diplomové práce je popsat nástroje fiskální politiky a vyhodnotit situaci na trhu práce v Pardubickém kraji. Práce je zaměřena na sledované období od roku 2010 do roku 2014. V některých částech práce, kde to bylo vhodné, je časový interval delší. Zvláštní pozornost byla věnována jednotlivým okresům Pardubického kraje a situaci na trhu práce v nich.

Teoretická část diplomové práce se věnuje nezaměstnanosti jako ekonomického jevu a nástrojům fiskální politiky. Teoretická část je zpracována na základě prostudované odborné literatury dotčené problematiky.

V praktické části diplomové práce je analyzován trh práce a příčiny nezaměstnanosti v Pardubickém kraji, na což byla použita metoda analytická a srovnávací. Byly uvedeny fyziografické a především sociografické aspekty, které ovlivňují trh práce v kraji. V rámci srovnávací analýzy Pardubického kraje jsou analyzována data týkající se vývoje nezaměstnanosti v kraji, rozdíly míry nezaměstnanosti mezi muži a ženami, rozdíly mezi uchazeči o zaměstnání dle doby evidence uchazečů o zaměstnání, dle věkové struktury a podle vzdělanostní struktury. Dále je porovnáván počet volných pracovních míst s počtem uchazečů o zaměstnání. Část práce je také věnována vývoji a počtu zaměstnaných cizinců v kraji a počtu průmyslových podniků a vývoji výše tržeb. V práci jsou analyzovány nástroje aktivní politiky zaměstnanosti Pardubického kraje v oblasti výdajů vynakládaných za účelem vytvoření nových pracovních míst a rekvalifikací v porovnání s Královéhradeckým krajem a ČR.

Dále je provedeno srovnání mezi jednotlivými okresy Pardubického kraje za sledované období roku 2014 se zaměřením na míru nezaměstnanosti, volná pracovní místa a počty uchazečů, věkovou strukturu nezaměstnaných uchazečů, vzdělanostní strukturu uchazečů o zaměstnání a volná pracovní místa dle vzdělání, dle délky doby nezaměstnanosti a počet vytvořených pracovních míst v rámci aktivní politiky zaměstnanosti.

Závěrem je použita SWOT analýza, ve které jsou vyhodnoceny všechny aspekty nezaměstnanosti v Pardubickém kraji a určeny silné a slabé stránky kraje spolu s možnými příležitostmi a hrozbami.

Jako podkladové materiály ke zpracování analýzy byly použity údaje Českého statistického úřadu, údaje Úřadu práce krajská pobočka v Pardubicích a údaje Ministerstva práce a sociálních věcí.

3. Fiskální politika

Fiskální politika je součástí hospodářské politiky státu, přičemž jejím hlavním cílem je prostřednictvím státního rozpočtu udržovat stabilní ekonomický vývoj státu.

„Za základní funkce rozpočtové (fiskální) politiky bývají proto považovány:

- funkce stabilizační, jejíž podstatou je pomocí fiskální politiky působit na rovnoměrný růst ekonomiky při „zdravé“ míře inflace, vysoké zaměstnanosti a „přijatelné“ platební bilanci,*
- funkce alokační, kdy dochází k poskytování veřejných statků (např. základního vzdělání, vnitřní a vnější ochrany občanů aj.) veřejným sektorem,*
- funkce distribuční (redistribuce důchodů), která se zaměřuje v současné době především na prevenci chudoby formou stanovení příjmového prahu; významnou roli hraje fiskální politika i při korekci některých tržních selhání.“*

(Slaný, A. a kol., 2003, s. 138)

3.1. Cíle fiskální politiky

Cílem fiskální politiky je zajistit makroekonomickou stabilitu tj. stabilní ekonomický růst, nízkou nezaměstnanost a stabilní cenovou hladinu. V opačném případě může dojít k poklesu výstupu ekonomiky, k růstu nezaměstnanosti a k poklesu cenové hladiny.

Cíle fiskální politiky rozlišujeme na:

- zprostředkující (bezprostřední)
- hlavní (konečné)

Zprostředkující cíle:

„Zprostředkující cíle představují agregátní poptávka a agregátní nabídka, které mají svou výší a strukturou vytvářet předpoklady pro naplnění hlavních cílů, kterými jsou rovnovážný produkt, plná zaměstnanost, cenová stabilita a vnější ekonomická rovnováha.“ (Jurečka, V. a kol., 2010, s. 183)

- regulace agregátní poptávky
 - změny v příjmech státního rozpočtu – změny daňové zátěže
 - změny ve výdajích státního rozpočtu – stát nakupuje statky a služby
- regulace agregátní nabídky
 - stát ve formě státních podniků či ve formě státních vlastnických podílů v soukromých firmách

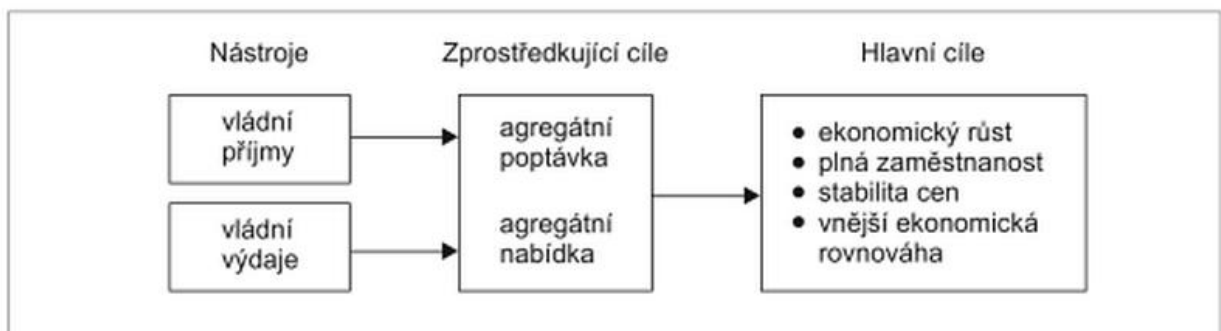
Hlavní cíle (konečné):

- vysoká zaměstnanost
- cenová stabilita

Nejdůležitějšími nástroji při plnění cílů fiskální politiky jsou vládní příjmy v podobě výdajů ze státního rozpočtu.

Hlavní cíle jsou ovlivňovány cíly zprostředkujícími a ty zase nástroji v podobě vládních příjmů a výdajů.

Obr. č. 1: Vztah mezi cíli a nástroji fiskální politiky

Zdroj: Jurečka, V. a kol., 2010

Vládní příjmy tedy působí na agregátní poptávku a vládní výdaje na agregátní nabídku. Agregátní poptávka a agregátní nabídka působí na hlavní cíle, kterými jsou ekonomický růst, plná zaměstnanost, stabilita cen a vnější ekonomická rovnováha.

„Fiskální politika je součástí širěji pojaté hospodářské politiky a její výsledky proto závisejí nejen na ní samotné, ale na účinnosti dalších složek hospodářské politiky, zejména politiky monetární.“ (Jurečka, V. a kol., 2010, s. 187)

3.2. Nástroje fiskální politiky

Nástroje fiskální politiky lze rozlišit podle charakteru a podle rozpočtového hlediska příjmů a výdajů.

3.2.1. Nástroje fiskální politiky podle charakteru

- **Diskreční (vědomé) opatření** – jsou to takové mechanismy fiskální politiky, které reagují na krátkodobé výkyvy rovnovážného produktu, zaměstnanosti a cenové hladiny. „Zpravidla mají jednorázový charakter a jejich realizace je podmíněna politickým souhlasem (např. souhlasem Poslanecké sněmovny)“. (Ochrana, F. Pavel, J. Vítek, L. a kol., 2010, s. 76) Jde tedy o vědomá opatření vlády.

Mezi nástroje tohoto typu řadíme veřejné práce, programy na vytváření nových pracovních míst, změnu míry zdanění fyzických a právnických osob, změny v rychlosti odpisů, změny ve výši výdajů na státní správu a výši sociálních dávek a transferových výdajů.

- **Vestavěné stabilizátory** – mají dlouhodobý charakter a vykazují relativní stabilitu. Fungují samočinně a působí automaticky, aniž by byly vázány na politický souhlas, jako tomu je u diskrečního opatření. Jsou konstruovány tak, aby automaticky zmírňovali výkyvy v ekonomice.

„Mezi vestavěné stabilizátory patří:

- *progresivní daň z příjmu;*
- *pojištění v nezaměstnanosti;*
- *státní výkup zemědělských přebytků;*
- *subvence k cenám zemědělské produkce;*“ (Rusmichová, L. Soukup, J. a kol., 2002, s. 109)

3.2.2. Nástroje fiskální politiky podle rozpočtového hlediska příjmů a výdajů

1. Příjmové nástroje – jsou to mechanismy fiskální politiky, působící po příjmové straně veřejných rozpočtů. Mezi příjmové nástroje patří změny daní, do kterých spadají osobní důchody i důchody společností. Na agregátní poptávku daně působí nepřímo prostřednictvím svého vlivu na úrovni spotřeby a investic.

Do veřejného rozpočtu patří státní rozpočet a rozpočty obcím a krajům. Podle Holmana představuje dominantní část veřejných rozpočtů právě státní rozpočet, jehož podíl na veřejných rozpočtech přesahuje 70%. Státní rozpočet má formu zákona, navrhuje ho ministerstvo financí a schvaluje poslanecká sněmovna obvykle na jeden rok. Účet státního rozpočtu spravuje Česká národní banka, která je centrální bankou České republiky.

Státní rozpočet je finanční plán hospodaření státu, který obsahuje odhad příjmů a rozdělení výdajů do různých kapitol. Po schválení státního rozpočtu je využití jednotlivých kapitol v kompetenci vlády, ministerstev a dalších institucí. Rozpočet ČR má v roce 2014 42 kapitol (viz. Příloha č. 1).

Příjmy státního rozpočtu

1. Příjmy z daní a poplatků:

- daně z příjmů fyzických osob - daně z osobních důchodů (mezd, dividend, úroků)
- daně z příjmů právnických osob - daně ze zisků firem
- daň z přidané hodnoty
- spotřební daně - platí se zejména z benzínu, tabáku, alkoholu aj.
- správní a soudní poplatky
- silniční daň
- poplatek za užívání dálnic
- clo
- daň dědická, darovací a z nemovitostí
- ostatní daňové příjmy

2. Pojistné na sociální zabezpečení - důchodové pojištění, nemocenské pojištění a pojištění v nezaměstnanosti

3. Ostatní příjmy - např. z prodeje státního majetku, příspěvky od zahraničních institucí a jiné.

Typy rozpočtu:

- schodkový (deficitní) rozpočet – výdaje jsou vyšší než příjmy
- vyrovnaný rozpočet – výdaje se rovnají příjmům
- přebytkový rozpočet – příjmy jsou vyšší než výdaje

V určitém roce vláda dosahuje rozpočtových přebytků, nebo rozpočtových deficitů. Rozpočtový přebytek vznikne tehdy, přesáhnou-li všechny daně a ostatní příjmy vládní výdaje a k rozpočtovému deficitu dojde, když výdaje přesáhnou daně. Pokud jsou výdaje a daně rovny, má vláda vyrovnaná rozpočet. Pokud dojde k rozpočtovému deficitu, musí vláda přistoupit buď ke zvýšení daní, ke krácení veřejných výdajů, k využití prostředků z privatizace (krytí aktivy), k dluhovému financování (prodej vládních obligací doma i v zahraničí), k emisnímu financování (monetizace dluhu) nebo ke kombinaci výše uvedených.

2. Výdajové nástroje – jsou to mechanismy fiskální politiky, působící po výdajové straně. Při změnách vládních výdajů je zapotřebí rozlišovat výdaje na nákup zboží a služeb a transferové platby. Vláda může ovlivnit změnou výdajů na nákup zboží a služeb agregátní poptávku přímo. Nepřímo je ovlivňována prostřednictvím transferů. Transfery jsou nenávratné platby obyvatelstvu, které zvyšují disponibilní důchod domácností a následně i její spotřebu. Transfery jsou z hlediska fiskální politiky chápány jako záporné daně.

Výdaje státního rozpočtu

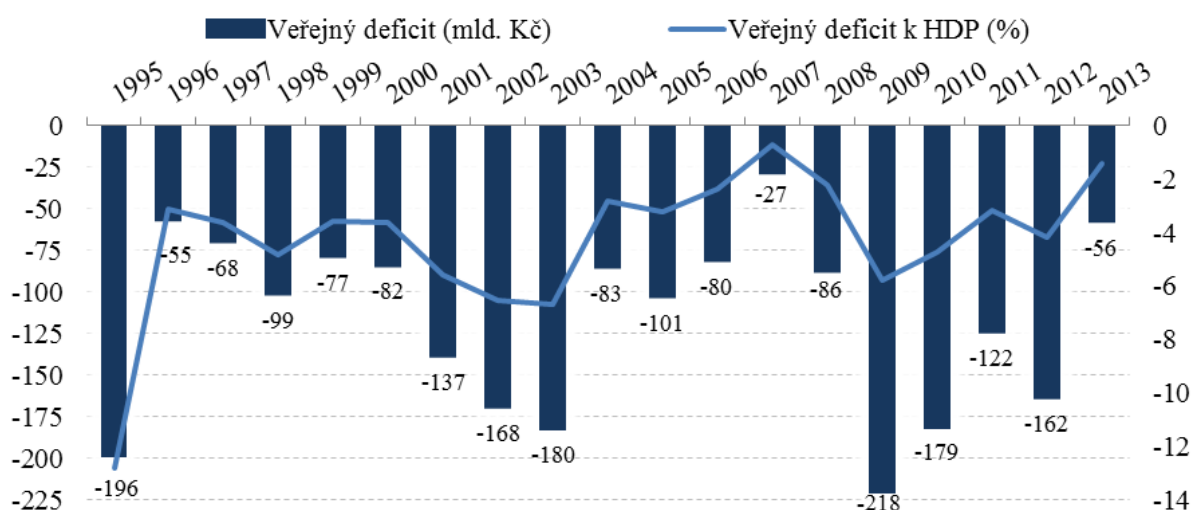
1. Platby a nákupy rozpočtových organizací - RO jsou státní úřady a jiné instituce, financované výhradně ze státního rozpočtu
2. Příspěvky příspěvkovým organizacím a vysokým školám
3. Příspěvky územním rozpočtům - příspěvky do rozpočtu obcím, které mají malé vlastní příjmy
4. Transfery:
 - obyvatelstvu - starobní důchody, nemocenské dávky, podpory v nezaměstnanosti, přídavky na děti a další sociální dávky
 - podnikatelským subjektům - dotace zemědělcům a jiným podnikatelům, dotace státním podnikům, jako například České dráhy aj.
 - ostatní
5. Příspěvky zdravotním pojišťovněm a ostatním fondům – platba zdravotního pojištění za děti, důchodce a další nevýdělečné osoby
6. Ostatní – například půjčky, členské příspěvky zahraničním institucím aj.

Státní rozpočet tedy souvisí s fází přerozdělování hospodářského rozpočtu. V této fázi všichni, kdož se podíleli na výrobě a získali z ní svůj podíl v podobě mezd, zisků, rent, úroků, povinně ze zákona o daních a o sociálním zabezpečení) odvádí část tohoto podílu do státního

rozpočtu (příjmy státního rozpočtu), který zajistí přerozdělení těchto prostředků ve společnosti v daném fiskálním roce (výdaje státního rozpočtu). Výdaje státního rozpočtu směřují především do sociální oblasti (transfery obyvatelstvu - důchody, sociální dávky, podpory v nezaměstnanosti, nemocenské dávky), kdy vyspělá společnost zajišťuje určité sociální jistoty těm jejím členům, kteří se z různých důvodů nemohli podílet na výrobě a byli by tudíž bez prostředků.

Ztráta zaměstnání je klasická sociální situace, při níž dochází k podstatnému poklesu příjmu jedince na domácnost. Tyto problémy pomáhá překonat podpora v nezaměstnanosti. Na ni má občan právo pouze tehdy, pokud v předešlých třech letech alespoň jeden rok přispíval do systému důchodového pojištění. Dalším kritériem je nutná evidence na úřadu práce a aktivní snaha jedince si práci najít. Délka čerpání podpory v nezaměstnanosti je omezená a je stanovena pro občany do 50 let na pět měsíců, u občana nad 50 let, respektive 55 let je doba podpory prodloužena 8 měsíců, respektive 11 měsíců. Výše této podpory vychází z předešlého čistého příjmu. První dva měsíce činí 65% průměrného čistého měsíčního platu z posledního zaměstnání. Posléze se další dva měsíce podpora snižuje na 50% a zbytek podpůrní doby činí 45% průměrného čistého měsíčního platu nebo vyměřovacího základu osoby samostatně výdělečně činné. Pokud se uchazeč o práci účastní rekvalifikace, zvýší se hranice maximální výše podpory.

Obr. č. 2 : Veřejný deficit (mld. Kč) a veřejný deficit k HDP (%)

Zdroj: Český statistický úřad

Nejvyšší veřejný deficit vyjádřený v penězích byl v roce 2009 tedy v době hospodářské recese a nejnižší v roce 2007 těsně před hospodářskou recesí.

3.3. Trendy a problémy fiskální politiky

V poslední době se ve vyspělých tržních ekonomikách projevuje trend rozpočtového deficitu, což je způsobeno především fiskální iluzí, projevující se krátkodobým prospěchem ve formě nízkých daní a vysokých vládních výdajů, čímž dochází k rostoucímu vládnímu zadlužení. Dále je to způsobeno redistribucí v čase danou přesunutím nákladů vládního dluhu na budoucí generace. Tento trend je také ovlivňován lobbistickými skupinami, které prosazují své zájmy přes politické strany, kdy se jedná o čerpání společných zdrojů, které si nárokují jako například tzv. porcování medvěda při druhém čtení státního rozpočtu.

Tento trend lze změnit stimuly při tvorbě hospodářské politiky a určit způsoby omezení provádění rozpočtové politiky. Zdokonalit procedurální pravidla při rozpočtovém procesu z důvodu posílení spolehlivosti a transparentnosti. Uvést do praxe numerická fiskální pravidla, jako zavádět limity na výši deficitu, či podílu dluhu na HDP. Zvážit zřízení nezávislých fiskálních institucí jako například nezávislé centrální banky. Problémem těchto návrhů ve sféře rozpočtové politiky jsou však redistribuční dopady, které jsou politicky i sociálně velmi citlivé.

Strukturální reformy v oblasti veřejných financí

„Strukturální reformy na dílčích trzích působí přímo na zpomalení růstu některých veřejných výdajů (starobní důchody, zdravotní péče) a nepřímo mohou vést k zvýšení potencionálního produktu a urychlení ekonomického růstu (reformy pracovního trhu a trhu produktu)

Ve srovnání s jinými druhy politik reformy mají:

- *Déle trvající působení,*
- *Týkají se spíše obecného fungování (například dílčího trhu) nežli specifických opatření*
- *Adjektivum strukturální říká, že jde o politiky zaměřené na strukturu ekonomiky.*

V oblasti veřejných financí jednotlivé reformy:

- *Mění fungování trhu (především trh práce)*
- *Modifikují působení veřejných institucí (reformy související se státem blahobytu).*

- *Upravují dílčí složky systému (například parametrické změny v rámci systému sociálního zabezpečení).*
- *Nahrazují dosavadní opatření a instituce novými (například systémové změny nové pilíře důchodového systému).“ (Hamerníková, B. Maaytová, A., 2010, s. 264-265)*

Soudobé reformy veřejných financí se zaměřují na zvýšení zaměstnanosti a urychlení ekonomického růstu. Reformy mají přispět k posílení motivace k práci a stimulovat tvorbu lidského a fyzického kapitálu. Tzv. třístranná strategie se zabývá zvýšením míry zaměstnanosti, snížením podílu dluhu na HDP a reformou penzijního systému a zdravotní péče. Strukturální reformy mají především zvýšit kvalitu veřejných financí efektivní alokací veřejných zdrojů zaměřenou na trvalý ekonomický růst, plnou zaměstnanost, konkurenceschopnost a sociální soudržnost.

Veškerá snaha o omezení růstu veřejných výdajů se opírá o analýzu jejich skladby.

Složky mající vliv na ekonomickou efektivnost:

- Úrokové platby (negativně ovlivňují ekonomický růst a zaměstnanost)
- Starobní penze, příspěvky v bezmocnosti, odměny zaměstnanců ve veřejné sféře a kolektivní spotřeba (efektivní jen do určité míry)
- Výdaje na sociální zabezpečení včetně podpor v nezaměstnanosti (prospěšné pokud nejsou ani příliš vysoké ani příliš nízké)
- Výdaje na vzdělání, zdravotní péči, aktivní politiky na pracovním trhu, veřejné investice a výdaje na vědu a výzkum (mají na růst efektivnosti pozitivní vliv)

Nejvíce efektivní byla skladba veřejných výdajů ve vyspělých evropských zemích, kde podíl veřejných výdajů na HDP byl poměrně vysoký.

„Vzhledem k tomu, že Česká republika by během několika let měla, přijmou společnou měnu euro, musí se přiblížit ke struktuře veřejných financí zemí EMU a to nejen skladbou veřejných výdajů, ale také rozpočtovou politikou.“ (Hamerníková, B., Maaytová, A., 2010, s. 267)

4. Monetární politika

Monetární politika je součástí a nástrojem hospodářské politiky. Jedná se o souhrn zásad a opatření, které zajišťují prostřednictvím měnových nástrojů plnění měnových cílů. Je nástrojem centrální banky a její funkci v České republice plní Česká národní banka. Jejím hlavním cílem je hlídání a ovlivňování míry znehodnocení peněz, tedy inflace. Inflací tedy rozumíme růst cen neboli zmenšování kupní síly peněz. Opakem inflace je deflace čili snižování cen.

4.1. Cíle monetární politiky

Monetární politika určitým způsobem reguluje množství peněz v ekonomice za účelem dosažení makroekonomických cílů. Jde o peněžní a úvěrovou politiku. Monetární politika z dlouhodobého hlediska sleduje především tyto cíle:

- udržení stability cenové hladiny,
- zabezpečení vyrovnanosti platební bilance,
- dosažení plánovaného ekonomického růstu,
- udržení únosné míry nezaměstnanosti.

4.2. Nástroje monetární politiky

Nástroje monetární politiky se dělí na přímé a nepřímé. Přímé (direktivní) nástroje jsou v ekonomických systémech používány velmi zřídka. Pokud jsou použity, svědčí to o selhání nepřímých nástrojů.

Přímé nástroje:

- Pravidla likvidity – určována stanovením závazné struktury aktiv a pasiv obchodních bank nebo formou některých vzájemných vazeb mezi nimi. Slouží k zajištění likvidity obchodních bank.
- Úvěrové kontingenty – direktivní stanovení limitů úvěru. Rozlišuje se relativní a absolutní úvěrový kontingent.
- Úrokové stopy (limity) – centrální banka může komerčním bankám stanovit maximální úrokové sazby, které mohou požadovat z jimi poskytovaných úvěrů, nebo naopak minimální úrokové sazby z přijímaných depozit.
- Povinné vklady – týkají se většinou centrálních institucí či orgánů místní samosprávy.

Nepřímé nástroje:

Nepřímé nástroje jsou v moderních ekonomikách využívány mnohem častěji.

- Diskontní nástroje – jsou to úvěrové sazby a další podmínky úvěrů, které centrální banka poskytuje obchodním bankám v domácí měně, čímž významně ovlivňuje úvěrovou kapacitu obchodních bank.
- Operace na volném trhu – jde o nákup či prodej cenných papírů od komerčních bank, centrální bankou. Tím se zvyšují či snižují jejich likvidní rezervy a zároveň i jejich úvěrová kapacita.
- Povinné minimální rezervy – stanovují se procentem z celkové sumy privátních vkladů obchodních bank. Každá změna rezerv tedy ovlivňuje úvěrovou kapacitu obchodních bank, jelikož se změní objem prostředků, se kterými může daná komerční banka disponovat.
- Konverze a swapy cizích měn – centrální banka nákupem a prodejem cizích měn od komerčních bank ovlivní úvěrovou kapacitu obchodních bank – jedná se buď o konverze či swapy cizích měn
- Intervence ve prospěch či neprospěch devizového kurzu – centrální banka tímto nástrojem nejčastěji ovlivňuje vývoj obchodní bilance státu a míru inflace.

Monetární politika reguluje v krátkodobém časovém horizontu množství peněz v oběhu a úrokové sazby.

4.3. Expanzivní monetární politika

Expanzivní měnová politika zvyšuje nabídky peněz a tím stimuluje agregátní poptávku. Krátkodobým efektem této expanzivní měnové politiky je zvýšení úrovně reálného produktu a zaměstnanosti. K vysokému růstu cen nedochází, ale využitím veškerých výrobních zdrojů se zvýší úroveň cen. Efekty expanzivní monetární politiky představují z dlouhodobého hlediska růst rovnovážné úrovně cen, která odpovídá růstu sumy peněz v oběhu. Úroveň reálného produktu a přirozené míry zaměstnanosti se tedy nemění a nemění se ani výše úrokových měr.

4.4. Restriktivní monetární politika

Restriktivní monetární politika představuje přesný opak než u monetární politiky expanzivní, tedy snižování nabídky peněz. Efekty restriktivní monetární politiky znamenají v krátkém časovém horizontu pokles úrovně reálného produktu a zaměstnanosti. Případné volné zdroje výrobních faktorů znamenají pokles cenové hladiny.

5. Vzájemné působení fiskální a monetární politiky

V boji proti nezaměstnanosti a inflaci lze užít jak fiskální tak monetární politiku nebo obě tyto politiky najednou. Největší vliv na tento i jiný ekonomický ukazatel má především řízení poptávky. Díky nástrojům fiskální i monetární politiky lze ekonomický rozvoj podpořit nebo také zpomalit a tím ovlivňovat nepřímo pomocí agregátní poptávky ovlivňovat inflaci a nezaměstnanost, aby jejich výše nebyla nepřiměřeně vysoká.

Kombinací fiskální a monetární politiky celkově ovlivňujeme makroekonomické aktivity. Těmito aktivitami lze nejen měnit hrubý domácí produkt (HDP), ale především jeho složení a to strukturu daní, vládních výdajů a další. Cílem kombinované hospodářské politiky je pomoc s aktivizací investic díky zvýšením úspor veřejnosti.

Vytlačování – jedná se o vládní výdaje, které vláda utrací za gigantické projekty veřejných prací a tím vytlačuje finanční prostředky na soukromé investiční výdaje, které by byly výnosnější s vyšší mírou užitečnosti. Pojem vytlačování má smysl především v případě strukturálního deficitu tedy při jeho zvyšování. *“Rozsah v jakém bude aktivní fiskální politika vytlačovat investice, je rovněž dán fází hospodářského cyklu. Vytlačování se stane důležité a škodlivé, jestliže produkt a zaměstnanost budou vysoké a celkové zdroje omezené. Je-li však zavedena aktivní fiskální politika v době šoku z hluboké recese, může investice spíše povzbudit než vytlačit.”* (Samuelson, P. A., 1991, s. 405)

6. Trh práce

Trh práce je specifickým trhem, na kterém je práce prodávána jako výrobní faktor. Je místem, v němž na jedné straně jde o poptávku po práci ze strany potencionálních zaměstnavatelů s nabídkou práce a na straně druhé jednotlivci ucházející se o zaměstnání, přičemž předmětem koupě a prodeje nejsou jednotlivé osoby, ale jejich pracovní síla. Jde o

jednotlivce, kteří dosáhli minimálně patnácti let a současně splňují určitá kritéria, na jejichž základě mohou být zařazeny mezi zaměstnané či nezaměstnané.

Jde tedy o fyzickou osobu, která dosáhla patnácti let a má řádně ukončenou povinnou školní docházku. Avšak datum sjednaného nástupu do práce nesmí předcházet dni ukončení jeho povinné školní docházky.

„Trh práce je charakterizován tržní poptávkou po práci a tržní nabídkou práce. Na trhu práce existuje konkurence na straně poptávky i na straně nabídky. To znamená, že práci poptává mnoho firem a nabízí ji mnoho lidí. Tržní nabídka práce je nabídka práce všech lidí v dané ekonomice. Je součtem individuálních nabídek práce, a proto vyplývá z rozhodování lidí vyrovnávajících mezní užitek reálné mzdy s mezním užitekem volného času. Tržní poptávka po práci je poptávka všech firem v dané ekonomice po práci. Je součtem individuálních poptávek po práci, a proto vyplývá z rozhodování firem vyrovnávajících mzdu s mezním produktem práce.“(Holman, R., 1999, s. 219-220)

Trh práce je tedy místem, na němž jsou utvářeny podmínky zaměstnanosti včetně mezd a platů prostřednictvím nabídky a poptávky po práci.

6.1. Nabídka práce

Nabídkou práce rozumíme pracovní nabídku firmám ze strany pracovníků. Nabídka práce obecně se vytváří z rozhodování člověka, zda pracovat, nebo nepracovat. Člověk se rozhoduje mezi prací a volným časem. Volný čas je statek, protože přináší člověku uspokojení a je pro něj vzácný. Rozhodování člověka mezi prací a volným časem je obdobou spotřebitelského rozhodování. Člověk se rozhoduje mezi volným časem a ostatními statky, které by si mohl koupit za mzdu. Rozhodne-li se nepracovat, užívá si volný čas. Rozhodne-li se pracovat, užívá si jiné statky. Cenou volného času je mzda, kterou člověk obětuje, rozhodne-li se pro volný čas. A proto dalším důležitým kritériem je množství práce, kterou jsou zaměstnanci ochotni provádět za určitou cenu (mzdu). Předpokladem je, že čím vyšší je mzdová úroveň, tím bude vyšší objem nabízené práce. Lidé tak mají větší motivaci se o práci ucházet.

Substituční efekt

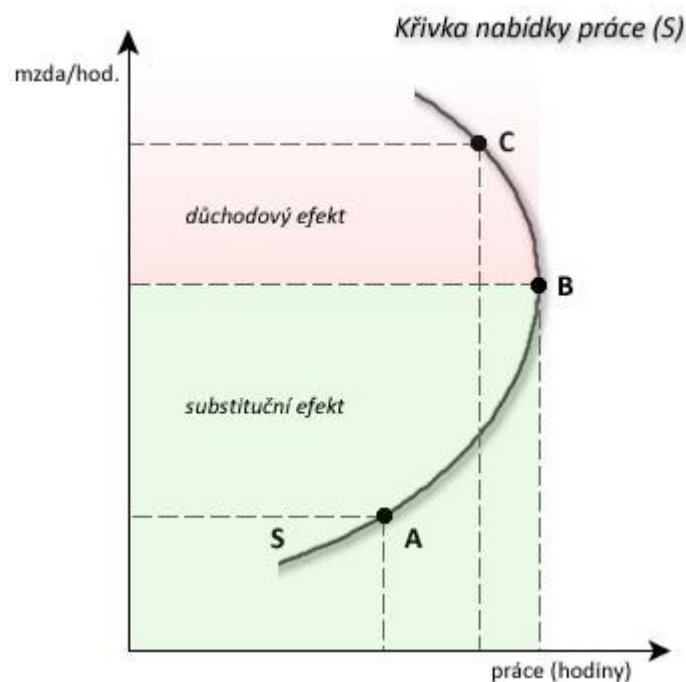
Při vyšší mzdě přináší každá hodina práce vyšší výdělek, který může spotřebitel použít k získání většího počtu výrobků a služeb, což vede k tendenci pracovat déle na úkor volného času. Jedná se tedy o nahrazování volného času prací.

Důchodový efekt

Rostoucí mzda člověka motivuje k tomu, aby si kupoval více volného času, a tím nabízel méně práce.

„Pokud převládá substituční efekt, bude člověk na zvýšení své mzdy reagovat nabízením více práce. Pokud však převládne důchodový efekt, bude člověk při zvýšení mzdy nabízet méně práce.“ (Holman, R., 1999, s. 234)

Obr. č. 3 : Křivka nabídky práce

Zdroj: www.munio.cz

Substituční efekt v bodě B, což je bod nejvyšší nabídky práce, přechází do důchodového efektu, kde sice mzda stále stoupá, avšak množství práce klesá.

Podoba pracovní činnosti:

- práce v podniku či firmě – pronájem práce za účelem získání peněz
- domácí práce – vytváření výrobků či služeb pro přímou spotřebu nebo zvýšení znalostí a dovedností, které vedou ke zvýšení spotřeby v budoucnosti

Práce ve firmě a domácí práce zaberou část dne, zbytek je volným časem.

„Hlavní determinanty nabídkové strany trhu práce jsou:

- *reálné mzdy, jejich současná i očekávaná úroveň,*
- *majetkové poměry domácností,*
- *mimopracovní příjmy, včetně státních transferů,*
- *demografický vývoj, tj. počet a struktura obyvatelstva podle pohlaví a věku,*
- *míra ekonomické aktivity obyvatelstva,*
- *pracovní zvyky, tradice a kultura.“* (Dvořáková, Z. A kol., 2007, s. 67)

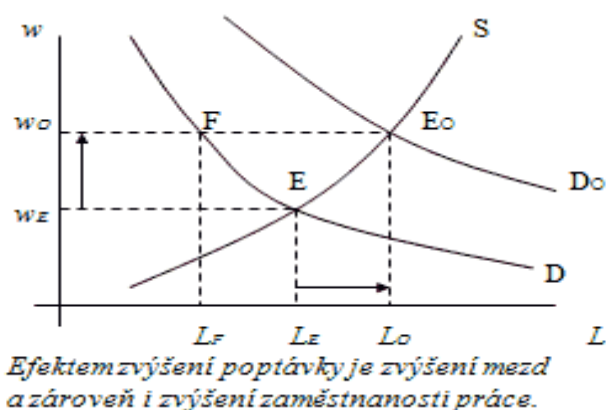
6.2. Poptávka po práci

Poptávku po práci na trhu práce formuje zaměstnavatel podobně jako nabídku práce uchazeč o zaměstnání. Zaměstnavatelem rozumíme firmy či podniky. Zaměstnavatelé porovnávají cenu práce a její užitek. Tzn., že jestli se jim zaměstnáním dalšího pracovníka vyplatí, tak ho zaměstnají. V opačném případě nikoli. Tento pohled je však zjednodušující, jelikož poptávku po práci ovlivňuje produktivita práce, která je ovlivněna kvalifikací práce, množstvím, kvalitou kooperujících faktorů, technologií a managementem a také celkovou poptávkou po výrobcích těchto firem.

„Hlavní determinanty poptávkové strany trhu práce jsou:

- *cena práce, výše reálné mzdy nebo mzdového tarifu,*
- *poptávka po produktech a službách a jejich cena,*
- *ceny ostatních vstupů,*
- *očekávané budoucí tržby,*
- *volná disponibilní pracovní síla na trhu práce.“* (Dvořáková, Z. A kol., 2007, s. 67-68)

Obr. č. 4 : Efekty zvýšením poptávky

Zdroj: www.miras.cz

Graf vyznačují osy L = počet zdrojů práce a osu W = výše mzdové sazby. Mezi těmito osami je křivka označená S = nabídka práce a křivky označené D = poptávka po práci a D_0 = zvýšená poptávka po práci. V případě klasické poptávky po práci označené D je v bodě protnutí křivky nabídky (S) určitá mzdová sazba (W_E) a určitý počet zdrojů práce (L_E). V případě zvýšení poptávky po práci (D_0) se zároveň zvýší jak počet pracovních zdrojů (L_0), tak mzdová sazba (W_0).

Rovnováha na trhu práce

Dokonale konkurenční trh práce - má dostatečně velký počet nabízejících i poptávajících, takže nikdo nemůže ovlivnit mzdovou sazbu. Rovnováha na tomto trhu nastává při tzv. rovnovážné mzdě. Ta je dána průsečíkem tržní křivky poptávky a tržní křivky nabídky. Tržní křivky poptávky je dána horizontálním součtem individuálních poptávkových křivek jednotlivých firem. Tržní křivka nabídky ukazuje, kolik budou nabízet všichni pracovníci na tomto trhu při každé mzdové sazbě. Nabídka na dílčích trzích roste v důsledku rekvalifikace, mobility pracovních sil atd. Často jsou vyššími mzdami kompenzovány rozdíly mezi určitými profesemi nebo jsou placeny příplatky za mimořádné služby. Existují také rozdíly ve vykonané práci díky vrozeným duševní a tělesným schopnostem. Třetí příčinou mzdových rozdílů jsou tzv. nekonkurenční skupiny na trhu práce. Trh práce je segmentován na spoustu dílčích trhů. Tyto trhy jsou ve značné míře navzájem nekonkurenční ve smyslu substituce jedné práce za druhou.

Rovnováhu na trhu práce lze popsat i tímto způsobem:

„Každý pracovník, který je schopen a ochoten pracovat za mzdu W , najde pracovní místo. Firmy získají tolik práce, kolik jsou jí ochotné a schopné při mzdě W zaměstnat. Ne všichni pracovníci jsou v této rovnovážné situaci zaměstnáni. Ti pracovníci, kteří požadují mzdu překračující W , pracovní příležitost nenajdou.“ (Jurečka, V., a kol., 2013, s. 251)

6.3. Úřady práce

Pokud si občan nenajde vhodné zaměstnání sám, může využít pomoc příslušného územního úřadu práce. Úřady práce jsou orgány státní správy, které jsou řízeny Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR. Působí především v okresních městech, ale také v obcích s rozšířenou působností. Plní úkoly v oblasti zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a oblasti státní sociální podpory.

Činnost úřadů práce

Všem občanům poskytuje informační služby v oblasti pracovních příležitostí, jako jsou informace o volných pracovních místech v České republice a zemích EU, o situaci na trhu práce v České republice a zemích EU, o podmínkách zaměstnávání v zahraničí a o možnostech dalšího vzdělávání. Poskytuje poradenské služby pro volbu povolání, volbu rekvalifikace a zprostředkování vhodného zaměstnání. Osobám se zdravotním postižením zabezpečuje pracovní rehabilitaci zaměřenou na získání a udržení vhodného zaměstnání, může poskytnout příspěvek na vytvoření a provoz chráněného pracovního místa. Pokud se tyto osoby rozhodnou vykonávat samostatnou výdělečnou činnost poskytuje poradenské služby pro volbu přípravy k práci osob se zdravotním postižením.

Uchazečům o zaměstnání poskytuje služby spojené se zprostředkováním vhodného zaměstnání, vyplácí podporu v zaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci, může zabezpečit rekvalifikaci, vyžaduje-li to jejich uplatnění na trhu práce a může poskytnout příspěvek na zřízení společensky účelného pracovního místa za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti.

Uchazečem o zaměstnání je osoba, která osobně požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání krajskou pobočku Úřadu práce ČR, v jejímž územním obvodu má bydliště, a při splnění zákonem stanovených podmínek je Úřadem práce ČR zařazena do evidence uchazečů o zaměstnání.

Zaměstnavatelům poskytuje poradenské a informační služby v oblasti pracovních příležitostí, vyhledává na volná pracovní místa uchazeče o zaměstnání a zájemce o zaměstnání, poskytuje informace a poradenství v otázkách spojených se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením, poskytuje příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením a spolupracuje při vytváření a přizpůsobování pracovních míst a pracovních podmínek pro osoby se zdravotním postižením.

Ostatní činnosti Úřadu práce České republiky:

- zabezpečuje a podporuje projekty a opatření v oblasti trhu práce, včetně účasti na mezinárodních programech a projektech
- vykonává kontrolní činnost na úseku zaměstnanosti
- povoluje výkon umělecké, kulturní, sportovní nebo reklamní činnosti dítěte
- sleduje plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením
- zabezpečuje mzdové nároky zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele
- přijímá a zajišťuje vyřízení stížností občanů
- rozhoduje, zda jde o osobu zdravotně znevýhodněnou, popřípadě o tom, že fyzická osoba se nepovažuje za osobu zdravotně znevýhodněnou
- uděluje a odnímá povolení ke zprostředkování zaměstnání a vede evidenci agentur práce
- cizincům uděluje povolení k zaměstnání v České republice

Současné trendy na trhu práce

V současné době dochází k omlazování firem nábořem mladých pracovníků, kteří jsou lépe jazykově vybaveni, aktivně využívají informační technologie, dále se vzdělávají, mají vlastní požadavky a jsou sebevědomí.

Největší zájem na trhu práce je o pracovní místa v managementu a to především s ohledem na finanční ohodnocení, ale také na možnost vést skupinu lidí. Mladí pracovníci vítají práci z domova, flexibilní zaměstnání v oblasti pracovní doby, relaxaci během pracovní doby, různé bonusy jako jsou stravenky, vyšší počet dnů dovolené apd. Jsou také zvyklí pracovat přesčas a nebojí se změn v zaměstnání.

Největší zájem zaměstnavatelů v současné době je o mladé lidi, expertů z oblasti informačních technologií, kterých je na našem trhu stále nedostatek, což se odráží v dobrém pracovním ohodnocení, a v různých benefitech. Začíná se nyní projevovat i větší nedostatek

pracovníků ve strojírenství. Firmy vítají mladé lidi především pro jejich nové nápady, výborné ovládání moderních technologií a dynamikou jejich práce.

7. Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je projev nerovnováhy mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu, kdy převažuje nabídka práce, tedy počet volných pracovních sil nad poptávkou práce, tedy nad počtem volných pracovních míst.

Za nezaměstnaného se neřadí každý člověk, který není zaměstnaný. Existuje celá řada osob, které nejsou v zaměstnaneckém poměru jako například osoby samostatně výdělečně činné, důchodci a podobně. Za nezaměstnaného je člověk považován, až v okamžiku kdy se přijde zaregistrovat na příslušný úřad práce. V ten moment se z něho stává uchazeč o práci neboli nezaměstnaný.

7.1. Druhy nezaměstnanosti podle příčin

Frikční nezaměstnanost – „V každém okamžiku se na trhu práce vyskytuje, v důsledku mobility pracovníků, na straně nabídky práce řada osob bez placeného zaměstnání. Mezi pracovními místy totiž dochází běžně k přesunům osob, ať již jsou tyto přesuny motivovány vlastními potřebami těchto osob, nebo potřebami ekonomického vývoje. Jedná se především o normální změny zaměstnání a doba nezaměstnanosti je ve většině těchto případů pro nezaměstnané osoby jen krátkou epizodou, během níž si hledají nové uplatnění. V případě osob nově vstupujících na trh práce jde o dobu, v níž nacházejí své první zaměstnání.“

(Mareš, P., 1998, s. 4)

Čím více je přijatelnější systém podpor sociálního státu v nezaměstnanosti o to se prodlužuje čas při hledání práce. Doba frikční nezaměstnanosti je závislá na aspiraci každého pracovníka, která se odvíjí například od výše mzdy, charakteru práce, pracovním prostředí, dojíždění do zaměstnání, pracovní doby a další. Může se také jednat o nesoulad mezi nabídkou práce a její poptávkou.

Strukturální nezaměstnanost – „Strukturální nezaměstnanost vzniká na základě nedostatečné poptávky po statcích a tudíž i po pracovnících, a to v určitých odvětvích, v jejichž vývoji probíhá útlum (hutě, doly, těžké strojírenství, loděnice apd.). na rozdíl od cyklické nezaměstnanosti, kdy je pokles poptávky více či méně u všech odvětví, postihuje tedy strukturální nezaměstnanost pouze některá z nich.“ (Slaný, A. a kol., 2003, s. 168)

Jedná se tedy především o nesoulad mezi strukturou poptávky po práci a strukturou nabídky práce. Je dána vyšší nezaměstnaností osob s určitou kvalifikací, pro které nemá trh práce dostatečnou kapacitu na jejich uplatnění a naopak na trhu práce je vyšší poptávky po kvalifikaci, která není v dostatečném rozsahu nabízena. Přesun práce z jednoho odvětví do druhého je odrazem poklesu poptávky po určité struktuře zboží a tím i po množství osob, které toto zboží vyrábějí, což je důsledkem technologického a technického vývoje. Zvláštní situací je, že v této formě nezaměstnanosti se mohou ocitnout i pracovníci vysoce kvalifikovaní, neboť v důsledku změn výroby ztrácí jejich kvalifikace nebo jinak řečeno specializace a získané zkušenosti význam a nejsou nadále potřebná. Strukturální nezaměstnanost je specifická především pro vyspělé průmyslové země, které přechází k postindustriální informační společnosti.

Cyklická a sezónní nezaměstnanost - O cyklické nezaměstnanosti hovoříme v případech jako v době recese, která byla například v roce 2009, a jejichž důsledky stále pociťujeme, kdy klesá odbyt a je nedostatečná poptávka po zboží. To způsobuje snížení využívání stávajících kapacit a zvyšování nezaměstnanosti. „*Cyklická nezaměstnanost zmizí tehdy, když dojde k obnovení hospodářského růstu.*“ (Holman, R., 1999, s.) Pokud se cyklická nezaměstnanost projevuje ve stálých a pravidelných cyklech, hovoříme již o sezónní nezaměstnanosti. Tato se projevuje ve stavebnictví, kdy v zimě rapidně klesá poptávka a stejně tak v zemědělství. Ve službách se tato sezónnost projevuje například v turistice.

Další druhy nezaměstnanosti

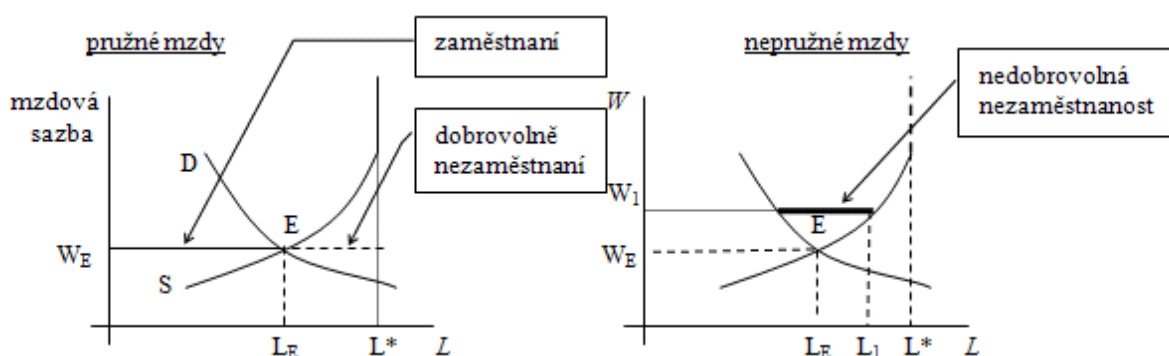
Skrytá nezaměstnanost – Jedná se o faktickou nezaměstnanost, kdy pracovníci nejsou registrováni jako nezaměstnaní, i když zaměstnání nemají. Velkou část té formy nezaměstnanosti tvoří vdané ženy a mladistvé osoby. Jsou to osoby, které jsou vydržovány jinými, nebo stále studují či si vyhledávají práci sami. Do této skupiny také zařazujeme ty nezaměstnané, kteří jsou zařazení do různých programů pro nezaměstnané, jako jsou rekvalifikace, veřejně prospěšné práce a podobně.

Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost

Dobrovolná nezaměstnanost je taková, že pracovník odejde ze zaměstnání dobrovolně a vyhledává práci s vyšší mzdou, než která na trhu převládá. V případě této dobrovolné nezaměstnanosti závisí délka trvání na výši podpory v nezaměstnanosti a době jejich poskytování.

Nedobrovolná nezaměstnanost je taková, kdy nezaměstnaní hledají práci za normální mzdu, ale nemohou ji najít. Nedobrovolná nezaměstnanost má pro pracovníky o dost horší důsledky než dobrovolná nezaměstnanost. V případě dobrovolné nezaměstnanosti pracovník hledá lepší zaměstnání za vyšší mzdu, kdežto nedobrovolně nezaměstnaný pracovník hledá pracovní místo, aniž by si nějak vybíral a přesto nemůže práci najít. Jednou z příčin nedobrovolné nezaměstnanosti se může stát minimální mzda, kdy tedy majitel firmy si nemůže při zvýšení minimální mzdy současný počet pracovníků a musí některé propustit a tím dojde ke zvýšení nedobrovolné nezaměstnanosti.

Obr. č. 5 : Ukázka dobrovolné a nedobrovolné nezaměstnanosti

Zdroj: www.miras.cz

U pružné mzdy dochází jen k dobrovolné nezaměstnanosti, což je rozdíl mezi celkovým počtem nezaměstnaných (L^*) a počtem zaměstnaných (L_E). Výše pružné mzdy (W_E) je dána průsečíkem křivky nabídky (S) a křivky poptávky (D).

U nepružné mzdy kromě dobrovolné nezaměstnanosti již dochází i k nedobrovolné nezaměstnanosti. U nepružné mzdy je výše mzdy (W_1) nad průsečíkem křivky nabídky (S) a poptávky (D) a představuje vzdálenost mezi křivkami nabídky a poptávky. Tedy v případě pružné mzdy by se musela křivka poptávky posunout po křivce nabídky směrem vzhůru až do bodu L_1 , který označuje hranici mezi dobrovolnou a nedobrovolnou nezaměstnaností.

Dlouhodobá a opakovaná nezaměstnanost

Takto můžeme definovat nezaměstnanost v délce trvání déle než jeden rok, ale není to směrodatné. Dlouhodobá nezaměstnanost je závažný problém, který může mít vážné sociální důsledky pro nezaměstnaného. Příčinou dlouhodobé nezaměstnanosti může být štedrá

podpora v nezaměstnanosti, dlouhotrvající hospodářská recese atd. Dlouhodobá nezaměstnanost se někdy mění z nedobrovolné na dobrovolnou a to tím jak se změní způsob života nezaměstnaného, který již si zvykl na život bez práce, ztratil motivaci hledat práci a zvykl si na nižší úroveň životního stylu.

Informace o délce nezaměstnanosti je důležitá pro zjištění problémových regionů a sociálních kategorií. I nízká míra nezaměstnanosti je nežádoucí, jestliže jde z větší části o dlouhodobou nezaměstnanost. Znovu zařazení dlouhodobě nezaměstnaných na pracovní trh vyžaduje o dost vyšší náklady než zprostředkování práce krátkodobě nezaměstnaným. Dlouhodobá nezaměstnanost je spojena také s jedním významným jevem, a tím je opakovaná nezaměstnanost. Opakovaná nezaměstnanost se projevuje především u příslušníků některých sociálních skupin, jako jsou například nekvalifikovaní pracovníci, imigranti, ženy atd. Existují také nejen sociální skupiny s opakovanou nezaměstnaností, ale i regiony s vyšším rizikem opakované nezaměstnanosti. V případě opakované nezaměstnanosti jde o nesouvislé zaměstnávání, přerušované nezaměstnanosti a vše opakovaně v průběhu pracovní kariéry jedince.

7.2. Míra nezaměstnanosti

Z praktických důvodů je snaha nezaměstnanost měřit. K tomuto je používána míra nezaměstnanosti, což je to podíl nezaměstnaných na celkovém počtu lidí, kteří jsou ochotni pracovat. Míra nezaměstnanosti, při které je trh práce v rovnováze nazýváme přirozenou mírou nezaměstnanosti. Jedná se tedy o stav kdy počet lidí, kteří ztratili práci, se rovná počtu lidí, kteří novou práci našli. Je známo, že přirozená míra nezaměstnanosti závisí přímo úměrně na míře ztráty práce a nepřímo úměrně na míře nalézání práce. Také platí, že čím vyšší je informovanost lidí na trhu práce, tím vyšší je míra nalézání práce a nižší přirozená míra nezaměstnanosti.

„Rovnovážná míra nezaměstnanosti je taková, že reálná mzda vyplývající z procesu mzdového vyjednávání se rovná reálné mzdě vyplývající z procesu určení ceny. Tato rovnovážná míra nezaměstnanosti je nazývána přirozenou mírou nezaměstnanosti, i když proces jejího odvození nenaznačuje nic „přirozeného“, to znamená nezávislého na institucích a dané hospodářské politice, ale spíše vazbu na strukturální charakteristiky ekonomiky.“
(Izák, V., 2010, s. 39)

Míra nezaměstnanosti může být také obecná, která záleží na faktorech ovlivňující celou ekonomiku, nebo specifická pro jednotlivé sociální kategorie. V různých zemích se míra nezaměstnanosti zjišťuje různými přístupy. Z důvodu možné komparace je snaha tyto přístupy sjednotit. V zásadě však lze vymezit základní dva přístupy zjišťování míry nezaměstnanosti. První přístup je ten, že vycházíme z počtu registrovaných žadatelů o práci.

Výpočet míry nezaměstnanosti - počet nezaměstnaných = U

celkový počet práceschopných lidí (15-64 let) = L x 100

Uvedený výpočet používá MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), kdy se jedná o míru registrované nezaměstnanosti.

Druhým přístupem jsou výběrová šetření, která se provádí pravidelně a mají za úkol zahrnout celou populaci žijících ve vlastní domácnosti. Výhodou výběrového šetření je, že zachycuje jak registrované nezaměstnané tak i neregistrované nezaměstnané. Zjišťování jen podle registrace nezachycuje skrytou nezaměstnanost. Tento výpočet uváděný jako obecná míra nezaměstnanosti je zpracováván ČSÚ (Českým statistickým úřadem) v rámci výběrových šetření dle doporučení Eurostatu.

Další charakteristiky míry nezaměstnanosti:

- Míra dlouhodobé nezaměstnanosti (podíl osob nezaměstnaných déle jak 13 týdnů v celku pracovní síly)
- Míra propuštěných z práce (podíl právě propuštěných)
- Míra nezaměstnaných dospělých osob (míra nezaměstnaných starších 25 let)
- Míra nezaměstnaných hledající si zaměstnání (podíl nezaměstnaných hledajících si práci na plný úvazek)
- Míra zahrnující lidi pracující z ekonomických důvodů na zkrácenou pracovní dobu
- Míra zohledňující rezignované pracovníky

Přirozenou míru nezaměstnanosti mohou také snižovat firmy zabývající se zprostředkovatelskou činností v oblasti trhu práce tím, že podstatným způsobem zvýší míru nalézání práce. Dalším faktorem, ovlivňující přirozenou míru nezaměstnanosti je výše podpor v nezaměstnanosti. „*Jsou-li podpory v nezaměstnanosti vysoké, nezaměstnaní nespěchají a prodlužují dobu hledání práce, protože čím déle hledají, tím větší je pravděpodobnost, že najdou pro ně vhodné a dobře placené místo. Platí tedy, že čím vyšší jsou podpory*

v nezaměstnanosti a čím delší je doba jejich poskytování, tím nižší je míra nalézání práce a tím vyšší je tudíž přirozená míra nezaměstnanosti.“(Holman, R., 2004, s. 162)

7.3. Rizikové skupiny nezaměstnaných

- občané se zdravotním postižením
- čerství absolventi škol
- nekvalifikovaní uchazeči
- společensky nepřizpůsobivý (Rómové a imigranti)
- vyšší věkové kategorie
- ženy (zejména s malými dětmi)

Tyto skupiny jsou vystaveny opakované nezaměstnanosti a mnohdy i dlouhodobé nezaměstnanosti. Pořadí je odvislé dle jednotlivých regionů a podle celkové ekonomické situace v dané oblasti, na míře nezaměstnanosti a celkovému počtu uchazečů o práci.

Obecně mezi nejčastější rizikovou skupinu patří osoby vyššího věku s nevyhovujícím zdravotním stavem či nedostatečnou kvalifikací. Nebezpečná je především dlouhodobá nezaměstnanost u absolventů škol, neboť u nich nedojde k vytvoření pracovních návyků, což má dopad nejen na hospodářskou a ekonomickou oblast, ale také na oblast sociální a kriminální.

Občané se zdravotním postižením mají stále menší šanci se uplatnit na trhu práce vzhledem ke stále vrůstající produktivitě práce. Někteří zdravotně postižení uchazeči jsou z tohoto důvodu téměř nezaměstnatelní. Jejich pracovní omezení je takového charakteru, že jim umožňuje pracovat pouze v chráněných dílnách za specifických podmínek. Zdravotní handicap je dále násoben vyšším věkem a nízkým stupněm vzdělání, což velmi snižuje možnost jejich zaměstnanosti. Tito lidé většinou jsou schopni vykonávat profese jako vrátný, uklízečka nebo lehké montážní práce. Schopnost dojíždění je také limitována mírou jejich postižení. Současný systém sociálního zabezpečení se podílí na zajišťování materiálních potřeb zdravotně postižených lidí a na jejich společenské integraci. Na úřadech práce je těmto uchazečům o zaměstnání věnována maximální pozornost, ovšem zájem zaměstnavatelů o tuto skupinu pracovníků je velmi nízká.

Čerství absolventi škol jsou daleko přizpůsobivější, snadno ovlivnitelní, ale nemají praktické zkušenosti. Nejsou většinou schopni vyřešit sami svou situaci a spoléhají na vnější pomoc. Kladou si nereálné požadavky na mzdu, pracovní dobu a na pracovní režim.

„S prodlužující se dobou evidence hrozí a narůstají zejména tyto nežádoucí důsledky:

- *ztráta pracovních návyků a výrazně snížená motivace pracovat;*
- *vzrůstající apatie a ztráta sebedůvěry včetně poklesu aktivity při samostatném vyhledávání pracovních příležitostí;*
- *snížení uplatnitelnosti na dynamicky se měnícím trhu práce ztrátou odborných a teoretických znalostí a dovedností získaných studiem;*
- *nebezpečný vzor pro ostatní vrstevníky;*
- *působení v šedé ekonomice.“ (Sirovátka, T., Mareš, P., 2003, s. 130)*

Hlavní příčinou nezaměstnanosti absolventů patří nesoulad mezi jejich profesní strukturou a potřebami trhu práce a nedostatkem jejich praktických zkušeností. Další příčinou je hmotné zabezpečení, které je jim přiznáváno ve stejné výši, jako příjem z brigád na jaký byli zvyklí. Tato skupina nezaměstnaných vykazuje oproti ostatním skupinám nejnižší průměrnou délku nezaměstnanosti. Jejich výhodou je vysoká adaptace, otevřenost vůči novým poznatkům, vysoké nasazení a chuť řešit úkoly netradičními způsoby. V rámci aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen APZ) jsou pro tyto osoby připravovány rekvalifikace, motivační kurzy, odborné praxe, individuální a skupinové poradenství.

Nekvalifikovaní uchazeči jsou osoby mající nízkou kvalifikaci spojenou s nedostatečnou zkušeností. Jsou nejpočetnější skupinou dlouhodobě nezaměstnaných. Počet těchto osob klesá s rostoucím věkem. Patří sem lidé s nežádoucím deviantním chováním jako například alkoholici, recidivisté apod. Jde o lidi se specifickými charakteristikami individuálního a rodinného života. Zaměstnavatel raději přijme zaměstnance s vyšším vzděláním než je na danou pracovní pozici potřeba a proto nezbývá pro tyto osoby místo. Pracovníci z nízké kvalifikace jsou často vystřídáni levnějšími a přesnějšími stroji. Pokud není dlouhodobě o práci těchto sociálně neschopných a nekvalifikovaných lidí zájem dává to vzniknout kriminálnímu podhoubí společnosti. Svou roli při zaměstnávání těchto osob hraje i možnost práce na černo. V rámci APZ jsou pro tyto uchazeče připravovány motivační kurzy, rekvalifikace, podpora při zahájení samostatné výdělečné činnosti, veřejně prospěšné práce a individuální plány.

Společensky nepřizpůsobivý jsou často svazováni svými vlastními kulturními vzorci chování a hodnot, které jim brání se plně integrovat s majoritní společností. Většina z nich absolvuje pouze základní vzdělávání. Rómové byli zaměstnáváni v profesích, které vlivem ekonomického rozvoje a vývoje procházejí změnami, mezi které patří požadavky na vyšší kvalifikaci. Romští obyvatelé se sdružují po většinou ve větších skupinách ve vymezených oblastech a jsou závislí na prostředcích státní sociální podpory. Příčinou příslušnosti k sociálně slabší skupině je neschopnost jedince přizpůsobit se změnám. *“Ve svém přístupu k pojetí sociální spravedlnosti a řádu užívá F. A. Hayek (1991) termín „komunitativní spravedlnost“. Charakteristické rysy této spravedlnosti spočívají v uplatnění stejných pravidel chování pro účastníky trhu. Co slouží k vyšší efektivitě systému, slouží také všem jedincům. Autor tu jednostranně zdůrazňuje, že ekonomická etika doprovázející tržní řád není výsledkem určité volby, ale dlouhodobým procesem adaptace lidí. Poněkud naivně soudí, že ekonomický růst, technický rozvoj a růst úrovně vzdělávání v konečných důsledcích sníží míru nerovnosti ve společnosti“.* (Buchtová, B., 2013, s. 91)

Vyšší věkové kategorie prožívají ztrátu zaměstnání nejtěživěji. Pro zaměstnavatele je zaměstnávání starších lidí horší investice než ve srovnání s mladými perspektivními lidmi. Zaměstnavatelé při přijímání nových zaměstnanců dávají přednost mladším pracovníkům z toho důvodu, že u starších předpokládají vyšší mzdové nároky, neznalost jazyků, neschopnost práce s moderní technikou a nižší flexibilitu. Starší pracovníci mají také nežádoucí návyky, omezené pracovní dovednosti a zkušenosti a v neposlední řadě často se vyskytující zdravotní problémy.

Ženy mají oproti mužům horší postavení na trhu práce, jsou zatíženy starostmi o domácnost a výchovu dětí. Zaměstnavatelé nejsou tak ochotni vytvářet pracovní místa se zkrácenou pracovní dobou, ale dávají spíše přednost vícesměnným provozům. Mladé ženy mají především kvůli dětem zvýšené požadavky na úpravu pracovní doby a pracovního režimu. Těchto pracovních míst je ale nedostatek. Matky s malými dětmi mají časté pracovní absence, což zatěžuje pracovní proces a snižuje tak ochotu zaměstnavatelů tyto osoby zaměstnávat. Zaměstnanost žen s dětmi je celosvětovým problémem, neboť je obtížné skloubit pracovní povinnosti s mateřskými povinnostmi. Jediné možné řešení, což je zkrácená pracovní doba nebo pružná pracovní doba není vždy pro zaměstnavatele akceptovatelná. Cesta k řešení na celospolečenské úrovni musí vycházet přes právní úpravy až k finanční podpoře žen. V rámci APZ jsou pro tuto skupinu připravovány pracovní místa se zkrácenou pracovní dobou, s upraveným pracovním režimem a podobně, podpora při zahájení samostatné výdělečné činnosti a rekvalifikace pro doplnění znalostí.

7.4. Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti

„Aktivní politika zaměstnanosti je souhrn opatření směřujících k zajištění maximálně možné úrovně zaměstnanosti. Aktivní politiku zaměstnanosti zabezpečuje ministerstvo a úřady práce; podle situace na trhu práce spolupracují při její realizaci s dalšími subjekty.“ (Zákon o zaměstnanosti, č. 68/2009 Sb., § 104 odst. 1)

Nástroje, kterými je realizována aktivní politika zaměstnanosti:

- rekvalifikace
- veřejně prospěšné práce (VPP)
- společensky účelná pracovní místa (SÚPM)
- příspěvek na zapracování
- příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program
- investiční pobídky

Rekvalifikace jsou realizovány v souladu s regionální potřebou na trhu práce a odpovídají aktuálním a předpokládaným požadavkům na pracovní sílu. K výběru osob na rekvalifikace je přistupováno individuálně dle kvalifikace, dovedností, zdravotního stavu, ekonomické situace a uplatnění na trhu práce.

Veřejně prospěšné práce jsou časově omezené pracovní příležitosti za účelem údržby veřejných prostranství, úklidu veřejných budov a komunikací, nebo jiných obdobných činností ve prospěch obcí nebo státních institucí. Mezi tyto práce také patří osobní asistent osob se zdravotním postižením, pomocné práce ve školách nebo pomocné práce v oblasti sociální a kultury.

Společensky účelná pracovní místa jsou ty, které zaměstnavatel obsazuje na základě dohody s úřadem práce osobami, které nelze jinak pracovním uplatnit. Mezi tato místa patří rovněž pracovní místa, které zřídil uchazeč sám po dohodě s úřadem práce za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti. Takovéto žádosti jsou posuzovány podle podnikatelského záměru a oboru činnosti.

Příspěvek na zapracování je určen pro podporu zaměstnávání uchazečů o zaměstnání, kterým se věnuje zvýšená péče.

Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program je vyplácen zaměstnavateli, který přechází na nový podnikatelský program a nemůže zabezpečit svým zaměstnancům práci v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby.

Investiční pobídky jsou nástrojem, kterým se u zaměstnavatele hmotně podporuje vytváření nových pracovních míst a rekvalifikace nebo školení nových zaměstnanců.

Mezi další nástroje APZ se řadí chráněná pracovní místa, která jsou vytvářena pro osoby zdravotně postižené (dále jen OZP). Chráněné pracovní místo je zřízeno zaměstnavatelem na základě dohody s úřadem práce. Na zřízení takového místa je zaměstnavateli od úřadu práce poskytován příspěvek. Kromě tohoto příspěvku je dále vyplácen úřadem práce zaměstnavateli příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů a příspěvek na podporu zaměstnávání OZP.

8. Charakteristika Pardubického kraje

Pardubický kraj se vyznačuje rozmanitostí přírodních podmínek, osídlení i průmyslové a zemědělské výroby. Krajskou metropolí je město Pardubice.

8.1. Fyziografická charakteristika

Pardubický kraj se nachází ve východní části České republiky, mezi Královéhradeckým krajem a krajem Vysočina. Sousedí také se Středočeským, Olomouckým a Jihomoravským krajem. Částečně lemuje státní hranici s Polskou republikou a to severním okrajem okresu Ústí nad Orlicí. Spolu s krajem Královéhradeckým a Libereckým tvoří oblast soudržnosti Severovýchod (tzv. NUTS 2). Jih a jihovýchod tohoto kraje je lemován vrchovinnými oblastmi Žďárských vrchů a Železných hor, které patří k chráněným krajinným oblastem. Střed a západ kraje pokrývá úrodná Polabská nížina. V severovýchodní části kraje se u česko-polské hranice nachází Orlické hory a částečně i pohoří Králický Sněžník se stejnojmenným nejvyšším vrcholem tohoto kraje (1 424 m n. m.). Naopak nejnižším bodem je tok řeky Labe u obce Kojice (201 m n. m.).

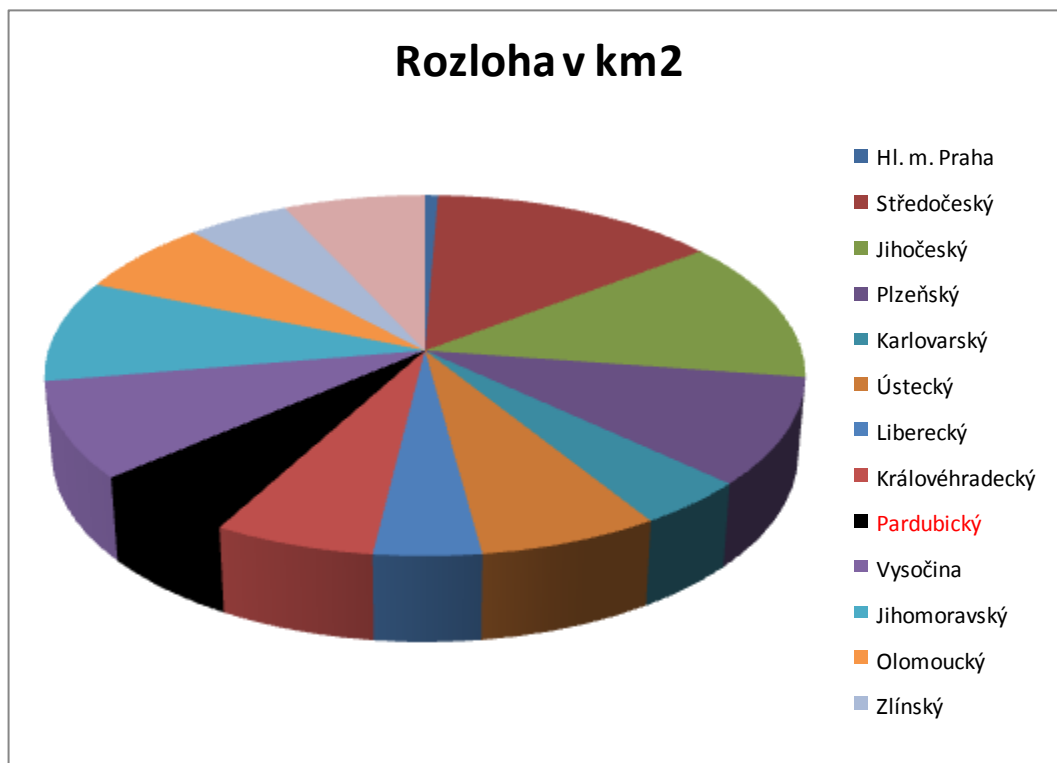
Obr. č. 6 : Poloha Pardubického kraje v ČR

Zdroj: www.dotace-kvalitně.cz

Pardubický kraj má rozlohu 4 519 km² což představuje 5,7 % rozlohy ČR a je tak pátým nejmenším krajem ČR.

Graf č. 1 : Rozloha Pardubického kraje v porovnání s ČR

Zdroj: MPSV

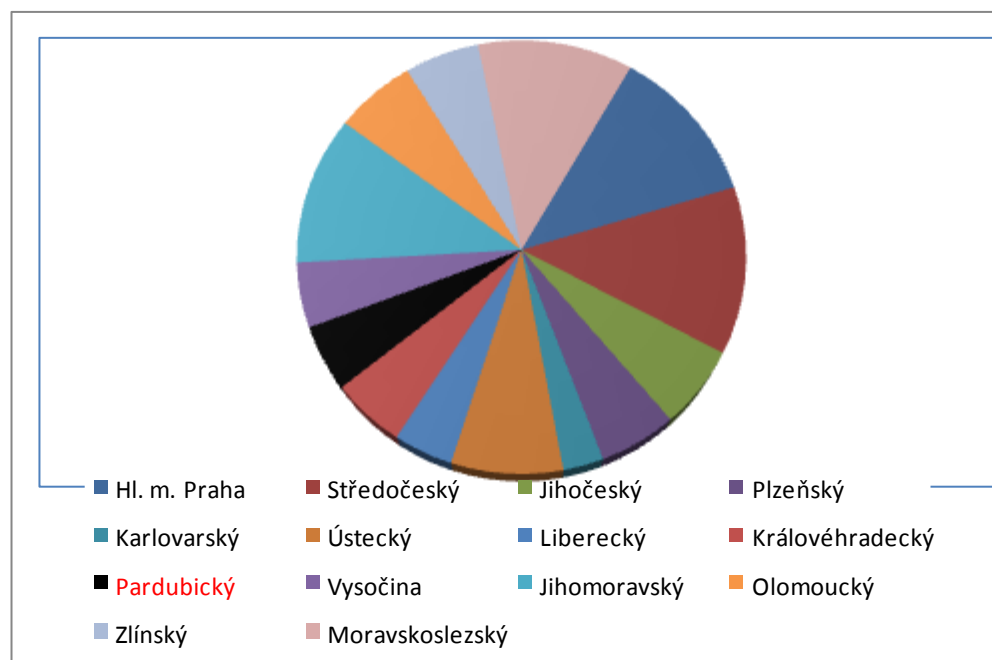
Z celkové rozlohy kraje připadá 60,4 % na zemědělskou půdu, přitom orná půda tvoří 44,2 %. Lesní pozemky pokrývají 29,5 % rozlohy kraje. Na většině území kraje převládá teplé a mírné podnebí. Pardubickým krajem protékají řeky Labe, Chrudimka, Loučná, Divoká Orlice a Tichá Orlice, Svitava, Novohradka, Doubrava a další větší či menší říčky. Z vodohospodářského hlediska je Pardubický kraj mimořádně významnou oblastí s přebytky vodních zdrojů nadregionálního významu, a to jak vod podzemních, tak odběrů vody povrchové z vodních toků. Je pramennou oblastí toků bez přísunu znečištění z cizích povodí. Na středních a horních tocích je nižší znečištění toků z odpadních vod, s výjimkou Labe a horního toku Svitavy. Ke třem největším vodním plochám kraje patří Sečská přehrada (na řece Chrudimce), dále Bohdanečský rybník (na Opatovickém kanále) a přehrada Pastviny (na Divoké Orlici). Zásoby podzemních vod jsou vázány zejména na Ústeckou a Vysokomýtskou

synklinálu české křídové pánve (okres Ústí nad Orlicí a Svitavy) a na kvartérní sedimenty Labe (okres Pardubice).

8.2. Socioekonomická charakteristika

V Pardubickém kraji žilo k 31. 12. 2014 celkem 516372 obyvatel, což byl oproti roku 2013 mírný nárůst o 87 osob (viz. Příloha č. 2). Pardubický kraj má čtvrtý nejnížší podíl obyvatel v ČR. V kraji dlouhodobě převládá celkový počet žen nad celkovým počtem mužů.

Graf č. 2 : Porovnání počtu obyvatel jednotlivých krajů ČR

Zdroj: MPSV

Třemi největšími městy Pardubického kraje jsou Pardubice, Chrudim a Svitavy. Ve struktuře osídlení je Pardubický kraj typický velkým podílem malých sídel. Má celkem 451 obcí s 3. nejmenší průměrnou rozlohou katastru obce 10,0 km² a 5. nejnižším průměrným středním počtem 1 145 obyvatel na 1 obec. V obcích velikosti do 499 obyvatel žije 14 % obyvatel kraje. Nejvíce obyvatel - necelá třetina, žije ve velikostní struktuře obcí 5000 – 19 999 obyvatel. Ve větších městech tj. nad 20 000 obyvatel žije 22% obyvatel kraje. Krajskou metropoli Pardubice obývá 17,4 % obyvatel kraje. Průměrný evidenční počet zaměstnanců za rok 2013 činil 241 tisíc fyzických osob. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v

podnicích se sídlem v Pardubickém kraji dosáhla v roce 2013 u fyzických osob hodnoty 21 377 Kč, kdy průměrná hrubá měsíční mzda v ČR byla 24245,-Kč. Z hlediska odvětvového členění byly v mezikrajském srovnání průměrné hrubé měsíční mzdy v kraji v roce 2013 v průmyslu druhé nejnižší a mzdy ve stavebnictví 3 nejnižší, naproti tomu mzdy v zemědělství jsou v porovnání s ostatními kraji 5 nejvyšší v ČR. Míra registrované nezaměstnanosti ke konci roku 2014 činila v kraji 6,4 % (6. nejnižší mezi kraji ČR) a stále klesá. Nejvyšší nezaměstnanost v kraji je přitom dlouhodobě v okrese Svitavy. V Pardubickém kraji činil v roce 2013 hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele 312.931,-Kč, což představuje 98,8 % průměru HDP v ČR.

Průmysl - Pardubický kraj má rozvinutý průmysl, který má pestrou a rozmanitou strukturu. Nejsilnější odvětví tohoto průmyslu je průmysl strojírenský. Silnou pozici v kraji má také průmysl elektrotechnický, textilní a oděvní, chemický a potravinářský průmysl. V absolutním podílu na exportu České republiky zaujímá bronzovou příčku z celkem čtrnácti krajů a podílí se na něm 8,5 procenty. Mezi nejvýznamnější výrobce patří Foxconn CZ s.r.o. (výroba výpočetní techniky), Synthesia Aliachem a.s. (chemikálie a výbušniny), AVX Lanškroun, Paramo a.s. (výroba technických olejů) nebo Iveco Czech Republic a.s., bývalá Karosa Vysoké Mýto, jejíž autobusy jezdí po celém světě. Z hlediska ekonomického má výsadní postavení krajské město Pardubice, kde jsou také velkou měrou koncentrovány firmy orientované na export. Dalšími významnými centry z hlediska exportní a inovační aktivity jsou města Lanškroun, Vysoké Mýto, Ústí nad Orlicí a Letohrad.

Doprava - příslibem pro další rozvoj Pardubického kraje je jeho výhodná poloha z hlediska dopravního spojení. Územím kraje prochází 541 km železničních tratí, přičemž k nejvýznamnějším železničním uzlům patří města Pardubice a Česká Třebová, která tvoří součást mezinárodní železniční magistrály Berlín – Praha – Brno – Vídeň. Na hlavní koridor jsou v Pardubicích napojeny celostátně významné trati ve směru na Liberec a přes Chrudim a Hlinsko na Havlíčkův Brod. Současná silniční síť zaujímá 3 597 km, z toho silnice I. třídy měří 458 km, silnice II. třídy 909 km a dálnice 8 km. Nejvýznamnější tranzitní proud prochází územím kraje po silnici č. I/35 ve směru jihovýchod – severozápad; přes Moravskou Třebovou, Svitavy, Litomyšl, Vysoké Mýto a Holice míří ke Hradci Králové. Důležitá je také silnice č. I/37, směřující od severu přes Pardubice a Chrudim k Ždírci nad Doubravou. V Chrudimi se kříží se silnicí č. I/17 ve směru Čáslav – Heřmanův Městec – Hrochův Týnec – Zámrsk. Koncem roku 2006 bylo sice zprovozněno prvních 8 km dálnice (D11) na území

kraje, definitivní napojení na silnici I/37 u Opatovic nad Labem nastalo až v závěru roku 2009. Mezinárodní letiště v Pardubicích je jedním z pěti páteřních v České republice, které se používá jak k vojenským tak civilním účelům. Zvláště pak pro civilní účely jeho význam stále roste. K říční dopravě slouží v kraji pouze krátký splavný úsek řeky Labe do Chvaletic, splavnění Labe až do krajského města bylo zatím odloženo. K zajímavým turistickým sezónním atrakcím patří říční osobní doprava na trase Kunětice – Pardubice – Přelouč. Díky dopravním možnostem, ale také díky množství kvalitních a kvalifikovaných pracovníků kraj zaznamenává značný zájem zahraničních investorů, kteří využívají nabídek připravených průmyslových zón.

Školství - v oblasti školství bylo v roce 2013 v Pardubickém kraji celkem 18976 dětí v celkem 317 mateřských školách. Na 283 základních školách se učilo 42295 dětí a na 75 středních školách studovalo 21296 dětí. Vysoké školy studovalo 10275 studentů. V Pardubickém kraji zastupuje vysoké školství Univerzita Pardubice se sedmi fakultami.

Zdravotnictví - v oblasti zdravotnictví působilo v roce 2013 na území Pardubického kraje 9 nemocnic s 2 500 lůžky, 2 léčebny pro dlouhodobě nemocné se 205 lůžky a 1 lázeňská léčebna s 572 lůžky. Dále 152 lékáren včetně odloučených oddělení výdeje léčiv. Vedle těchto zdravotnických zařízení je v Pardubickém kraji 1188 samostatných ordinací lékařů (praktických i odborných) a řada dalších zdravotnických zařízení (pracoviště vedená nelékařem, samostatné laboratoře atd.). V roce 2013 činil přepočtený počet lékařů v kraji 1 484, zubních lékařů 297 a 328 lékárníků.

Cestovní ruch - Pardubický kraj má mnohé předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Má krásnou přírodu rovinného i horského charakteru, příznivé klima a množství příležitostí ke koupání, provozování vodních sportů, pro pěší turistiku, cykloturistiku a zimní sporty. K turisticky atraktivním oblastem patří zejména severní a východní část okresu Ústí nad Orlicí – podhůří Orlických hor. Milovníkům lyží slouží zimní střediska Čenkovice, Dolní Morava, Pastviny, Mladkov. Oblasti Čenkovic, Bukové hory a Suchého vrchu jsou vyhlášené lyžařskými terény i pro běžkaře. Rovněž v chrudimském okrese, zejména v jeho jižní a jihozápadní části, je řada turistických center. K nejnavštěvovanějším patří okolí Sečské přehrady, oblasti u Horního Bradla, Bojanova či Křižanovic ležící v Železných horách. Na území celého kraje se rozvíjí agroturistika (týká se podhorských částí kraje), zvláště se zaměřením na tradiční chov koní. V roce 2013 měl Pardubický kraj celkem 361 hromadných

ubytovacích zařízení s 21 842 lůžky, v zařízeních pobývalo 369 tisíc hostů s průměrným počtem přenocování 2,8 dne. Počet hromadných ubytovacích zařízení, lůžek v nich i počet hostů patří v mezikrajském srovnání v Pardubickém kraji k nejnižším (viz. Příloha č. 3) Stávající tendence je však vzrůstající a to jak do počtu ubytovacích zařízení, tak v počtu ubytovaných.

Kultura - Kulturní zařízení a aktivity kraje se soustřeďují převážně do měst. Mezi nejvýznamnější lze v okrese Chrudim zařadit Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi, státní zámek Slatiňany a jeho hipologické muzeum, skanzen – Soubor lidových staveb Vysočina na Veselém Kopci a v přilehlých lokalitách Hlinecka. V okrese Pardubice návštěvníky zejména přiláká pardubický zámek s expozicemi Východočeského muzea a Východočeské galerie. Dále pozdně gotický hrad na Kunětické hoře a Africké muzeum v Holicích věnované zdejšímu rodákovi – cestovateli dr. Emilu Holubovi. Mnoho návštěvníků zavítá každoročně i do Národního hřebčína v Kladrubech nad Labem, který kromě pravidelných prohlídek pořádá nejrůznější akce pro milovníky koní. K turisticky atraktivním místům okresu Svitavy patří hrad Svojanov či zámecký areál v Litomyšli zařazený v roce 1999 na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Z okresu Ústí nad Orlicí jsou známé zříceniny hradů Lanšperk, Litice, Žampach a historická jádra měst. Hudba je v Pardubickém kraji převážně spojována s pardubickou Komorní filharmonií, svoji tradici má operní festival Smetanova Litomyšl i hudební festivaly v Poličce (rodišti skladatele Bohuslava Martinů). Z divadelních scén je nejznámější Východočeské divadlo v Pardubicích, které mimo jiné od roku 2001 pořádá Festival smíchu – přehlídku komedií v podání divadel z celé republiky. Již od roku 1995 se v Přelouči uděluje „Cena Františka Filipovského“ za dabing.

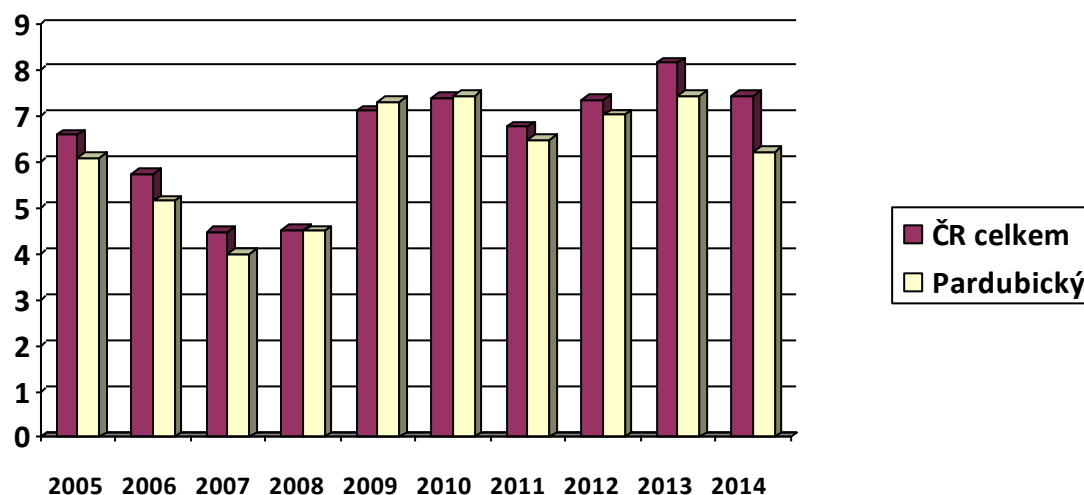
Další zajímavosti a sport - mezi zajímavosti Pardubického kraje patří i tradiční sportovní svátky. Ve městě perníku se každý rok pořádá Velká pardubická, což je největší dostihový závod na území České republiky. Tento závod je známý také tím, že obsahuje jeden z nejtěžších skoků na světě, takzvaný Taxisův příkop. Dalším velmi známým sportovním svátkem je Zlatá přilba. Zlatá přilba je velmi starý plochodrážní závod, který se každoročně pořádá v Pardubicích. V Pardubicích se hraje rovněž kvalitní extraligový hokej. Místní tým je jeden z nejúspěšnějších českých hokejových týmů, který získal několikrát extraligový hokejový titul.

9. Situace na trhu práce v Pardubickém kraji

9.1. Vývoj nezaměstnanosti v Pardubickém kraji

Vývoj nezaměstnanosti v Pardubickém kraji je pevně svázán z výkoností ekonomiky a zvyšování produkce. V grafu je patrné že v době těsně před rokem 2009 to je před hospodářskou recesí klesla nezaměstnanost až na hodnotu 4,4%, což lze označit za velice nízkou míru nezaměstnanosti. Tato míra nezaměstnanosti však vlivem hospodářské recese stoupala až k hranici 7% a od roku 2013 zase postupně klesá vlivem hospodářského oživení a nárůstu HDP. V polovině roku 2015 se míra nezaměstnanosti v Pardubickém kraji pohybovala již kolem 4.8. %.

Graf č. 3 : Vývoj nezaměstnanosti v Pardubickém kraji v porovnání s ČR v letech 2005-2014

Zdroj: MPSV

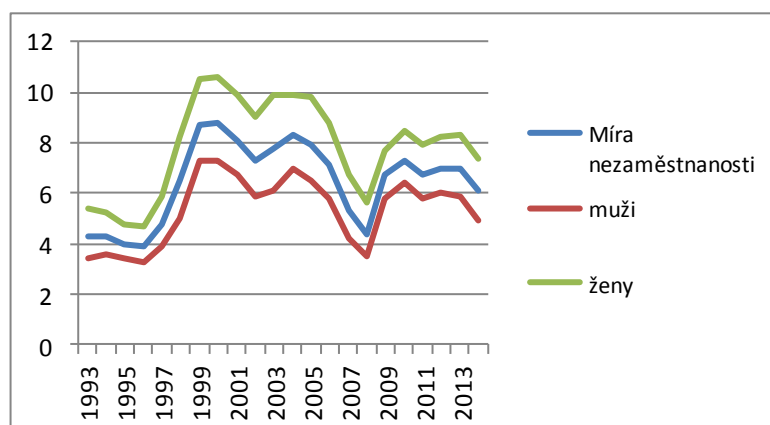
Ve srovnání s průměrnou mírou nezaměstnanosti v celé ČR je míra nezaměstnanosti v Pardubickém kraji vždy o něco nižší a to již minimálně od roku 2005 a jen v době hospodářské recese roku 2009 až 2010 se mírně pohybovala nad hranicí průměrné míry nezaměstnanosti v ČR.

V průběhu roku se pravidelně nezaměstnanost v Pardubickém kraji mění a to někdy až o 2% i více. Tento jev je dán především sezónními pracemi, kdy v letních měsících bývá podíl nezaměstnaných podstatně nižší, než je tomu v zimním období. Nejkritičtější je období od prosince do března. V porovnání posledních 5 let je vývoj míry nezaměstnanosti celkem pravidelný. Největší výkyvy byly zaznamenány ve sledovaném období roku 2014 (viz. Příloha č. 4).

Rozdíly v nezaměstnanosti jsou i mezi muži a ženami v tomto kraji. Z trochy nadsázky lze říci, že v Pardubickém kraji za posledních 20 let má nezaměstnanost v grafickém provedení opakující se tvar písmena M a to větší a menší. Pokud bychom se držely tohoto tvaru, mělo by v roce 2016 až 2017 nastat zvýšení nezaměstnanosti v Pardubickém kraji, což ovšem dle dosud zjištěných předpokladů a stávajícího vývoje ekonomiky s tímto předpokladem nekoresponduje. Pokud by se tak ovšem skutečně stalo, dle vývoje této křivky by nárůst během následujících dvou let byl zhruba o 1,2 %.

Rozdíl v míře nezaměstnanosti mezi muži a ženami Pardubického kraje je celkem významný.

Graf č. 4 : Míra nezaměstnanosti v Pardubickém kraji ženy-muži rok 1993-2014

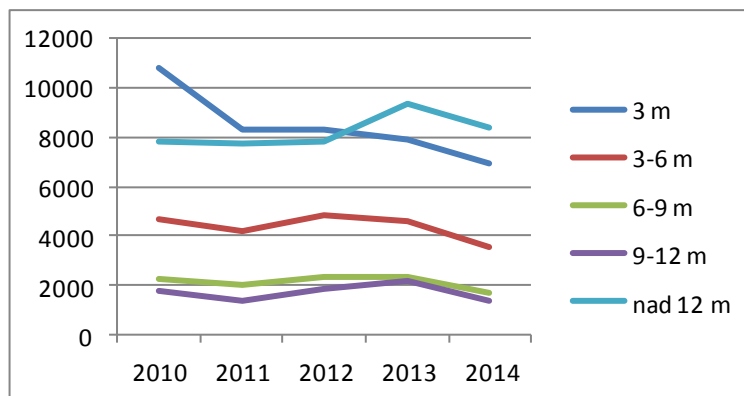

Zdroj: MPSV

Mezi mírou nezaměstnaností mužů a žen je rozdíl, který lze charakterizovat tak, že muži najdou zaměstnání snadněji než ženy, neboť u žen je míra nezaměstnanosti vždy vyšší. Za posledních 5 let je tento rozdíl v průměru o 2%. Zvýšení či snížení míry nezaměstnanosti u jednoho pohlaví je vždy ve stejné výši kopírováno druhým pohlavím.

Podstatné a důležité rozdíly nezaměstnanosti nacházíme i v délce trvání nezaměstnanosti jednotlivých uchazečů o práci.

Graf č. 5 : Počet uchazečů dle délky nezaměstnanosti v Pardubickém kraji

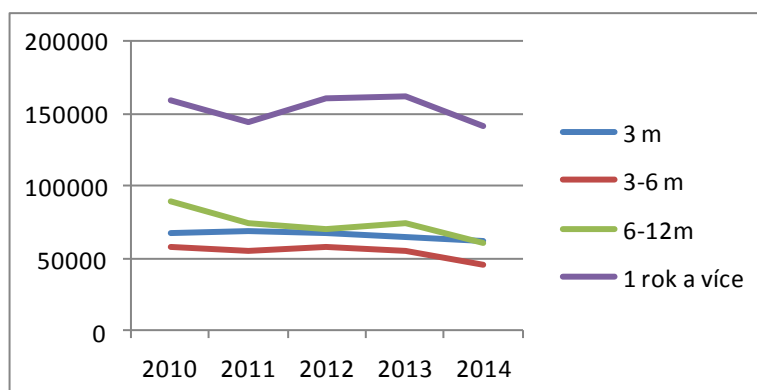

Zdroj: MPSV

Nejnižší počet uchazečů o práci ve sledovaném období je v období od 9-12 měsíců doby nezaměstnanosti. Zato nejvíce uchazečů o práci je v období prvních třech měsíců. V roce 2012 však tyto uchazeči byly předstihány počtem uchazečů v období nad 12 měsíců. Dlouhodobá nezaměstnanost tedy předstihla krátkodobou nezaměstnanost. Od roku 2013 u všech položek je trend klesající dle vývoje míry nezaměstnanosti.

Ke srovnání počtu uchazečů dle délky nezaměstnanosti v Pardubickém kraji je v níže uvedeném grafu zahrnut celkový počet uchazečů o zaměstnání v celé ČR.

Graf č. 6 : Počet uchazečů dle délky nezaměstnanosti v ČR

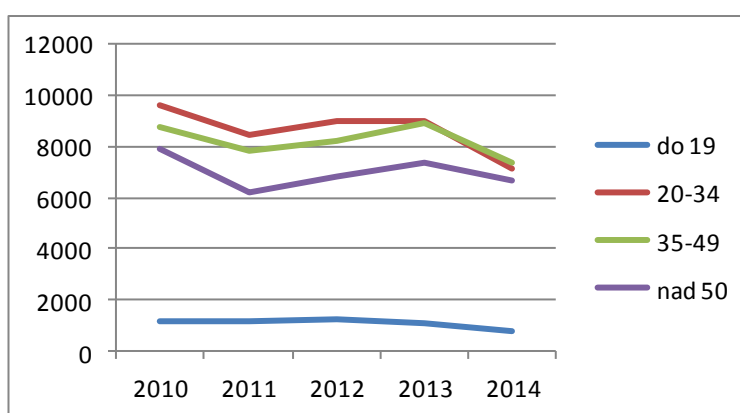

Zdroj: MPSV

V porovnání s celkovými počty uchazečů o práci dle doby trvání jejich evidence na úřadu práce v celé ČR je velký rozdíl především u doby nezaměstnanosti 1 rok a více. V celorepublikovém součtu tvoří tyto osoby největší podíl z ostatních uvedených a to s velkým rozdílem, kdežto v Pardubickém kraji není tento rozdíl tak zásadní.

Porovnávání věkové struktury uchazečů o práci je také jedním z možných identifikací rizikových skupin více či méně ohrožených nezaměstnaností.

Graf č. 7: Věková struktura uchazečů o práci v Pardubickém kraji

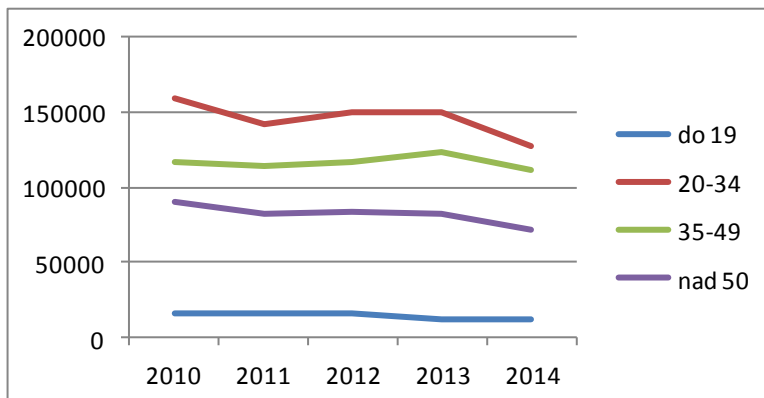

Zdroj: MPSV

U uchazečů o práci v Pardubickém kraji dominují uchazeči ve věku 20-34 let, kde křivka probíhá obdobně jako u uchazečů o práci ve věku 35-49 a nad 50 let. Roky 20-34 byly až do roku 2013 nejrizikovější věkovou skupinou, protože mezi tyto osoby řadíme nejen nově příchozí absolventy škol, ale také matky po mateřské dovolené. V roce 2014 však došlo ke strmému pádu počtu těchto osob, čímž se jejich počet dostal pod úroveň počtu osob ve věku 35-49. Nejméně je uchazečů o práci je ve věku do 19 let, kde křivka nezaměstnanosti nevykazuje nijak zvlášť velké výkyvy, jen v roce 2014 křivka počtu těchto osob byla více klesající než obvykle, stejně jako u všech ostatních věkových kategorií.

Pro další porovnání Pardubického kraje s ČR byly zjištěny údaje o uchazečích o práci z celé ČR, dle věkové struktury.

Graf č. 8: Věková struktura uchazečů o práci v ČR

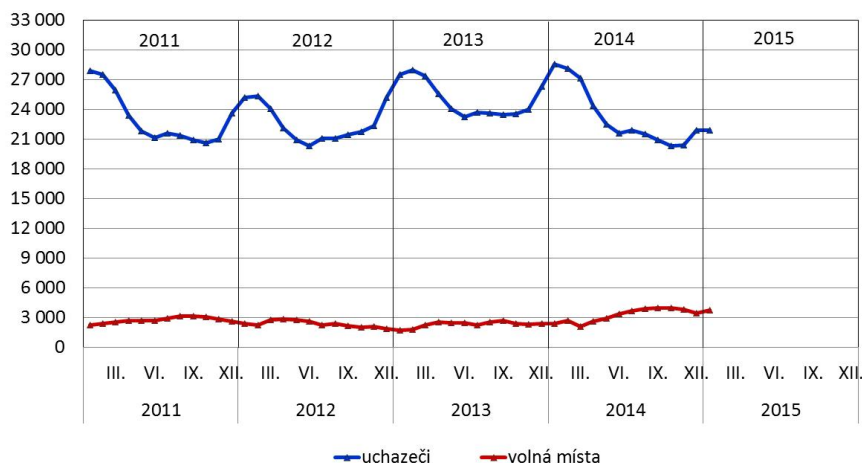

Zdroj: MPSV

V grafickém znázornění věkové struktury uchazečů jsou v celorepublikovém průměru rozdíly mezi jednotlivými kategoriemi vyšší, než je tomu u Pardubického kraje. Podstatnější rozdíl mezi Pardubickým krajem a ČR je v počtu osob ve věkové kategorii 20-34, kde v Pardubickém kraji je na nižší úrovni než kategorie 35-49, což není obvyklé. Z porovnání Pardubického kraje a ČR vyplývá, že absolventi škol a matky po mateřské dovolené najdou v Pardubickém kraji snadněji pracovní uplatnění než jinde v ČR.

Zajímavé je také porovnávání počtu uchazečů o práci s počtem volných pracovních míst, což nám ukazuje jaký vliv na nezaměstnanost má počet volných pracovních míst.

Graf č. 9: Vývoj počtu uchazečů a volných pracovních míst v Pardubickém kraji

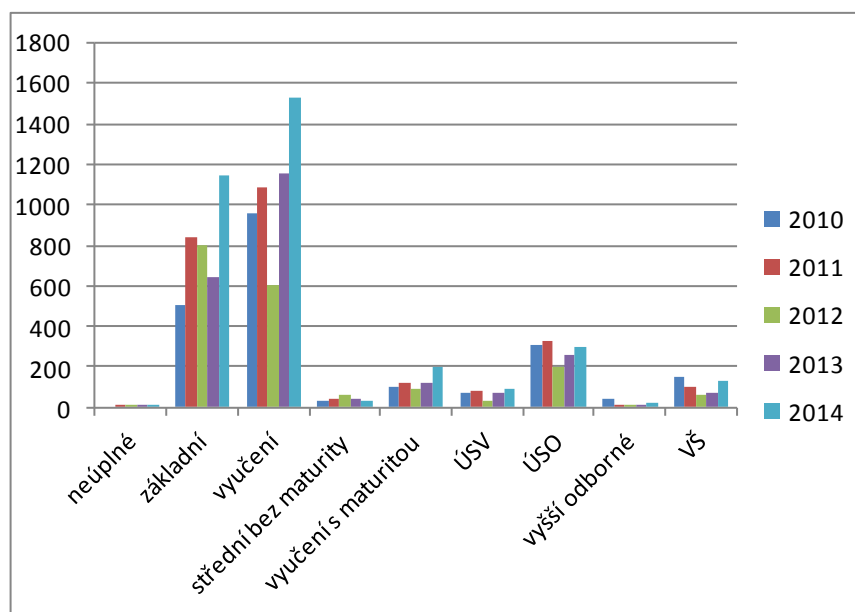

Zdroj: Český statistický úřad

Tyto dva údaje, tedy volná pracovní místa a počet uchazečů jsou pevně spjaty, neboť vždy když stoupá počet volných pracovních míst klesá počet uchazečů o práci. Z přiloženého grafu je toto zcela patrné a lze díky počtu volných pracovních míst odvodit růst či pokles míry nezaměstnanosti. Dle křivky vývoje volných pracovních míst v průběhu roku je nejnižší nabídka vždy ke konci roku a na začátku nového roku a nejvyšší nabídka kolem letních měsíců. V rámci okresů bylo na konci sledovaného období nejvíce volných pracovních míst na okrese Pardubice a nejméně na okrese Svitavy (viz. Příloha č. 5).

Volná pracovní místa rozdělujeme dle potřeby stupně vzdělání na konkrétní volná pracovní místa.

Graf č. 10 : Struktura volných pracovních míst dle vzdělání v Pardubickém kraji

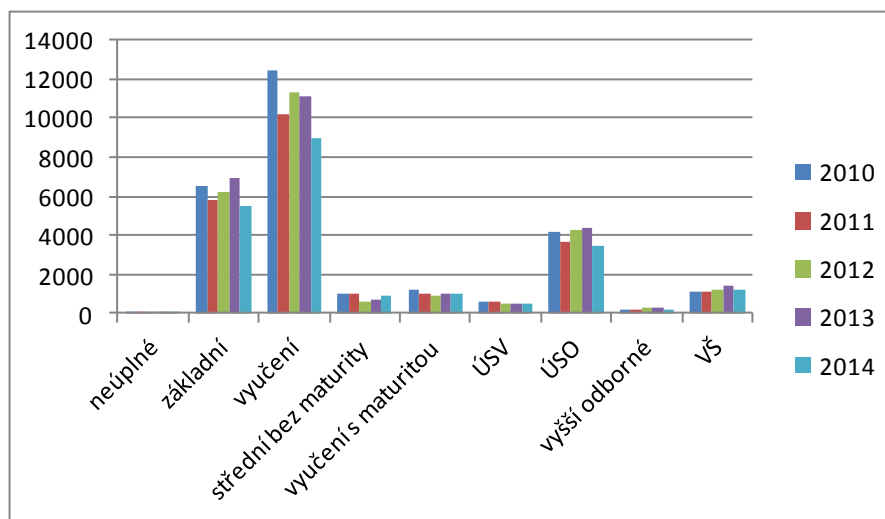

Zdroj: MPSV

Nejvíce volných pracovních míst je u osob s odborným vzděláním a výučním listem a u osob se základním vzděláním. Naopak nejméně pracovních míst je pro uchazeče s neúplným vzděláním a pro uchazeče s vyšším odborným vzděláním. Celkem pravidelný nárůst volných pracovních míst kromě roku 2012 je evidován u osob s výučním listem a u vyučených osob s maturitou. U ostatních je trend kolísavý. V posledním roce 2014 byla o dost výraznější poptávka především po osobách s výučním listem a se základním vzděláním. Sledují se také rozdíly mezi muži a ženami.

Největší rozdíly ve struktuře volných pracovních míst dle vzdělání je u středního odborného vzdělání s výučním listem, kde převládají muži a u úplného středního vzdělání s maturitou, kde převládá počet žen (viz. Příloha č. 6).

Graf č. 11 : Struktura uchazečů dle vzdělání v Pardubickém kraji

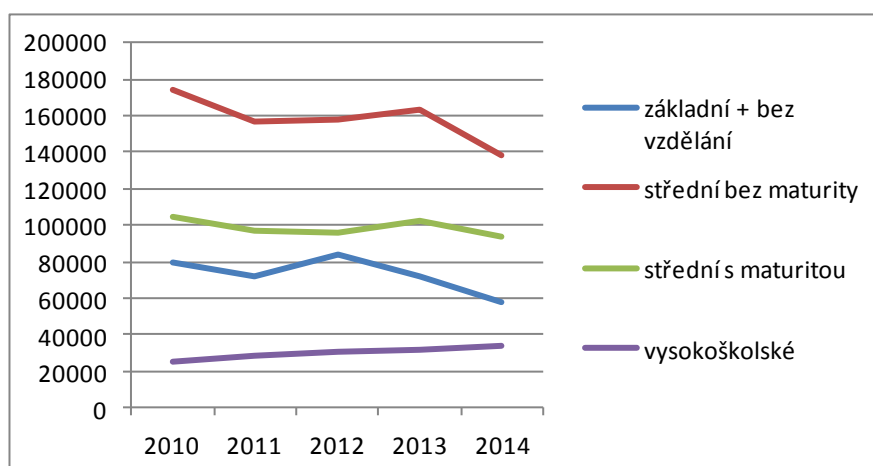

Zdroj: MPSV

V porovnání počtu volných pracovních míst s počtem uchazečů o zaměstnání dle vzdělání jsou v poměrovém měřítku hodnoty obdobné, jelikož nejvíce uchazečů o práci je s výučním listem a se základním vzděláním. Naproti tomu nejméně uchazečů je s neúplným vzděláním a vyšším odborným vzděláním. Zde lze sledovat, že celkem stále klesá počet uchazečů s výučním listem, i když poptávka po tomto vzdělání je nejvyšší a roste. V posledním roce 2014 se do počtů uchazečů o práci také promítá nižší počet absolventů středních škol.

Vzdělanostní struktura obyvatel ukazuje podprůměrné zastoupení osob s vysokoškolským vzděláním (průměr ČR 12,7 %, Pardubický kraj 11,0 %) a to i v situaci, kdy na území kraje a v jeho přímém sousedství jsou významné kapacity poskytující vysokoškolské vzdělání. Pardubický kraj má vysoké zastoupení osob se středním vzděláním bez maturity. V porovnání s výsledky z roku 2001 došlo k nárůstu vysokoškolsky vzdělaných osob o 9 %, ale i přesto patří ke krajům s podprůměrným zastoupením osob s vysokoškolským vzděláním. Stále narůstá také podíl osob se středoškolským vzděláním s maturitou. Stagnuje podíl osob se základním vzděláním a středním bez maturity, který se pohybuje kolem hranice 41 %.

Graf č. 12 : Struktura uchazečů o zaměstnání dle vzdělání v rámci ČR

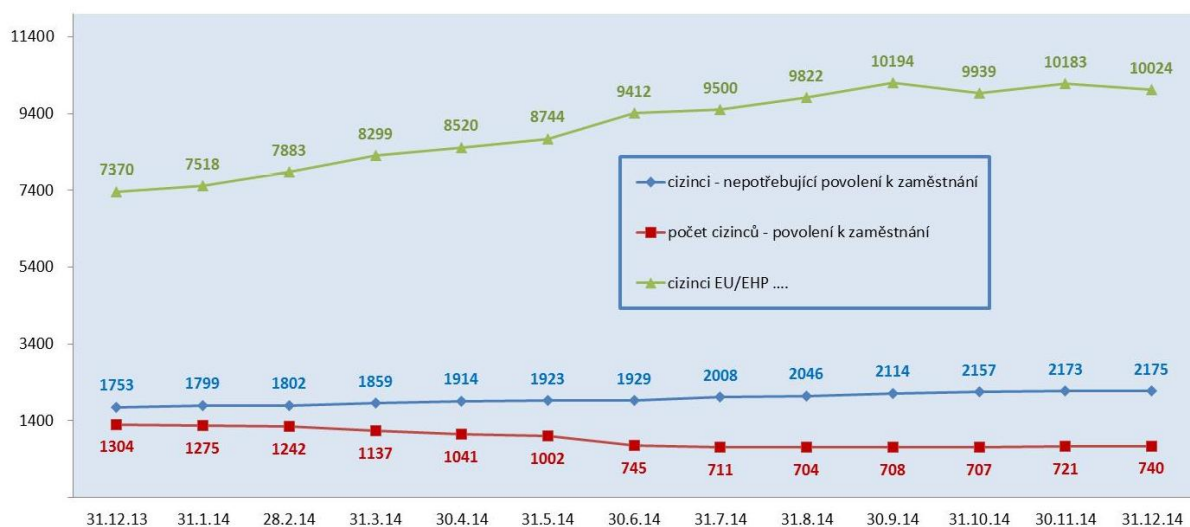
Zdroj: MPSV

Pardubický kraj v porovnání se strukturou uchazečů o zaměstnání dle vzdělání nemá tak stoupající tendenci počtu vysokoškolsky vzdělaných uchazečů, ale naproti tomu má stále výrazně vysoký počet se základním vzděláním oproti průměru ČR. Trend vývoje struktury nezaměstnaných dle vzdělání je skoro u všech stupňů vzdělání kolísavý, jen u křivky vysokoškoláků je trend za posledních 5 let stále rostoucí. Počet vysokoškolsky vzdělaných uchazečů stoupl v ČR od roku 2010 do roku 2014 o 23%, kdežto počet uchazečů se základním vzděláním a bez vzdělání klesl o 27%. V případě Pardubického kraje stoupl počet vysokoškoláků od roku 2010 do roku 2014 jen o necelých 7 % a u počtu uchazečů se základním vzděláním a bez vzdělání klesl jen o necelých 15%.

9.2. Cizinci na trhu práce Pardubického kraje

Počet cizinců pracujících na území Pardubického kraje v poslední době stále stoupá a převážnou většinu těchto osob tvoří občané EU. Vzhledem k současnému neutišenému stavu migrace osob z muslimského světa se tento stav může do budoucna dosti měnit. Vývoj přílivu a využívání této především levné pracovní síly je dalším důležitým hodnotícím aspektem a příčinou výše míry nezaměstnanosti.

Graf č. 13 : Vývoj počtu pracujících cizinců v Pardubickém kraji

Zdroj: <http://www.czso.cz>

Ke konci roku 2014 pracovalo v Pardubickém kraji celkem 12.941 cizinců, z čehož 10.024 byli cizinci z EU, Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska, 2.175 byli cizinci ze třetích zemí, kteří nepotřebující povolení k zaměstnání a 740 cizinců, kteří povolení k zaměstnání potřebují.

Současným trendem je zaměstnávání cizinců z EU, kde je meziroční nárůst o 36%, dále u osob ze třetích zemí bez potřeby povolení k zaměstnání je meziroční nárůst o 24% a jen u osob s povolením k zaměstnávání je evidován pokles o 43%. Nejvíce cizinců je zaměstnáváno v okrese Pardubice a nejméně v okrese Svitavy.

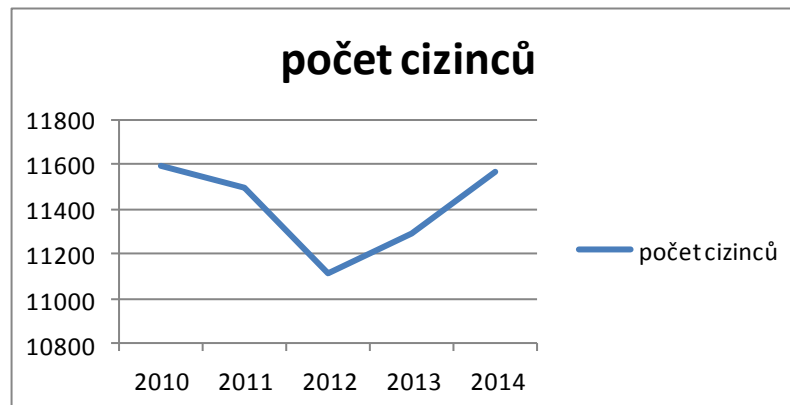
Mezi nejčastěji zaměstnané cizince v Pardubickém kraji patří Ukrajinci, Slováci, Bulhaři, Rumuni, Vietnamci, Rusové, Poláci, Mongolové a Moldavané. Tito jsou nejvíce zaměstnáváni v oborech jako stavebnictví, strojírenství, zpracovatelský průmysl a služby.

Většinou se jedná o nekvalifikovanou pracovní pozici jako například o pomocné dělníky ve výrobě, ve stavebnictví, v lesnictví, v rostlinné a živočišné výrobě, uklízečky a

podobně. Najdou se zde i firmy jako například Foxconn, kde jsou zaměstnání vysoce kvalifikovaní cizinci (Japonci) na vedoucích postech.

Vývoj počtu zaměstnaných cizinců v Pardubickém kraji je stále proměnlivý.

Graf č. 14 : Vývoj počtu zaměstnaných cizinců v Pardubickém kraji 2010-2014

Zdroj: MPSV

Vývoj počtu zaměstnávaných cizinců v Pardubickém kraji za sledované období se nijak výrazně nemění, ale v posledním období dvou let je stále vzrůstající tendence v zaměstnávání cizinců u domácích firem.

9.3. Aktivní politika zaměstnanosti v Pardubickém kraji

V roce 2014 byly výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti v Pardubickém kraji v celkové výši 333.920.000,-Kč, což byl oproti předchozímu roku nárůst o 62%. Nárůst investic byl sledován u všech položek aktivní politiky zaměstnanosti kromě položky společensky účelná pracovní místa samostatně výdělečné činnosti, kde došlo k mírnému 10 % poklesu investic.

Tabulka č. 1 : Výdaje APZ dle jednotlivých nástrojů včetně závazků z minulého období (v tis. Kč)

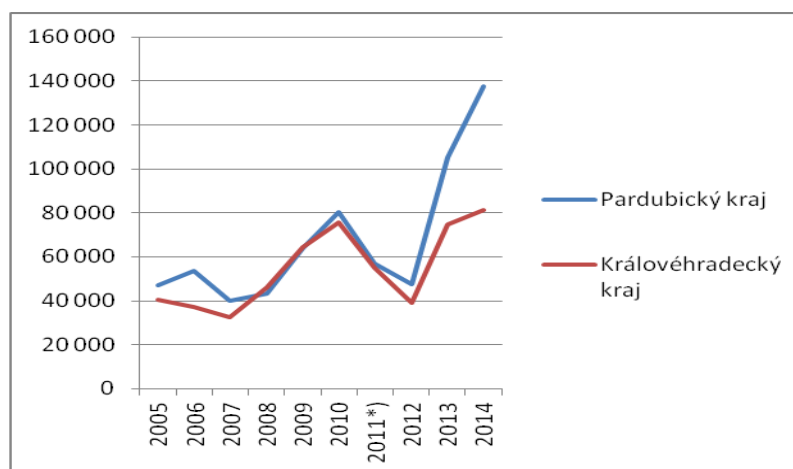
Nástroj APZ	2013	2014
VPP, včetně APP	36 422	41 931
SÚPM zřízené a vyhrazené zaměstnavateli	25 755	39 128
SÚPM zřízené uchazeči o zaměstnání – SVČ	3 331	3 069
CHPD a CHPM vytvořené pro OZP	1 840	2 799
příspěvek na provozní náklady CHPD, CHPM a CHPM – SVČ vytvořené pro OZP, včetně nákladů na PR	62	215
rekvalifikace, poradenské aktivity	6 142	515
překlenovací příspěvek	60	53
projekty ESF – OP LZZ – VPP	68 691	95 544
projekty ESF – OP LZZ – SÚPM	26 354	34 823
projekty ESF – OP LZZ – rekvalifikace a poradenství	9 049	15 692
projekty ESF – OP LZZ – RIP	30 210	100 151
Celkem	207 916	333 920

Zdroj: Český statistický úřad

Veřejně prospěšné práce (VPP) - v roce 2014 byly příspěvky na VPP použity zejména na pomoc městům a obcím při úklidu a údržbě veřejné zeleně, lesa a komunikací, budov a dalších objektů v majetku obce. Dále také vzdělávacím zařízením (MŠ, ZŠ a SŠ) na pracovníky poskytující ostatní osobní služby dětem se zdravotním postižením.

Na tyto místa byly umísťovány uchazeči evidovaní minimálně 5 měsíců na úřadu práce, spadající do rizikových skupin. Celkem bylo zřízeno 1685 těchto pracovních míst. Tyto byly financovány částečně z fondu národní aktivní politiky zaměstnanosti (41.931.000,-Kč) a částečně z projektů ESF (95.544.000,-Kč).

Graf č. 15 : Výdaje na VPP v porovnání Pardubického a Královéhradeckého kraje

Zdroj: MPSV

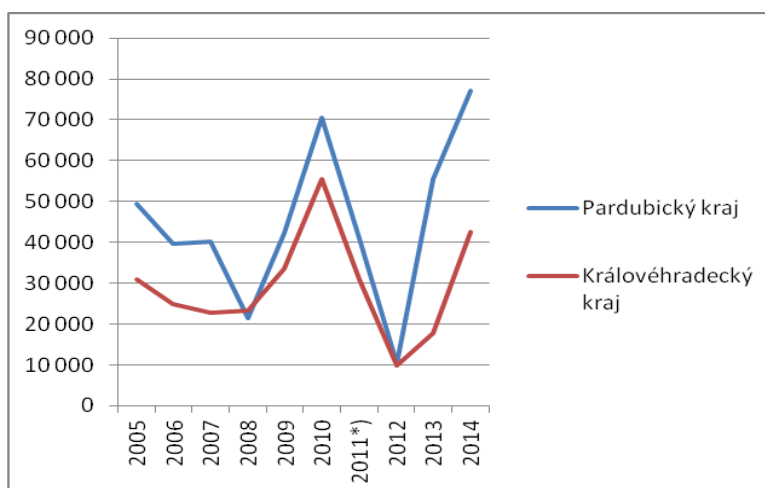
Financování aktivní politiky v průběhu 10 let zaměřené na VPP jsou dosti rozdílné, ovšem v poslední době je nárůst investic výrazný. Tento jev je ovlivněn především financováním z ESF. V porovnání se sousedním Královéhradeckým krajem je financování VPP od roku 2012 vyšší a to především během posledního roku 2014.

Společensky účelná pracovní místa (SÚPM) – v roce 2014 byly příspěvky na SÚPM poskytovány především zaměstnavateli, který vyhradil pracovní místo pro uchazeče o zaměstnání vyžadujícího zvýšenou péči, doporučeného na toto místo úřadem práce.

Na tyto místa byli umísťováni uchazeči evidovaní úřadem práce minimálně po dobu 12 měsíců spadající do rizikové skupiny. V roce 2014 bylo takto zřízeno 1238 těchto pracovních míst. Tyto byly financovány částečně z fondu národní aktivní politiky zaměstnanosti (39.128.000,-Kč) a částečně z projektů ESF (34.823.000,-Kč).

Společensky účelná pracovní místa – samostatná výdělečná činnost (SÚPM-SVČ) – v roce 2014 byly příspěvky poskytovány uchazečům o zaměstnání, kteří chtěli začít podnikat. Hodnotil se především podnikatelský záměr a byly podporovány hlavně výrobní činnosti a podnikání v problémových mikroregionech. V některých případech se poskytoval i překlenovací příspěvek.

Graf č. 16 : Výše investic na SÚPM ve srovnání Pardubický a Královéhradecký kraj

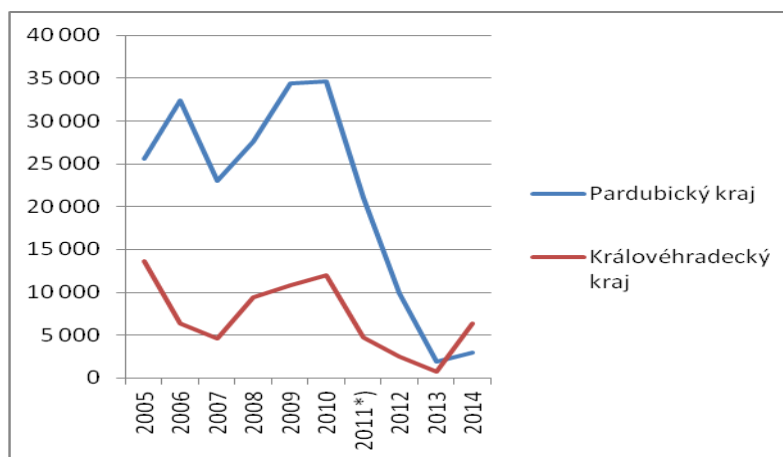

Zdroj: MPSV

Výše investic na SÚPM od roku 2012 stále strmě vzrůstají, což zapříčinila nejen národní aktivní politika zaměstnanosti, ale také projekty ESF. V porovnání s Královéhradeckým krajem jsou tyto investice většinou vyšší a v poslední době výrazným způsobem.

Chráněná pracovní místa – tato místa jsou zřizována pro osoby se zdravotním postižením (OZP) ve formě příspěvku zaměstnavateli na zřízení těchto míst. V roce 2014 bylo celkem vytvořeno 61 těchto pracovních míst. Tyto místa byla hrazena z fondu národní aktivní politiky zaměstnanosti ve výši 2.799.000,-Kč. Zaměstnávání osob zdravotně postižených není ovšem pro firmy v současné době již tolik zajímavé a ani finanční příspěvek není pro ně dostatečně motivující.

Graf č. 17 : Výše investic na místa pro OZP v porovnání Pardubického a Královéhradeckého kraje

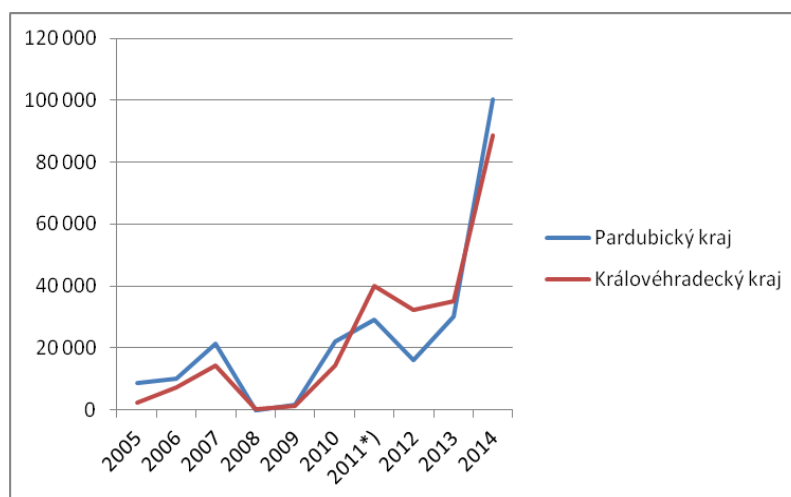

Zdroj: MPSV

V případě investic na místa určená pro OZP je od roku 2010 výrazně klesající trend, kdy ještě v roce 2010 byla na místa OZP vyčleněna částka ve výši kolem 35 milionů korun, ale v roce 2014 to bylo již jen 2.799 tisíc korun. V porovnání s Královéhradeckým krajem, kdy dříve tyto investice byly v Pardubickém kraji několikanásobně vyšší, se nyní investice pohybují níže oproti Královéhradeckému kraji. Toto je dáno především nezájmem ze strany zaměstnavatelů Pardubického kraje o tyto zaměstnance.

V porovnání mezi jednotlivými okresy Pardubického kraje je patrné, že převládají mezi zaměstnanými OZP ženy a jen v okrese Svitavy je tomu naopak. Nejvíce OZP je zaměstnáváno ve Svitavském okrese a nejméně v pardubickém.

Graf č. 18 : Výdaje na cílené programy APZ v porovnání Pardubického a Královéhradeckého kraje

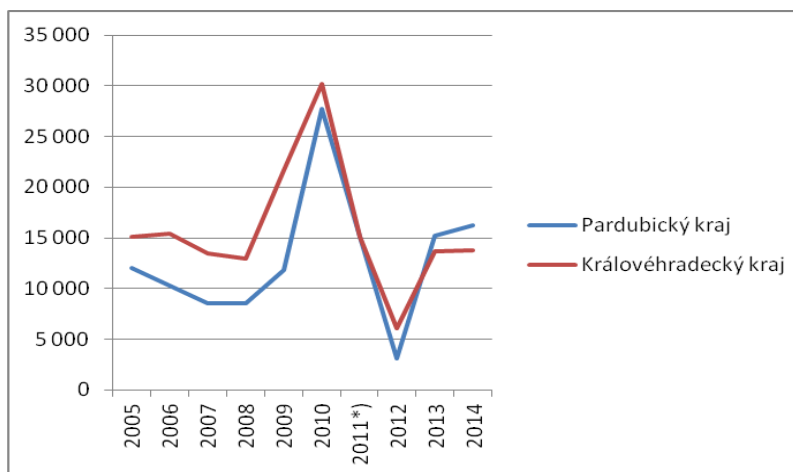

Zdroj: MPSV

Ve výdajích cílených regionálních programů je značný nárůst v roce 2013, kdy se výdaje na tyto programy zvýšily více jak o 100%. V porovnání s Královéhradeckým krajem jsou tyto výdaje téměř shodné se znatelnými výkyvy pouze v období roku 2012, kdy tyto výdaje byly v Pardubickém kraji nižší. Tento nárůst je dán financováním z programů ESF.

Rekvalifikace - v průběhu roku 2014 bylo provedeno celkem 1638 rekvalifikací s průměrným nákladem na 1 uchazeče ve výši 8.500,-Kč, což dohromady činilo výdaje ve výši 13.923.000,-Kč. Většina této částky byla hrazena z programů ESF a část z národní APZ (viz. Příloha č. 7).

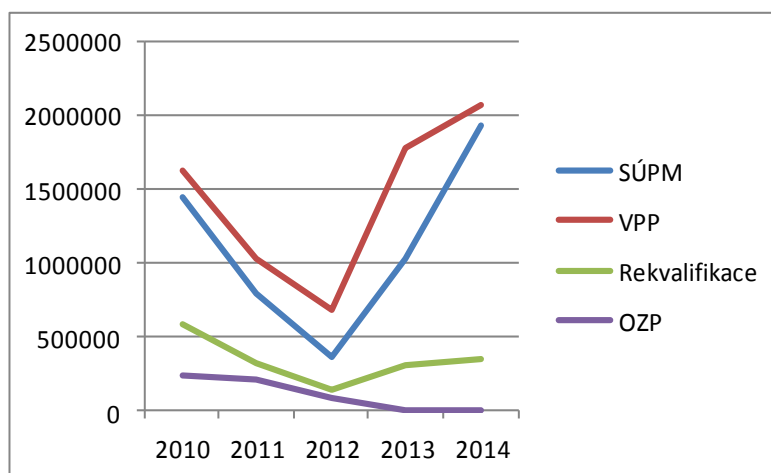
Graf č. 19 : Výdaje na rekvalifikaci a poradenství v Pardubickém kraji v porovnání s Královéhradeckým krajem

Zdroj: MPSV

Trend výdajů na rekvalifikaci a poradenství je u obou krajů shodný, kdy po většinou Pardubický kraj měl nižší výdaje ovšem v posledních letech je tomu naopak a Pardubický kraj investoval do rekvalifikací a poradenské činnosti více než Královéhradecký kraj. Náklady na tyto služby byly ve sledovaném období nejvyšší v roce 2010, a to jednou tak vyšší než tomu bylo v roce 2008. Po roce 2010 však přišel strmý pád investic a v roce 2012 se oproti roku 2010 výdaje snížily o téměř 85%. Od roku 2012 se výdaje opět zvyšují, ale stále dosahují jen zhruba poloviny částky z roku 2010. Náklady na poradenství převyšují výši nákladů na rekvalifikace.

Graf č. 20 : Výdaje na jednotlivé úseky APZ v rámci celé ČR

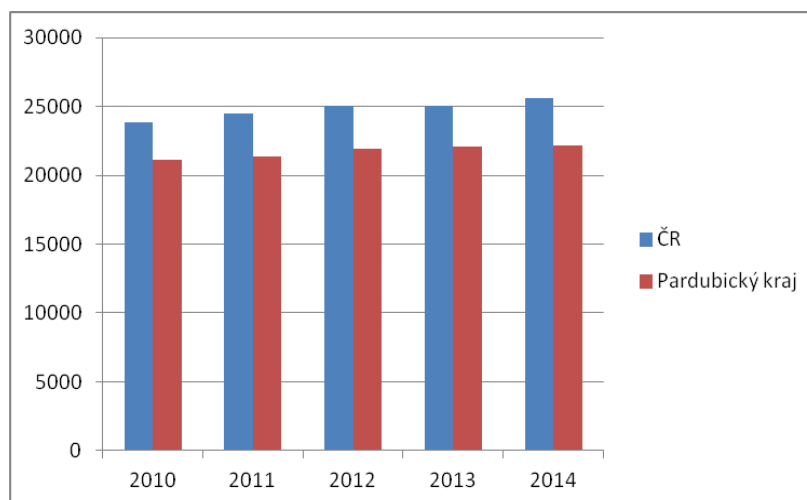
Zdroj: MPSV

Pokud porovnáme vývoj jednotlivých výdajů APZ v rámci celé ČR a Pardubického kraje například u výdajů na VPP je zde křivka obdobná, tedy od roku 2010 do roku 2012 klesající a poté strmě rostoucí. Rozdíl však ve výdajích na VPP mezi lety 2010 až 2014 je u Pardubického kraje podstatnější v tom, že je nyní o dost vyšší, než je průměr ČR. U výdajů na SÚPM je tomu spíše naopak, kdy v rámci celé ČR jsou výdaje z roku 2014 o dost vyšší, než tomu bylo v roce 2010 a činí kolem 23%, kdežto v Pardubickém kraji není nárůst výdajů na SÚPM v roce 2014 oproti roku 2010 tak výrazný jen kolem 10 %. U rekvalifikací není nijak významný rozdíl u Pardubického kraje a průměru ČR. Křivka od roku 2010 je shodná jak u Pardubického kraje, tak u ČR. Výdaje na vytvoření míst pro OZP mají obdobný trend jak u Pardubického kraje, tak u průměru ČR. Od roku 2010 je u obou položek trend klesající, jen v posledním roce 2014 došlo k mírnému nárůstu výdajů na tyto pracovní místa.

9.4. Vývoj průměrné hrubé mzdy a průmyslu v Pardubickém kraji

Mzdy v České republice od roku 2000 do současné doby stále rostou, vyjma roku 2013 kdy byly o něco nižší než předchozí rok 2012. To však v Pardubickém kraji tento pokles zaznamenán nebyl a vývoj mzdy je od roku 2000 stále se vzrůstající tendencí.

Graf č. 21 : Porovnání průměrné hrubé mzdy v letech 2010-2014 Pardubický kraj – ČR

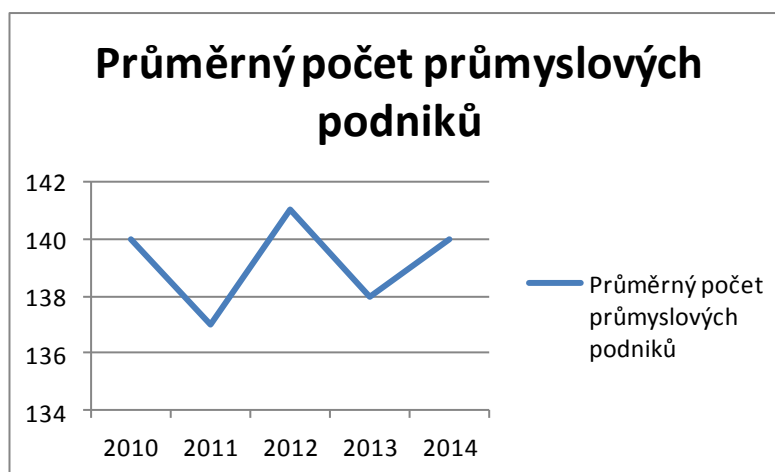
Zdroj: Český statistický úřad

Průměrná hrubá mzda v Pardubickém kraji ve srovnání s průměrem ČR je na nižší úrovni a rozdíl mezi průměrnou hrubou mzdou v ČR a v Pardubickém kraji se stále zvyšuje a to v neprospěch Pardubického kraje. Pardubický kraj patří mezi kraje s nejmenší hrubou

průměrnou mzdou v ČR. V roce 2010 byla průměrná hrubá mzda v ČR 23.951,-Kč a v Pardubickém kraji 21.094,-Kč. V posledním sledovaném roce 2014 byla průměrná hrubá mzda v ČR 25.681,-Kč a v Pardubickém kraji 22.767,-Kč. V porovnání s ostatními kraji mají ženy čtvrtou nejnižší průměrnou hrubou mzdou v ČR a muži druhou nejnižší průměrnou hrubou mzdou v ČR (viz. Příloha č. 8 a Příloha č. 9)

Průmysl a stavebnictví má v Pardubickém kraji od roku 2012 vysoký podíl zaměstnanosti, pracuje zde kolem 55 % všech zaměstnanců v kraji. K významným odvětvím vedle již zmíněných dále patří výroba dopravních prostředků a zařízení, výroba pryžových, plastových a ostatních nekovových minerálních výrobků, potravinářský průmysl, chemický průmysl a petrochemie. Mezi významné průmyslové podniky řadíme Iveco Czech Republic ve Vysokém Mýtě, Korado v České Třebové, Paramo v Pardubicích, Synthesia a Explosia v Pardubicích, Botas ve Skutči, Evona v Chrudimi, Orpa papír v Lanškrouně, Saint-Gobain Adfors CZ v Litomyšli, ZES SILKO v Žamberku a OEZ v Letohradu.

Graf č. 22 : Průměrný počet průmyslových podniků v Pardubickém kraji 2010-2014 zaměstnávající více jak 100 osob

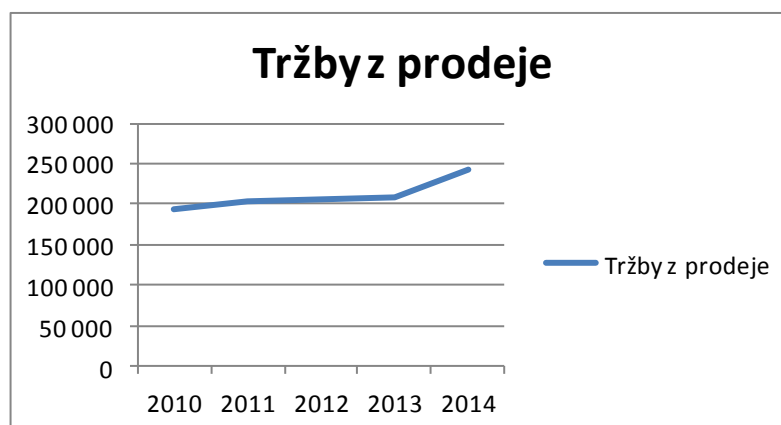

Zdroj: Český statistický úřad

Počet průmyslových podniků se v Pardubickém kraji od roku 2010 do roku 2014 téměř nezměnil a meziroční výkyvy jsou plus mínus tři až čtyři podniky. Vše se stále pohybuje kolem hranice 139 průmyslových podniků v kraji. V roce 2014 byl mírný nárůst a to o dva průmyslové podniky oproti roku 2013, takže lze říci, že poslední trend je rostoucí.

Důležitým ukazatelem výkonnosti jednotlivých průmyslových podniků jsou tržby, na základě kterých lze odvodit, jak se průmyslová výroba v Pardubickém kraji vyvíjí.

Graf č. 23: Tržby z prodeje vlastní výroby v Pardubickém kraji (v tis. Kč)

Zdroj: Český statistický úřad

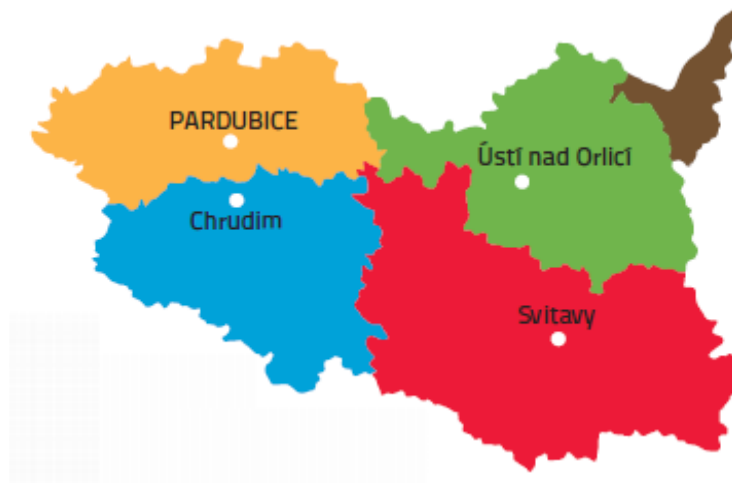
Tržby z prodeje vlastní výroby průmyslových podniků v Pardubickém kraji lze hodnotit kladně, neboť od roku 2010 dosud jsou tržby rostoucí a především v posledním roce zaznamenaly strmější růst až k hranici kolem 250.000.000,-Kč, což je o 25% vyšší nárůst tržeb oproti roku 2010, kdy tržby byly pod hranicí 200.000.000,-Kč. Strmější růst tržeb v posledním období je dán dobrými výsledky ekonomiky ČR a zvýšením exportu.

Pardubický kraj v porovnání s ostatními kraji ČR se řadí na 5. nejnižší příčku co do počtu průmyslových podniků zaměstnávajících více jak 100 osob a na 5. nejvyšší příčku co do výše tržeb těchto průmyslových podniků (viz. Příloha č. 10).

10. Situace na trhu práce v jednotlivých okresech

Pardubický kraj se skládá ze čtyř okresů, kterými jsou Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí.

Obr. č. 7 : Poloha okresů v Pardubickém kraji

Zdroj: <http://www.eastbohemiaconvention.cz/>

10.1. Okres Svitavy

Okres Svitavy vznikl v roce 1960 sloučením převážné části čtyř bývalých okresů Litomyšl, Moravská Třebová, Polička a Svitavy. Rozkládá se na jihovýchodě Pardubického kraje. Leží přímo na rozhraní Čech a Moravy. Celkový počet obyvatel okresu Svitavy je 104.622 osob. Svoji rozlohou 1 379 km² je největším okresem v kraji. Rozloha je 30,5 % Pardubického kraje. Hustota zalidnění 76 obyvatel na km² je v kraji nejnižší. Okres Svitavy na východě sousedí s Olomouckým krajem, na jihu s Jihomoravským krajem a s krajem Vysočina, na západě a na severu hraničí s okresy Pardubického kraje (Chrudim a Ústí nad Orlicí). Území okresu leží v nadmořské výšce od 270 m do 778 m.

Mezi největší města okresu patří Litomyšl, Polička, Moravská Třebová a samozřejmě Svitavy. Všechna tato města mají optimální komunikační vzdálenost vůči velkým městům oblasti. V okresním městě Svitavy se sbíhají všechny hlavní silniční tahy vedoucí na Brno, Olomouc, Hradec Králové a Havlíčkův Brod.

Výrobní charakter okresu je různorodý, podíl primárního sektoru na celkové zaměstnanosti je vyšší než v ostatních okresech kraje, ale zaměstnanost v zemědělství postupně klesá. Rostlinná výroba je zaměřena především na pěstování obilovin a řepky. Průmysl co do objemu výroby je nejvyšší v potravinářských a textilních závodech i přesto, že význam textilního průmyslu klesá. Další výrazné zastoupení v okrese má kovovýroba, strojírenství a zpracování plastů.

Dlouhodobě je v tomto okrese nejvyšší nezaměstnanost v kraji. Podíl nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání na obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let vzrostl ke konci roku 2014 na 8,1 %. Okres patří již od roku 1999 mezi regiony se soustředěnou podporou státu. Pro období 2010 až 2013 byl přesunut z kategorie hospodářsky slabých do kategorie regionů s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností. Pro období 2014 – 2020 byla mezi hospodářsky slabé regiony zařazena východní polovina okresu (správní obvody obcí s rozšířenou působností Svitavy a Moravská Třebová).

V posledních 10 letech byla investiční činnost v okrese velmi slabá. V nových průmyslových zónách v Moravské Třebové, Svitavách, Poličce a Litomyšli budovaly své provozovny především menší firmy. Významnými stavebními akcemi v okrese byla po roce 2000 stavba železničního koridoru a silniční stavby obchvatů Janova a Opatova. Město Svitavy čerpalo prostředky z evropských fondů, které použilo při vybudování multifunkčního kulturního centra Fabrika. Je budováno stále i sportovní zázemí, kdy v Litomyšli byl vybudován krytý plavecký bazén a provedena oprava a rekonstrukce sportovních areálů ve Svitavách a v Moravské Třebové.

V oblasti bytové výstavby, především ve stavbě rodinných domů nedosahuje tento okres krajského průměru a patří v tomto ohledu mezi nejslabší. Budují se hlavně sociální byty na komunální úrovni pro bydlení mladých rodin. Pokračuje se stále v rekonstrukci panelových domů a budování technické infrastruktury pro výstavbu rodinných domů.

K největším turisticky atraktivním místům okresu patří zámek v Litomyšli, který byl v roce 1999 zařazen na seznam světového dědictví UNESCO. K dalším místům patří hrad Svojanov, dochované středověké opevnění města Poličky a renesanční městské jádro Moravské Třebové, které je městskou památkovou rezervací. Mezi další turisticky známá místa patří Toulouvcovi Maštale na pomezí svitavského a chrudimského okresu. K atraktivním místům patří také Hřebečská důlní stezka a Mladějovské průmyslové muzeum, kde si lze vyzkoušet jízdu po úzkorozchodné Mladějovské průmyslové dráze.

Hlavní zaměstnavatelé jednotlivých regionů:

Litomyšl

- SAINT-GOBAIN ADFORS CZ s.r.o. - výroba sklovláknitých textilií pro stavebnictví, výztuží omítek a zateplovacích systémů. Prodej betonářských výztuží, sádkartonových pásek, podlahových výztuží, geosyntetiky, izolace a dalšího stavebního příslušenství.
- Litomyšlská nemocnice, a.s. - poskytování komplexní ambulantní, lůžkové a ošetrovatelské péče, základní a specializované diagnostiky. Pořádání vzdělávacích konferencí.
- Zemědělské družstvo Dolní Újezd - 65 % tvoří zemědělská výroba a 35 % nezemědělská činnost (výroba skleníků, hydraulických hadic, kovovýroba, šití pracovních oděvů)
- Mach drůbež a.s. – líhně kuřat, zabývající se výrobou jednodenních brojlerových kuřat, V současnosti firma představuje největší a nejmodernější komplex líhní ve střední a východní Evropě.

Moravská Třebová

- REHAU, s.r.o. – výroba plastů do stavebnictví, plastové profily, trubky apd.
- ATEK s.r.o. - výroba plastových a pryžových výrobků především pro automobilový průmysl. Zabývají se také vývojem a výrobou vstřikovacích nástrojů, výrobou montážních a kontrolních přípravků ve spolupráci s externími firmami v České republice a v zahraničí.
- Czech Blades s.r.o.- výroba kvalitních holicích a průmyslových žilettek

Polička

- Ravensburger Karton s.r.o. - výroba společenských her, hraček, kartonáže, obalů.
- ZŘUD - Masokombinát Polička, a.s. - řeznická a uzenářská velkovýroba.
- Poličské strojírny a.s. – výroba dveřních pneumatických systémů, standardních pneumatických systémů, měřicí a čerpací techniky tekutin, zakázková strojní výroba, munice a trhací technika.
- Koh-i-noor Ponas s.r.o.- výroba je zaměřena na technické výlisky z oblastí automobilového a elektrotechnického průmyslu, kosmetiky a zdravotní techniky.

Svitavy

- Svitavská nemocnice, a.s. - poskytování komplexní ambulantní, lůžkové a ošetrovatelské péče.
- SVITAP J.H.J. spol. s r.o. - výroba a prodej technických tkanin, technické konfekce (stanů, hal, plachet, altánů), tkanin na pracovní ošacení, podstřešních a jiných fólií, syntetických usní a vázacího PET pásku. Krom technických textílií dále vyrábí výrobky bytového textilu z mikrovlákna, které prodáváme pod vlastními značkami Sleep Well® a Ovečka® a dále také potahové tkaniny, úklidové textilie, ubrusy, utěrky či ručníky.
- MWV Svitavy s.r.o. - výroba papírových a lepenkových obalů.
- Fibertex, a.s. - spoučnost vyrábí termicky pojené a vpichované netkané textile pro průmyslovou filtraci, vzduchová, kapalinová a sorpční filtrační média, izolační textilie pro automobilový průmysl, nábytkářská rouna, geotextilie pro stavebnictví a zahradní textilie.

Silné stránky okresu

- průmyslová i zemědělská výroba s širokou paletou odvětví
- rovnoměrné rozdělení pracovních příležitostí bez majoritního zaměstnavatele
- stabilní zaměstnavatelé se zahraniční účastí
- Připravené průmyslové zóny ve všech větších městech
- potenciální zdroj levné pracovní síly
- železniční koridor Brno – Praha
- vysoká kvalita životního prostředí
- dobré příležitosti pro nové podnikatelé

Slabé stránky okresu

- nízká nabídka, struktura volných míst a pracovních příležitostí u zaměstnavatelů
- omezená nabídka příležitostí pro vysokoškoláky
- slabé podnikatelské zázemí v některých obcích
- nižší atraktivita území pro investory
- sezónní nezaměstnanost
- nízká koupěschopnost obyvatelstva
- nedostatečná technická infrastruktura v některých obcích
- nízká aktivita cestovního ruchu

10.2. Okres Ústí nad Orlicí

Okres Ústí nad Orlicí vznikl v roce 1960 sloučením bývalých okresů Lanškroun a Ústí nad Orlicí a převážné části okresů Vysoké Mýto a Žamberk. Zabírá severovýchodní část Pardubického kraje. Jeho rozloha je 1 267 km², což je po okrese Svitavy druhý největší okres v kraji, s podílem 28 % území kraje. Hustota zalidnění je 110 obyvatel na km². Je jediným příhraničním okresem v Pardubickém kraji. Na severovýchodě sousedí s Polskou republikou v délce asi 30 km na východě potom s Olomouckým krajem, na jihu a západě postupně se všemi okresy Pardubického kraje. Na severozápadě sousedí s Královéhradeckým krajem. Hraničním přechodem je Dolní Lipka.

Mezi největší města okresu patří Vysoké Mýto, Žamberk, Lanškroun, Česká Třebová, Králíky a největší Ústí nad Orlicí. Většina těchto měst kromě Vysokého Mýta patří do horských a podhorských oblastí.

Okres je značně členitý. Rovina na západní části okresu přechází v horský masiv Kralického Sněžníku a Orlických hor na severovýchodě. Území okresu leží v nadmořské výšce od 239 m po 1 424 m (Králický Sněžník, nejvyšší místo Pardubického kraje).

Zemědělství se vzhledem k četným horským oblastem zaměřuje na chov skotu a s tím v rostlinné výrobě související produkcí krmiv (pícniny na orné půdě, louky a pastviny). Okres Ústí nad Orlicí má po okrese Pardubice nejrozsáhlejší průmyslovou základnu. Průmyslová výroba má zde rozsáhlou základnu s mnohačetným zaměřením. Mezi významnější průmyslové oblasti patří elektrotechnika, textilní výroba a výroba strojů a zařízení. V poslední době je však podíl textilního průmyslu na ústupu a stále klesá.

Koncem roku 2014 hledalo v okrese práci 5,8 % obyvatelstva ve věku 15 až 64 let, což představuje podíl pod úroveň krajského průměru. Uvnitř okresu jsou však v nezaměstnanosti značné rozdíly. Správní obvody Česká Třebová a Králíky patří pro období 2014 - 2020 mezi regiony se soustředěnou podporou státu (kategorie hospodářsky slabých regionů). K podpoře zaměstnanosti v okrese přispívá výstavba průmyslových závodů v České Třebové, Lanškrouně, Ústí nad Orlicí, Zámrsku a rekonstrukce závodu bývalé Karosy ve Vysokém Mýtě. K dalším rozšířeným stavebním akcím patří výstavba rekonstrukce čistíren odpadních vod.

V oblasti bytové výstavby v posledních letech vystupuje z průměru město Lanškroun, kde díky vzniku a rozvoji řady firem se o dost zvýšila bytová výstavba. Ostatní města se zaměřila na rekonstrukce panelových domů a budování technické infrastruktury pro výstavbu

rodinných domů. Budují se také hlavně sociální byty na komunální úrovni pro bydlení mladých rodin.

K turisticky atraktivním místům okresu patří zříceniny hradů Lanšperk, Litice a Žampach, historická jádra měst Vysoké Mýto, Česká Třebová, Lanškroun a Ústí nad Orlicí. Turisticky oblíbeným místem se stává rekonstruovaný areál zámku v Nových Hradech. V současné době se stává atraktivním místem soubor pevností, vybudovaných před 2. světovou válkou v okolí Králík, Těchonína a Mladkova. Nachází se zde i řada skiareálů, které se využívají nejen v zimním období a to v Čenkovicích, Červené Vodě, České Třebové a areál Dolní Morava. Většina těchto areálů je velice dobře vybavena.

Hlavní zaměstnavatelé jednotlivých regionů:

Česká Třebová

- CZ LOKO, a.s. – vyrábí a opravuje kolejová vozidla, patří k nejvýznamnějším podnikům střeoevropského železničního strojírenství.
- KORADO, a.s. – vyrábí radiátory pro teplovodní a kombinované vytápění.
- České dráhy, a.s.- železniční doprava.
- Správa železniční dopravní cesty, státní organizace
- ČD Cargo, a.s. – je to dceřiná společnost Českých drah, a.s., která se zabývá především nákladní dopravou.
- Metrans, a.s. – provozuje kontejnerovou přepravu, mezinárodní železniční přepravu.

Králíky

- SNĚŽNÍK - provoz lyžařského areálu, sportovní a rekreační služby.
- INTERCOLOR, akciová společnost - provádí barvení, úpravu a tisk pleteniny, tkaniny a konfekční výrobky. Zaměřují se také na praní, sanforizaci, kalandrování, tamblování, česání a další technologické postupy.
- OMB composites EU a.s. - provádí návrhy konstrukcí a design, vyrábí formy a modely. Provádí laminaci, ruční kladení, kompletaci výrobků a lakování.

Lanškroun

- AVX Czech Republic s.r.o. - výroba, prodej a osazování desek plošných spojů plus vývoj a výroba testerů či programování obvodů.
- FOREZ s.r.o. – výroba kovových i plastových dílů pro automobilový a elektrotechnický průmysl.
- SCHOTT CR, s.r.o. - zabývají se zpracováním plochého skla pro domácí spotřebiče a výrobu dveří i rámců pro vertikální lednice určené především do supermarketů. Zaměřují se především na farmaceutický průmysl, solární energii, optiku, elektroniku a automobilový průmysl.
- INA Lanškroun, s.r.o. - zabývají se výrobou kombinovaných nástrojů vstřikovacích forem a náhradních dílů pro výrobu valivých ložisek.
- DWLa s.r.o. - výroba elektronických součástek.
- ORPA Papír a.s. - vyrábí spirálově a paralelně vinuté trubice, dutinky, cívky, manžety na skleněná vlákna, biokontejnery na nebezpečný odpad. Dodávají vinuté obaly na instantní produkty, koření a pochutiny, papírové tubusy na plakáty, výkresy a fotografie.

Vysoké Mýto

- Iveco Czech Republic, a.s. - vyrábí a prodává autobusy, silniční či terénní vozy a náhradní díly značky Iveco. Nabízí poprodejní služby.
- Autoneum CZ s.r.o. - výrobní program je zaměřen na komponenty, moduly a komplexní řešení pro interiér vozidla, zavazadlový prostor a oblast motoru.
- Zemědělsko obchodní družstvo Zálší - hlavní činností družstva je rostlinná a živočišná výroba a významná je i výroba nezemědělská. Rostlinná výroba je zaměřena na výrobu píce pro živočišnou výrobu a dále na výrobu tržních plodin, z nichž nejdůležitějšími jsou obiloviny, řepka a cukrová řepa. Živočišná výroba je zaměřena na chov skotu. Do nezemědělské výroby patří výroba okenních systémů pro dopravní prostředky.
- Zemědělsko-obchodní družstvo Žichlínek – družstvo se zabývá zemědělskou výrobou a opravou osobních a nákladních vozidel včetně zemědělské techniky. Dále také provozuje pneuservis.

Ústí nad Orlicí

- KONZUM, obchodní družstvo v Ústí nad Orlicí - síť maloobchodních prodejen.
- Orlickoústecká nemocnice, a. s. - poskytuje základní i specializovanou léčebnou a ošetrovatelskou péči.
- SOR Libchavy spol. s r.o. – významný český výrobce autobusů a trolejbusů
- Rieter CZ s.r.o. - zajišťují vývoj a výrobu bezvřetenových doprřadacích strojů a strojřrenských komponentů.

Žamberk

- OEZ s.r.o. - dodává produkty a služby pro jištění elektrických obvodů a zařízení nízkého napětí - kompaktní a vzduchové jističe, pojistkové systémy, modulární přístroje a jiné.
- Isolit-Bravo, spol. s r.o. – zabývá se výrobou a montáží technických dílců pro automobilový průmysl i vzhledových dílců pro kuchyňské přístroje.
- Šmídl s.r.o. - mezinárodní kamionová doprava, nákladní autodoprava, spedice, logistika, sklady, skladování, mezinárodní zasilatelství. Zajišťuje komplexní logistické služby. Přepravy: ADR, silniční, letecká, námořní. Provádí celní služby.
- Bühler CZ s.r.o. - výroba strojů zejména pro potravinářský průmysl.
- ZES Silko, s.r.o. - vyrábí výkonové kondenzátory a tlumivky. Nabízí kompenzační kondenzátory nízkého a vysokého napětí, kompenzační rozvřděče, kondenzátory pro výkonovou elektroniku, pro indukční ohřevné zařízení, impulsivní kondenzátory a speciální kondenzátory.

Silné stránky okresu

- průmysl opírající se především o strojírenství a elektrotechniku
- vhodná poloha na hlavní železniční trati
- rozšiřování průmyslových zón
- členství obcí v regionálních svazcích
- vyhovující nabídka středního školství
- rozvoj bytové výstavby
- zvyšování turistické atraktivity okresu – budování cyklostezek, sportovních a rekreačních areálů.

Slabé stránky okresu

- obtížná dostupnost okrajových částí okresu, především v horských oblastech
- dlouhodobá nezaměstnanost
- sezónní zaměstnávání
- nerovnoměrné rozložení průmyslových provozoven v okrese
- okresem neprochází žádná z důležitých rychlostních komunikací
- nerovnoměrné rozložení podnikatelského zázemí v okrese

10.3. Okres Pardubice

Okres Pardubice vznikl po roce 1960 sloučením převážné části území čtyř tehdy rušených okresů Holic, Pardubice - město, Pardubice - okolí a Přelouč. Je nejmenším okresem Pardubického kraje, co se týče rozlohy ovšem s největším počtem obyvatel a hustotou zalidnění. Na severu vede hranice s okresem Hradec Králové a na jihu s okresem Chrudim. Na východě sousedí s okresem Rychnov nad Kněžnou a okresem Ústí nad Orlicí. Na západě pak tvoří hranici s okresy Středočeského kraje a to Kolínem a Kutnou Horou.

Mezi největší města okresu patří Přelouč, Holic a Pardubice. Pardubice jsou silniční i železniční křižovatkou okresu i celého kraje. Město Přelouč leží na hlavním železničním koridoru a městem Holic prochází hlavní silniční tah z Hradce Králové na Olomouc.

Pardubický okres leží v Polabské nížině a východolabské tabuli a proto převážná část okresu je rovinatá, což dokládá nejvyšší bod okresu, který je vysoký 398 m. Dominantou rovinaté krajiny Pardubicka je Kunětická hora, která nad Pardubicemi ční do výšky 295 m.

Díky umístění okresu v Polabské nížině zde panuje příznivé klima, které spolu s půdním složením vytváří vhodné podmínky pro zemědělství. Nejvíce se zde pěstuje obilí, řepa, píce, olejiny a také zelenina. V živočišné výrobě převažuje produkce vepřového masa. Nejvýznamnějším průmyslovým centrem okresu je samozřejmě město Pardubice, kde je soustředěna největší síť průmyslových podniků. Tyto sídlí především na okrajích města v průmyslových zónách. Z průmyslového odvětví je nejvíce zastoupena výroba elektroniky a výpočetní techniky, chemie, petrochemie, strojírenství a potravinářství. Mezi další město s větším počtem průmyslové výroby patří město Přelouč. Na okrese jsou také dvě velké parní elektrárny spalující hnědé uhlí a to v Opatovicích nad Labem a ve Chvaleticích. Díky zahraničním investorů se v poslední době rozvíjí výroba počítačů, komunikační techniky a

komponentů pro automobilový průmysl. Produkce těchto komodit tvoří hlavní část vývozu z Pardubického kraje.

Nezaměstnanost v okrese Pardubice je ve srovnání s jinými okresy České republiky dlouhodobě na nižší úrovni než ostatní i přesto, že nabízí pracovní příležitosti i zájemcům o práci ze sousedních okresů jako Chrudim a podobně. Ke konci roku 2014 činil podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání na obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let v okrese 5,0 %. Stále více obyvatel nachází uplatnění v oblasti obchodu a služeb. Pardubický okres má nejvyšší podíl v zastoupení ekonomicky aktivních obyvatel v oblasti obchodu a služeb ve srovnání s ostatními okresy Pardubického kraje. Hlavní rozmach zaznamenalo v Pardubicích především finančnictví a pojišťovnictví. V centru města i na jeho periferiích byla vybudována řada nových obchodních center, skladových areálů a logistických center. Již od roku 2000 se v Pardubicích zvýšila bytová výstavba a na okrajích města především na jižní a severní části i v přilehlých obcích se rozšiřuje výstavba rodinných domů.

V roce 1994 vznikla v krajském městě stále se rozvíjející Univerzita Pardubice, která vznikla po rozšíření Vysoké školy chemicko-technologické. V současné době má Univerzita sedm fakult a počet studentů již výrazně překročil hranici 10 tisíc. Mezi hlavní kulturní střediska okresu patří Východočeské divadlo a Komorní filharmonie v Pardubicích. V oblasti sportu jsou Pardubice známy díky dostihovému závodu Velká pardubická steeplechase, motocyklovému závodu Zlatá přilba a hokejovému týmu HC Pojišťovna Pardubice (dříve pod názvem Dynamo nebo Tesla).

Mezi turistické památky se řadí historické jádro Pardubic (Pernštýnské náměstí se zelenou bránou), Pardubický zámek, pozdně gotický hrad na Kunětické hoře a v neposlední řadě také lázeňský areál v Lázních Bohdaneč. Za národní kulturní památku byl v polovině 90. let vyhlášen historický areál hřebčína v Kladrubech nad Labem, ve kterém v současné době finišuje rekonstrukce, financovaná za přispění fondů EU. Znamé a turisty často navštěvované je expozice Afrického muzea v Holicích.

Hlavní zaměstnavatelé jednotlivých regionů:

Holice

- BV elektronik s.r.o.- zabývá se vývojem, výrobou a prodejem transformátorů, tlumivek a dalších typů vinutých dílů. Specializují se na vývoj měřicích systémů, soubory proměnných odporových a indukčních zátěží, výrobní stroje pro navíjení, zalévání a kompenzační tlumivky.
- Erwin Junker Grinding Technology a.s. – **zabývá** se výrobou a opravou vysokorychlostních brousicích strojů. Nabízí vícevřetenové brousicí stroje, stroje pro kombinaci broušení a soustružení tvrdých povrchů, na broušení profilů, drážek, průměrů a řezných nástrojů, bezhroté brousicí stroje či stroje na broušení nekruhových profilů.

Pardubice

- FOXCONN CZ s.r.o. - výroba PC, elektronických a optických přístrojů a zařízení.
- Pardubická krajská nemocnice, a.s. – zajišťuje kompletní zdravotní péči.
- Synthesia, a.s. - je předním evropským výrobcem kvalifikované chemie. Společnost je rozdělena do čtyř SBU - pigmenty a barviva, nitrocelulóza, organická chemie a energetika.
- Univerzita Pardubice – skládá se z Dopravní fakulty Jana Pernera (DFJP), fakulta ekonomicko-správní (FES), fakulta elektrotechniky a informatiky (FEI), fakulta filozofická (FF), fakulta chemicko-technologická (FChT), fakulta restaurování (FR), fakulta zdravotnických studií (FZS).
- Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o. - zabývají se výrobou audiovizuální techniky pro automobilový průmysl.
- Krajské ředitelství policie Pardubického kraje
- KYB Manufacturing Czech s.r.o. - japonská společnost, která se řadí mezi největší výrobce tlumičů do automobilů na světě.
- ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB
- Explosia a.s. – vyrábí výbušniny, střeliviny, trhaviny, černé a bezdýmné prachy a průmyslové trhaviny, dynamity a důlně bezpečné trhaviny, emulzní a plastické trhaviny, pyrotechnické výrobky. Dodávají hnací náplně pro munici, nábojky i velkorážovou munici. Nabízí prvky leteckých záchranných systémů.
- Paramo a.s. - výroba a prodej paliv, motorových, základních či procesních olejů, asfaltu pro stavebnictví i penetračních, izolačních či speciálních laků.

- Globus ČR, k.s. – hypermarket.

Přelouč

- KIEKERT-CS, s.r.o. - výroba, montáž a kompletace zámků a centrálních zámků automobilů.
- MPH Medical Devices s.r.o. - zabývá se výrobou jednorázových zdravotnických prostředků, provádí lisování komponentů, extruze hadiček i vyfukování komůrek a nabízí hadice, infúzní a proplachovací endoskopické sety, spojovací hadičky, formsety či krevní testy.
- Elektrárna Chvaletice a.s.- tepelná elektrárna

Silné stránky okresu

- značná diverzifikace odvětví v regionu
- výrazný podíl průmyslu na vytvářeném HDP
- tradice v odvětví elektrotechniky, strojírenství, chemie
- nízká nezaměstnanost
- investice firem do modernizace a výstavby budov, nákupu nových výrobních linek
- dobrá dopravní obslužnost
- síť středních škol
- rozvoj průmyslových zón
- aktivní politika zaměstnanosti úřadu práce, nízký počet dlouhodobě nezaměstnaných

Slabé stránky okresu

- malý počet absolventů se středním vzděláním z technických oborů
- nízký až žádný počet volných míst na zkrácený pracovní poměr
- zhoršování stavu infrastruktury na venkově
- horší kvalita životního prostředí (velká průmyslová centra)
- vysoký počet nezaměstnaných maturantů
- hrozba citelného zvýšení nezaměstnanosti vlivem přemístění výroby velkých firem
- nízký podíl cestovního ruchu oproti jiným oblastem

10.4. Okres Chrudim

Okres Chrudim v dnešní podobě vznikl v roce 1960 sloučením území dvou okresů Hlinsko a Chrudim. K těmto se ještě přičlenilo Ronovsko, Prosečsko a okolí Luže. Se svou rozlohou 993 km² se řadí ke středně velkým okresům a na území Pardubického kraje se podílí 22 %. Hustota zalidnění je na nižší úrovni, než je krajský průměr a to 105 obyvatel na km². Na severu a východě sousedí se všemi okresy Pardubického kraje. Na jihu sousedí s okresem Žďár nad Sázavou a okresem Havlíčkův Brod (oba kraj Vysočina), na západě má hranici s okresem Kutná Hora (Středočeský kraj).

Mezi největší města okresu patří Hlinsko, Třemošnice, Skuteč a Chrudim. Města Chrudim i Hlinsko jsou protínány silnicemi prvních tříd a vede zde železnice spojující Pardubice a Havlíčkův Brod. Města Skuteč a Třemošnice protínají pouze silnice druhé třídy a regionální železnice.

Územím okresu tvoří na severu a severovýchodě rovinná oblast Česká tabule, která je typická nižší nadmořskou výškou a výskytem mořských usazenin (pískovce, opuka). Jižní a jihozápadní část patří do soustavy Českomoravská vrchovina. Českomoravskou soustavu na okrese tvoří na jihu až jihozápadě okresu Železné hory, které na jihovýchodě přecházejí v Žďárské vrchy. Nejvyšší bod okresu s nadmořskou výškou 783 m se nachází v chráněné krajinné oblasti Žďárské Vrchy nedaleko zámku Karlštejn nad obcí Svratouch.

Průmysl je pestrý bez majoritního zaměření. K průmyslovým centrům patří Chrudim (strojírenství, stavební hmoty, textilní průmysl), Hlinsko (elektrotechnika, textilní průmysl, kožešnictví, potravinářství), Skuteč (kožedělný průmysl, stavební hmoty), Prachovice (stavební hmoty), Třemošnice (strojírenství). V Chrudimi je největší koncentrace podniků v bývalém areálu firmy Transporta, ale i na dalších okrajových periferiích města, především na severní části, kde byla vybudována nová průmyslová zóna.

Dlouhodobě má Chrudimsko po svitavském okrese druhou nejvyšší nezaměstnanost v kraji. Ke konci roku 2014 činil podíl uchazečů o zaměstnání na obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let v okrese 7,0 %. Nejvyšší nezaměstnanost v tomto okrese je v okolí měst Chrast a Heřmanův Městec, naproti tomu nejnižší je na Třemošnicku.

Investiční činnost v okrese byla zaměřena obdobně jako u ostatních okresů Pardubického kraje a to nejen na novou bytovou výstavbu, ale i rekonstrukce a opravy starších bytových domů. K realizaci investičních akcí především v oblasti infrastruktury a bydlení přispíval i stát prostřednictvím svých dotací. V rámci těchto dotací byly i vystavěny menší sociální byty a domy s pečovatelskou službou. Bytová výstavba se v posledních letech

zintenzivnila v obcích ležících v blízkosti Chrudimi, ale i ve vzdálenějších obcích nad 1.000 obyvatel. Největší investiční akcí v současné době je výstavba severovýchodního obchvatu města Chrudim, která je rozdělena do dvou etap. První etapa je již téměř ukončena a termín prosinec 2015 by měl být při jejím dokončení splněn. Obchvatem se radikálně zlepší dopravní situace města Chrudim, která každým dnem čelí nekonečným frontám vozidel.

Okres Chrudim patří k rušnějším turistickým oblastem s řadou jak kulturních, tak i historických památek. Mezi nejoblíbenější turistická střediska okresu se řadí historické jádro Chrudimi s Muzeem loutkářských kultur v Mydlářově domě, státní zámek Slatiňany a jeho hipologické muzeum či zříceniny hradů Košumberk, Lichnice, Rychmburk, Oheb a další. K turistickým známým místům patří také židovský areál v Heřmanově Městci a soubor lidových staveb Vysočina na Veselém Kopci. V roce 2010 byly na seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO zapsány masopustní průvody z Hlinecka.

Hlavní zaměstnavatelé jednotlivých regionů:

Hlinsko

- MEGATECH Industries Hlinsko - výroba a dodávky komponentů pro automobilový a elektrotechnický průmysl. Nástrojárna, formy pro vstřikování termoplastů, lisovací nástroje a přípravky, vstřikování termoplastů a plastových dílů, přesné obráběné díly, díly pro elektrotechnický průmysl, lisování kovů.
- Jednota, spotřební družstvo Hlinsko - maloobchodní prodej potravin, ovoce, zeleniny, drogistického a nepotravinářského zboží denní potřeby.
- Mlékárna Hlinsko, a.s. - výroba a distribuce mléčných produktů, mezi které patří mléko, smetana či máslo. Dále nabízí zmrzlinu, ledové tříště, trvanlivá ochucená mléka, sušená mléka, kondenzovaná mléka slazená i neslazená.
- Backer Elektro CZ a.s. - vyrábí elektrická topná tělesa pro ohřev vzduchu, kapalin, pro kontaktní ohřev, tělesa pro rozmrazování, tištěná topná tělesa, topné patrony a pásy.

Chrudim

- Chrudimská nemocnice, a.s. - provozuje zdravotnické zařízení s nabídkou lůžkové a ambulantní péče. Disponuje 278 lůžky pro akutní péči a 83 lůžky pro následnou péči, dobrovolnickým centrem, hematologickou laboratoří a lékárnou.

- Vodafone Czech Republic a.s. – operátorské služby.
- SIAG CZ, s.r.o. - zabývají se zakázkovou výrobou a lakováním svařovaných ocelových konstrukcí. Nabízí ocelové stožáry, strojní nosníky či nosníky generátorů. Zajišťují obráběcí činnost pro větrné elektrárny.
- Domov sociálních služeb Slatiňany - zabezpečování denních, týdenních a celoročních pobytů pro klienty s mentálním nebo kombinovaným postižením ve věku od 3 let. Zajišťují denní stacionář, chráněné bydlení a odlehčovací služby.
- Město Chrudim
- Alukov HZ, spol. s r.o. - společnost ALUKOV je tradiční, ryze český výrobce posuvných zastřešení teras CORSO, zastřešení bazénů, vířivých van a zastřešení pro hotely, restaurace a kavárny CORSO HORECA. S roční produkcí zastřešení kolem 3 tisíc výrobků se ALUKOV bezpochyby řadí mezi nejvýznamnější společnosti v oboru v celé Evropě.
- BASF Stavební hmoty ČR, s.r.o. - vyrábí průmyslové a dekorativní podlahy MASTERTOP, podlahy do potravinářství UCRETE, povrchy parkovišť a parkovacích domů CONIDECK. Dodávají hydroizolační membrány pro izolaci mostů CONIPUR, ochranu střech CONIROOF, protichemické izolace COROFLAKE.
- Evona, a.s. - vyrábí jemné punčochové zboží. V nabídce jsou punčochy, punčochové kalhoty, punčocháče, podkolenky, ponožky, termoprádlo. Prodávají bavlněné spodní prádlo, legíny, dámské kalhotky, nátláčky, košilky, spodky, boxerky, trenky, termoprádlo coolmax a prací sáčky.

Skuteč

- Hamzova odborná léčebna pro děti a dospělé – poskytuje následnou léčebnou rehabilitační péči lůžkovou i ambulantní jak pro děti tak i dospělé z celé ČR.
- DIPRO, výrobní družstvo invalidů - vyrábí produkty ze dřeva jako šatní ramínka, kuchyňské doplňky, kuchyňská prkénka, vařečky, obracečky, dvevní prahy, hůlky a spojovací kolíčky, stavební řezivo, truhlářské řezivo.
- Botas a.s. – výrobce obuvi.

Třemošnice

- KOVOLIS HEDVIKOV a.s. - Tlaková slévárna hliníkových slitin, která nabízí kompletní řešení potřeb od vývoje dílů, konstrukcí a výrobu nářadí, výrobu odlitků včetně mechanického opracování, až po jejich případné povrchové úpravy.
- DAKO-CZ, a.s. - Vyrábí vzduchotlakové, elektromechanické a hydraulické brzdové systémy DAKO pro lokomotivy, nákladní a osobní vozy, vozy metra a tramvaje. Nabízíme kompletní brzdové systémy, kotoučové brzdy, brzdové válce, rozváděče, ventily, spojky a kohouty.
- Holcim (Česko) a.s., člen koncernu - výroba a prodej cementu, drceného kamene, šterku, písku a transportovaného betonu.

Silné stránky okresu

- soustředění významných průmyslových firem ve všech největších městech okresu
- rozvinutá zemědělská výroba
- vysoké zastoupení stabilních firem se zahraniční účastí
- rozvíjející se průmyslové zóny
- rozvinuté malé a střední podnikání
- možnost rozvoje cestovního ruchu
- zdroje levné pracovní síly

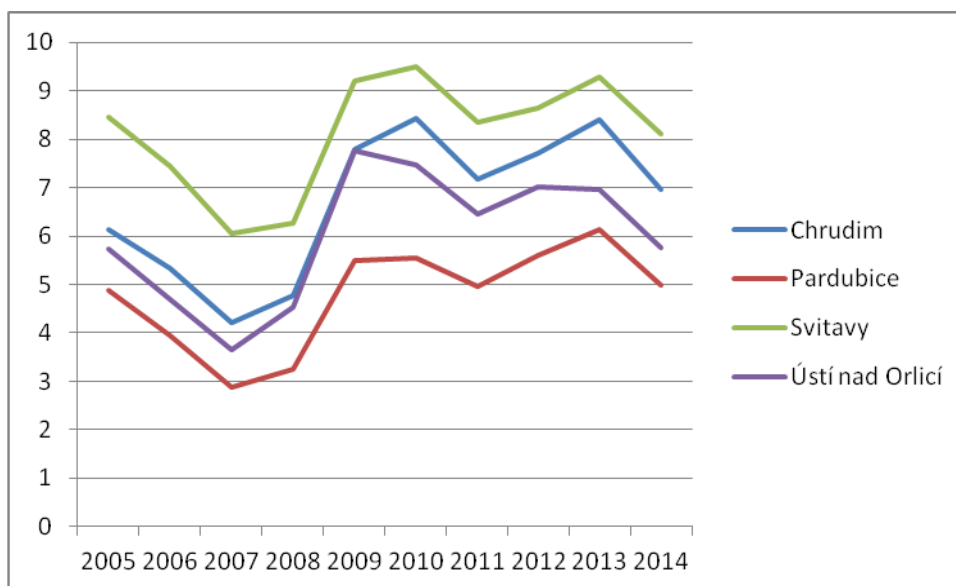
Slabé stránky okresu

- struktura volných míst a pracovních příležitostí u zaměstnavatelů ovlivněna dopady hospodářské recese
- nedostatečná dopravní obslužnost některých okrajových částí okresu
- nižší mobilita pracovní síly
- nízký počet volných pracovních míst
- region Hlinska a Skutče je vzhledem ke klimatickým podmínkám výrazněji ovlivněn sezónní nezaměstnaností
- nerovnoměrná dostupnost středního školství
- oblast cestovního ruchu

11. Vývoj nezaměstnanosti v okresech Pardubického kraje

Mezi jednotlivými okresy Pardubického kraje jsou celkem výrazné rozdíly v podílu nezaměstnaných osob.

Graf č. 24 : Podíl nezaměstnaných v jednotlivých okresech v letech 2005-2014

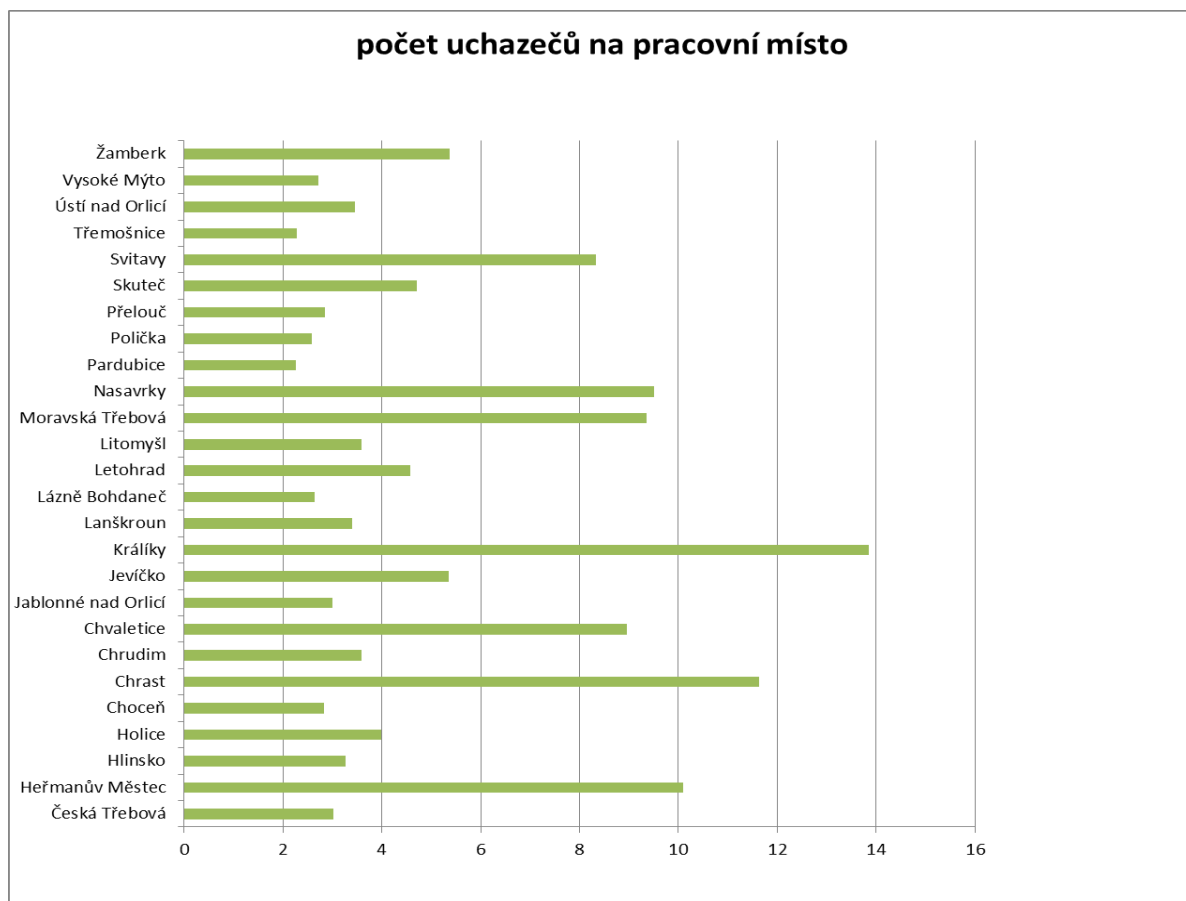

Zdroj: Český statistický úřad

V okrese Pardubice je nejméně uchazečů o práci v celém sledovaném období. Okres Chrudim a Ústí nad Orlicí jsou na tom s nezaměstnaností ve sledovaném období do roku 2009 více méně shodně, ale poté byla na okrese Chrudim nezaměstnanost znatelněji vyšší. Nejvyšší je na tom okres Svitavy, který má po celou sledovanou dobu nejvyšší čísla nezaměstnaných osob. Za zmínku stojí, že zatímco od roku 2013 okres Pardubice a okres Ústí nad Orlicí mají snižující míru nezaměstnanosti, tak okres Chrudim a Svitavy má míru nezaměstnanosti nepatrně stoupající. V průběhu let 2010 – 2014 je rozdíl v roční míře nezaměstnanosti kolem 1 % maximálně o 1,3 %, ale spíše ve většině případů je rozdíl menší než 1 %. Největší rozdíl v míře nezaměstnanosti byl mezi lety 2008 a 2009. V této době stoupla míra nezaměstnanosti v průměru až o 3% ve všech okresech.

Nejpostiženější regiony s vysokou nezaměstnaností jsou určeny porovnáním počtu uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo.

Graf č. 25: Počet uchazečů o 1 pracovní místo dle regionů Pardubického kraje v roce 2014

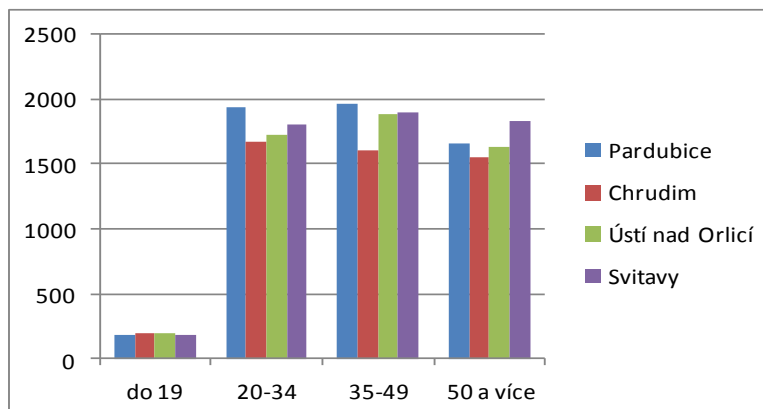

Zdroj: Český statistický úřad

Pardubický kraj je rozdělen na 26 místních regionů. Mezi nejpostiženější regiony ve srovnání počtu uchazečů o jedno pracovní místo řadíme region Králíky, Chrast, Heřmanův Městec, Nasavrky, Moravská Třebová a Chvaletice, kde na jedno pracovní místo připadá 9 až 14 uchazečů o zaměstnání a naopak nejméně postiženými regiony jsou region Třemošnice, Pardubice, Polička, Přelouč a Vysoké Mýto, kde práci seženou snadněji, protože zde připadá na jedno pracovní místo v průměru pouze 3 uchazeči o zaměstnání.

Dalším srovnávacím aspektem mezi okresy Pardubického kraje je rozdíl v počtu uchazečů dle věku.

Graf č. 26 : Uchazeči o zaměstnání dle věku

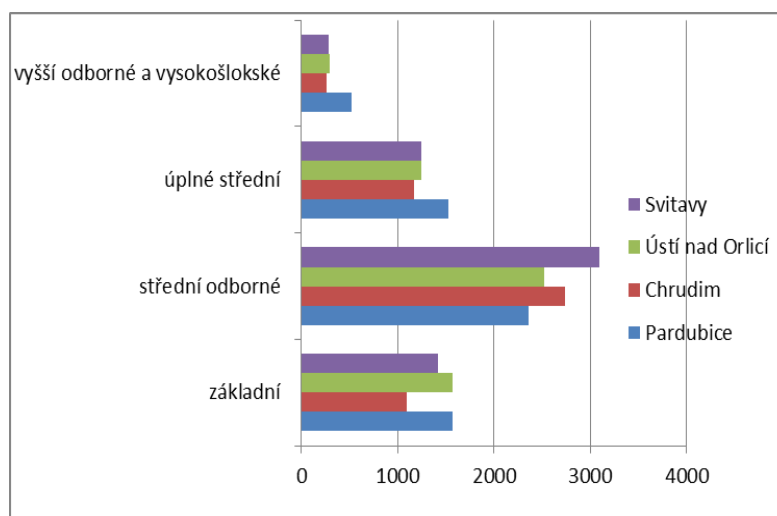

Zdroj: MPSV

V první položce do 19 let jsou rozdíly mezi okresy minimální. U druhé a třetí položky tedy u uchazečů od 20 – 34 let a od 35 – 49 let je nejvíce uchazečů v pardubickém okrese a nejméně v chrudimském okrese. Pořadí okresů se liší pouze ve čtvrté položce tedy u let 50 a více, kde nejvíce těchto uchazečů je z okresu Svitavy až poté z pardubického okresu. Největší podíl osob dle věku je mezi lety 35-49 a to skoro u všech okresů vyjma chrudimského tam je nejvyšší počet uchazečů ve věku 20-34.

Rozdíly v počtu uchazečů dle vzdělání jsou důležité i v okresním srovnání stejně jako v krajském.

Graf č. 27 : Uchazeči o zaměstnání dle vzdělání

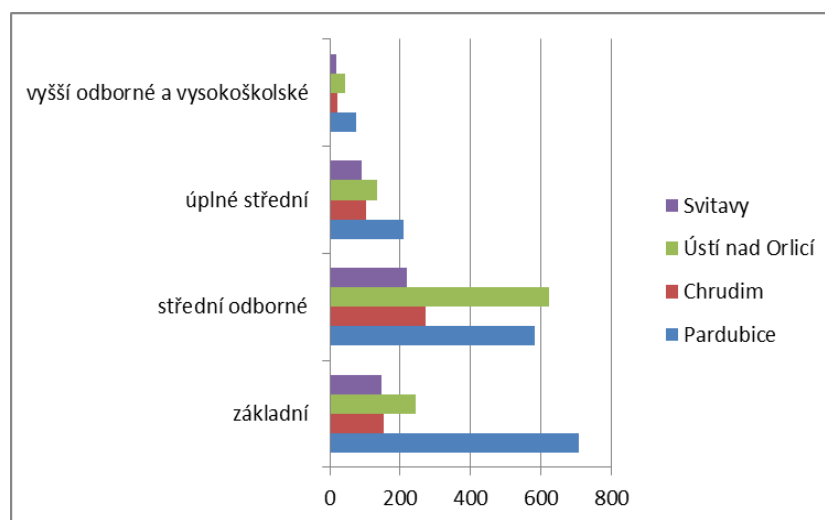

Zdroj: MPSV

Nejvíce osob se základním vzděláním je v okrese Pardubice a Ústí nad Orlicí, nejméně potom v okrese Chrudim. Nejvíce uchazečů se středním vzděláním bez maturity je v okrese Svitavy a Chrudim, kdežto nejméně v okrese Pardubice. Nejvíce uchazečů se středním vzděláním s maturitou je v okrese Pardubice a ostatní okresy jsou poměrně vyrovnané, jen okres Chrudim trochu zaostává a má nejnižší počet těchto uchazečů. Nejvyšší počty uchazečů s vysokoškolským vzděláním, je v okrese Pardubice a nejnižší v okrese Chrudim, i když rozdíl je markantnější jen mezi okresem Pardubice a ostatními.

Naproti počtu uchazečů o zaměstnání dle vzdělání můžeme porovnat také počty míst dle požadavků na vzdělání v jednotlivých okresech, aby bylo zřejmé, zda jednotlivé stupně vzdělávání kopírují potřeby trhu.

Graf č. 28 : Volná pracovní místa dle požadavků na vzdělání

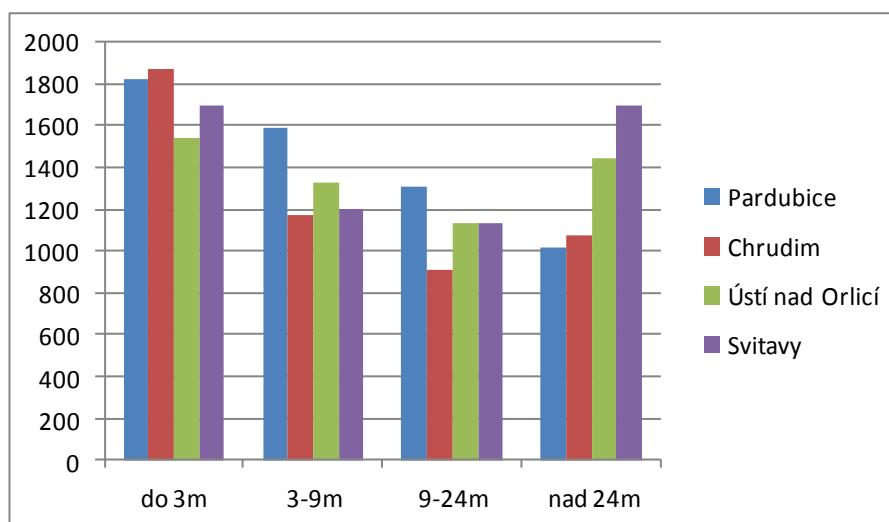
Zdroj: MPSV

U základního vzdělání je největší a markantní podíl v okrese Pardubice, kde je počet několikanásobně vyšší, než je tomu u ostatních okresů, kde nejsou již tyto rozdíly tak velké. U středního odborného vzdělání je největší počet volných pracovních míst v okrese Ústí nad Orlicí těsněji následován okresem Pardubice. Zbylé dva okresy mají více jak o polovinu počty těchto volných pracovních míst nižší. Nejnižší počet je v okrese Svitavy. Nejvíce volných pracovních míst pro uchazeče se středním vzděláním s maturitou je v okrese Pardubice a u zbylých je poměr celkem vyrovnaný. U volných pracovních míst pro vysokoškoláky je největší počet na okrese Pardubice a v okrese Svitavy.

Porovnáním mezi místy dle vzdělání a počtem uchazečů dle vzdělání je největší rozdíl u okresu Svitavy u středoškolského vzdělání bez maturity, kde počet uchazečů nejvíce překračuje počet volných pracovních míst s tímto vzděláním. Zatímco nejmenší rozdíl je v okrese Pardubice u volných pracovních míst se základním vzděláním a počtem uchazečů se základním vzděláním.

Dalším kritériem porovnání okresů Pardubického kraje je počet uchazečů dle délky nezaměstnanosti.

Graf č. 29 : Počet uchazečů dle délky nezaměstnanosti

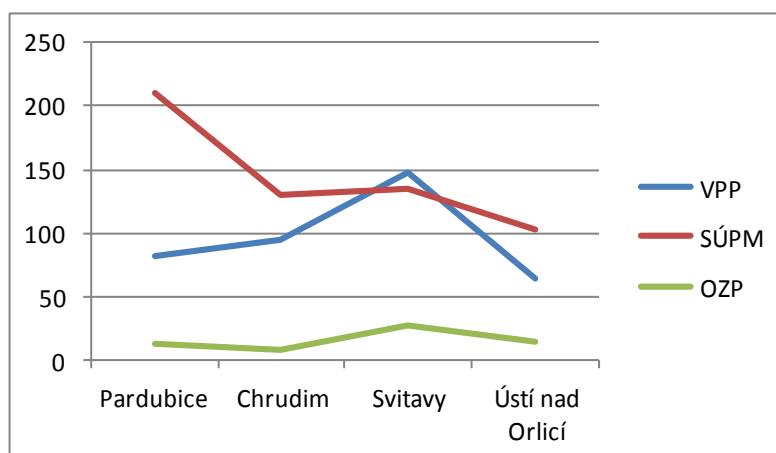

Zdroj: MPSV

Největší počet uchazečů o práci je v období prvních 3 měsíců nezaměstnanosti a to u všech okresů. V okrese Svitavy však dochází k výraznému vzestupu nezaměstnaných nad dobu 1 rok. Nejméně nezaměstnaných nad 1 rok je v okrese Pardubice a Chrudim. Celkově nejméně nezaměstnaných kromě okresu Pardubice je v období nezaměstnanosti od 9-24 měsíců.

V rámci aktivní politiky zaměstnanosti je v každém okrese Pardubického kraje zaměření na jednotlivé nástroje APZ rozdílné.

Graf č. 30 : Počet vytvořených pracovních míst

Zdroj: MPSV

V okrese Pardubice je největší část výdajů APZ vynaložena na společensky účelná pracovní místa (SÚPM), stejně je tomu u okresu Chrudim a Ústí nad Orlicí. V okrese Svitavy jsou nejvyšší výdaje vynakládány na veřejně prospěšné práce (VPP). Nejvyšší výdaje na chráněná pracovní místa pro osoby zdravotně postižené (OZP) vynakládá okres Svitavy a nejmenší výdaje má okres Pardubice. Největší výdaje na APZ má Pardubický okres následován okresem Svitavy a dále okresem Chrudim a Ústí nad Orlicí. Vyšší výdaje na APZ jsou v okrese Pardubice, protože zde žije největší počet osob v kraji a v okrese Svitavy, jelikož je zde nejvyšší nezaměstnanost mezi okresy Pardubického kraje.

V posledním sledovaném období bylo nejvíce uchazečů o zaměstnání z řad OZP na okrese Svitavy a nejméně na okrese Pardubice. Nejvyšší podíl OZP na celkovém počtu nezaměstnaných je na okrese Chrudim a to ve výši 16,7 % a nejmenší podíl na okrese Pardubice ve výši 10,5 % (viz. Příloha č. 11).

12. SWOT analýza Pardubického kraje

SWOT analýza popisuje hlavní determinanty mající vliv na zaměstnanost a nezaměstnanost v Pardubickém kraji.

SILNÉ STRÁNKY:	SLABÉ STRÁNKY:
- výhodná poloha na hlavním rychlostním železničním koridoru	- nedobudovaná rychlostní dopravní síť R 35
- existence mezinárodního letiště	- nízká produktivita práce kombinovaná s nízkou mzdou
- výhodná dopravní poloha v rámci ČR i EU	- nízká investiční činnost
- hustá dopravní infrastruktura	- významné regionální disparity v rámci kraje
- existence a význam Univerzity Pardubice	- velké vnitřní rozdíly v nezaměstnanosti
- pestrá škála oborů středního školství, široce rozvinutá síť škol	- nízký podíl obyvatelstva s VŠ vzděláním
- vysoký podíl exportu výrobních podniků v kraji	- nízká úroveň hrubé průměrné mzdy
- potenciál pro zahraniční investory	- nedobudovaná síť ČOV u obcí nad 2000 osob
- průmyslová tradice, diverzifikovaný průmysl	- slabé výkony cestovního ruchu
- výrazný podíl průmyslu na vytvářeném HDP	- nedostatečné dopravní spojení z odlehlých částí mikroregionů
- tradice v odvětví elektrotechniky, strojírenství a chemického průmyslu	- stoupající podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkové nezaměstnanosti
- sezónní zaměstnání v zemědělství, stavebnictví a službách	- některé části okresu jsou ovlivněny sezónní nezaměstnaností
- poměrně nízká průměrná míra nezaměstnanosti	- nerovnoměrná dostupnost středních škol
- potenciál rozvoje podél budoucí R35	- nižší mobilita pracovní síly
- bohatý přírodní potenciál a památky jako předpoklad pro rozvoj cestovního ruchu	
- výrazný podíl malého a středního podnikání	

PŘÍLEŽITOSTI:	HROZBY:
- rozvoj a rozšiřování průmyslových zón	- možnost přesunutí výroby některých zahraničních firem
- splavnění řeky Labe do Pardubic	- zvyšování dlouhodobé nezaměstnanosti
- vyšší využití potenciálu cestovního ruchu	- nedostatečná kvalifikovaná pracovní síla v technických oborech
- příliv zahraničního investičního kapitálu z důvodu nízkých mzdových nákladů	- stárnutí populace a nepříznivý demografický vývoj
- další rozvoj mezinárodního letiště	- odložení výstavby rychlostní komunikace R 35
- zvyšování zájmu o rekreační vyžití v regionu ze strany zahraniční klientely	- růst nezaměstnanosti vlivem přílivu levné pracovní síly ze zahraničí
- zacílení národní regionální politiky na obce a mikroregiony jako důležité aktéry rozvoje území	- malá poptávka po službách
- investice do infrastruktury regionu	- pokles ekonomické aktivity
- rozvoj podnikatelských aktivit vlivem zvýšení poptávky	- nadprůměrná zaměstnanost v sektoru zemědělská výroba, stavební výroba, pěstební a těžbařské práce v lese s dopadem na sezónní nezaměstnanost
- podpora mobility pracovních míst	- odchod kvalifikované pracovní síly do zahraničí
- čerpání prostředků z fondů EU	- útlum malého a středního podnikání
- optimalizace středního školství dle potřeb trhu	- opakování hospodářské recese

Na základě SWOT analýzy vyplývá, že nízká hladina nezaměstnanosti v Pardubickém kraji je podporována především průmyslovou výrobou, ale také i středním a malým podnikáním. V kraji je dostatečné množství středních škol, které zabezpečují výuku široké škály oborů.

Podpora průmyslové výroby je dána i dobrou dopravní obslužností a to jak silniční, tak i železniční dopravy. Hluboké kořeny má v Pardubickém kraji především strojírenský, elektrotechnický a chemický průmysl.

Pardubický kraj má však velké rezervy ve využívání cestovního ruchu a v budování infrastruktury okrajových mikroregionů. Kromě již uvedených možností dopravy jsou zde další perspektivní možnosti a to jak rozvoj mezinárodního letiště, tak splavnost řeky Labe.

Nevýhodou Pardubického kraje jsou nízké mzdy, nízká mobilita pracovní síly a s tím i související nárůst podílu dlouhodobě nezaměstnaných. Zároveň je zde problém regionální disparity, což má za následek vyšší nezaměstnanost v některých regionech kraje.

Mezi hrozby zvyšování nezaměstnanosti v Pardubickém kraji patří nejen další vlna hospodářské recese, ale také možnost přílivu levné pracovní síly ze zahraničí, což je především hrozba pro uchazeče s nízkou kvalifikací. Vlivem nárůstu terciálního sektoru, který je především otázkou malého až středního podnikání, je zde hrozba malé poptávky po službách, což by vedlo k dalšímu nárůstu nezaměstnanosti v kraji.

13. Výsledky a diskuse

Nezaměstnanost v tomto kraji je dlouhodobě nižší, než je průměrná hodnota nezaměstnanosti pro celou ČR. Ženy mají v Pardubickém kraji v průměru až o 2 % vyšší míru nezaměstnanosti než muži.

Nejvíce uchazečů o zaměstnání je nad 12 měsíců registrace na úřadu práce, není to však dlouhodobě, ale až od roku 2012 kdy překročila křivku osob z registrací do 3 měsíců. V průměru ČR je nejvíce uchazečů o zaměstnání s registrací nad 1 rok. Těchto osob je v průměru ČR ovšem podstatně více než je tomu v Pardubickém kraji.

Nejvíce uchazečů o zaměstnání bylo v Pardubickém kraji ve věku 20-34 let, ale v roce 2014 bylo již nejvíce uchazečů ve věku 35-49 let. V průměru celé ČR je nejvyšší počet uchazečů o zaměstnání ve věku 20-34 těsně před uchazeči ve věku 35-49, ale rozdíl mezi těmito uchazeči se stále snižuje. V porovnání s ČR má Pardubický kraj obdobný vývoj nezaměstnaných osob dle věku.

Nejvíce uchazečů o zaměstnání v Pardubickém kraji dle vzdělání je s výučním listem ze středních odborných škol, poté se základním vzděláním, úplným středním s maturitou a nejméně osob s vysokoškolským vzděláním. Rozdíl mezi průměrem ČR a Pardubickým krajem je, že počet vysokoškoláků v ČR stále roste, kdežto v Pardubickém kraji v roce 2014 jejich počet klesl. Nejvyšší počet uchazečů o zaměstnání dle vzdělání v průměru ČR je u vyučených středoškoláků bez maturity, což je stejné jako v Pardubickém kraji. Rozdíl mezi Pardubickým krajem a průměrem ČR je, ale v počtu uchazečů o zaměstnání se základním vzděláním, kde u průměru ČR jejich počet stále klesá a je podstatně nižší než počet středoškoláků s maturitou, ale v Pardubickém kraji je počet osob se základním vzděláním

stále kolísavý a počet je téměř shodný s počtem uchazečů se středoškolským vzděláním s maturitou.

Nejvíce volných pracovních míst v Pardubickém kraji dle vzdělání je pro středoškoláky bez maturity, poté se základním vzděláním, středním s maturitou a nejméně pro osoby s vysokoškolským vzděláním.

Počet pracujících cizinců v Pardubickém kraji od roku 2012 stále roste, kdy největší příliv cizinců je ze států Evropské Unie.

Výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti (dále jen APZ) v Pardubickém kraji od roku 2012 rapidně rostou a z větší míry jsou financovány z Evropských fondů ESF. Nejvyšší výdaje jsou zaznamenány na veřejně prospěšné práce (dále jen VPP) a nejmenší na chráněné dílny (dále jen OZP), kde tyto výdaje dokonce klesají, především z důvodu nezájmu podnikatelů zaměstnávat osoby zdravotně postižené. V rámci celé ČR výdaje na APZ také stále rostou a nejvyšší jsou na VPP a nejmenší na OZP jako v Pardubickém kraji. Trend je tedy jak u Pardubického kraje, tak v ČR shodný.

V porovnání hrubé průměrné mzdy je Pardubický kraj jedním z krajů s nejnižší průměrnou mzdou a to již minimálně od roku 2010.

Počet průmyslových podniků v kraji nevykazuje v posledních 5 letech výrazné výkyvy a tento počet je téměř stálý. Tržby z prodeje vlastních výrobků jsou od roku 2010 stále rostoucí, ale největší nárůst byl zaznamenán v roce 2014 a stejný předpoklad je i pro rok 2015. V porovnání s ČR je počet podniků v Pardubickém kraji jeden z nejnižších, což koresponduje s jeho rozlohou a počtem obyvatel.

Dlouhodobě nejvyšší míra nezaměstnanosti v Pardubickém kraji je na okrese Svitavy a nejnižší na okrese Pardubice. Nejlepší poměr uchazečů o zaměstnání na 1 pracovní místo je v regionu Pardubice, Třemošnice, Polička, Vysoké Mýto a Lázně Bohdaneč. Nejhorší poměr uchazečů o zaměstnání na 1 pracovní místo je v regionu Králíky, Chrast, Heřmanův Městec, Nasavrky a Moravská Třebová.

V roce 2014 bylo nejvíce uchazečů o zaměstnání na Pardubickém okrese ve věku 35-49, na okrese Chrudim ve věku 20-34, na okrese Ústí nad Orlicí ve věku 35-49 a na okrese Svitavy ve věku 35-49.

Uchazečů s vysokoškolským vzděláním bylo nejvíce na okrese Pardubice a nejméně na okrese Chrudim. Uchazečů se středoškolským vzděláním s maturitou bylo nejvíce na okrese Pardubice a nejméně na okrese Chrudim. Uchazečů se středoškolským vzděláním bez maturity bylo nejvíce na okrese Svitavy a nejméně na okrese Pardubice. Uchazečů se základním vzděláním bylo nejvíce na okrese Pardubice a nejméně na okrese Chrudim.

Volných pracovních míst pro vysokoškoláky je nejvíce na okrese Pardubice a nejméně na okrese Svitavy, pro středoškoláky s maturitou je nejvíce volných pracovních míst na okrese Pardubice a nejméně na okrese Chrudim. Nejvíce volných pracovních míst pro středoškoláky bez maturity je na okrese Ústí nad Orlicí a nejméně na okrese Svitavy. Volných pracovních míst se základním vzděláním je nejvíce na okrese Pardubice a nejméně na okrese Svitavy.

Uchazečů o zaměstnání v délce trvání registrace maximálně tři měsíce je nejvíce na okrese Chrudim a nejméně na okrese Ústí nad Orlicí. Uchazeči o zaměstnání v době od 3-9 měsíce registrace jsou nejpočetnější na okrese Pardubice a nejmenší počet je na okrese Chrudim. Nejvíce uchazečů o zaměstnání s dobou registrace 9-24 měsíců je na okrese Pardubice a nejméně na okrese Chrudim. Uchazeči o zaměstnání s registrací nad 24 měsíců jsou nejpočetnější na okrese Svitavy a nejmenší počet je na okrese Pardubice.

V rámci aktivní politiky zaměstnanosti bylo v roce 2014 nejvíce pracovních míst na SÚPM vytvořeno na okrese Pardubice a Chrudim, na veřejně prospěšné práce bylo nejvíce pracovních míst vytvořeno na okrese Svitavy a stejně tak bylo na okrese Svitavy vytvořeno nejvíce pracovních míst pro osoby zdravotně postižené v chráněných dílnách.

14. Závěr

Cílem diplomové práce bylo popsat nástroje fiskální politiky a vyhodnotit situaci na trhu práce v Pardubickém kraji v porovnání s průměrnými hodnotami celé ČR, ale i porovnání vybraných aspektů APZ s Královéhradeckým krajem.

Ten byl společně s Pardubickým, částí Libereckým a Vysočinou součástí Východočeského kraje. Měli tedy jako kraj jednotnou APZ. Na základě statistik a zpráv Českého statistického úřadu, Úřadu práce Pardubického kraje a stránek Ministerstva práce a sociálních věcí a vlastním šetřením byly zjištěny údaje použité ke zhodnocení a popisu situace na trhu práce jak v Pardubickém kraji, tak v jeho jednotlivých okresech.

Na základě těchto informací bylo zjištěno, že v Pardubickém kraji v menších obcích je stále na některých místech nedobudovaná plně infrastruktura, což má za následek snižování počtu obyvatel v těchto lokalitách, tedy především mladých lidí, kteří tyto obce opouštějí a stěhují se do měst. Nedobudovaná infrastruktura není však jediným důvodem odchodu mladých lidí do měst, ale dalším důležitým aspektem je pracovní místo a pracovní příležitosti, které jsou ve větších městech daleko početnější, než je tomu v menších obcích. Na zaměstnanost má také vliv mobilita pracovní síly, která sice stoupá, ale stále se najdou místa,

kde je špatná dopravní obslužnost a lidé musí využívat jen svých vlastních dopravních prostředků. Pardubický kraj má na většině svého území dobrou ba i výbornou dopravní obslužnost, jak silniční tak železniční, ale najdou se i místa, kde je tato obslužnost stále nedostatečná, především se to týká horských oblastí a některých odlehlých částí mikroregionu.

Pardubický kraj má stále vysoký podíl primárního sektoru, především v okrese Svitavy a to se odráží ve vyšší sezónní nezaměstnanosti, kdy rozdíly během roku jsou celkem citelné. Na sezónní nezaměstnanost v Pardubickém kraji má především vliv zaměstnanost v zemědělství a ve stavebnictví.

Nejvyšší koncentrace průmyslu je v krajské metropoli Pardubice a proto zaměstnanost těchto podniků využívají zbylé okolní okresy jako Chrudim a Ústí nad Orlicí. Okres Svitavy je od této krajské metropole nejvzdálenější a možná také proto má nejvyšší nezaměstnanost v kraji. Potenciál průmyslu v kraji za poslední období je rostoucí, především tržby rostou skokově, což má za následek i zvyšování mzdy, která ovšem stále patří mezi jedny z nejnižších v ČR.

Pardubický kraj má stále velké rezervy v cestovním ruchu a již delší dobu zaujímá poslední příčku v mezikrajském porovnání a to i přesto, že kraj má své historické památky a místa zapsaná v seznamu nehmotného kulturního dědictví UNESCO či různorodost přírodního prostředí od nížin po horské oblasti. Tady je skrytý potenciál zvyšování zaměstnanosti a to nejen v místech kde již jsou některé památky a objekty uzpůsobeny k těmto aktivitám, ale i vybudování nových areálů zaměřených na cestovní ruch, v místech které patří k nejpostiženějším vysokou nezaměstnaností.

Vývoj nezaměstnanosti v Pardubickém kraji je příznivější, než je průměr ČR a to zejména za poslední období. Největší vliv na nezaměstnanost měla hospodářská recese v letech 2008 – 2010 především díky vysokému exportu průmyslových podniků v kraji. Dlouhodobá nezaměstnanost je v porovnání s ČR na nižší úrovni, ale i v Pardubickém kraji již nyní převládá nad krátkodobou a stále se její podíl zvyšuje. V posledním období se nezaměstnanost obdobným tempem snižuje ve všech okresech Pardubického kraje. Dlouhodobě je nejnižší v okrese Pardubice a nejvyšší v okrese Svitavy. Naprosto nejvyšší nezaměstnanost je v regionu Králíky, což je horská oblast. Nejvyšší dlouhodobá nezaměstnanost je také v okrese Svitavy. Právě i z tohoto důvodu je v okrese Svitavy vytvářeno nejvíce pracovních míst v kraji pro veřejně prospěšné práce, pro osoby zdravotně postižené i dostatečný počet společensky účelných pracovních míst. Celkové výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti jsou za poslední období v kraji stále vyšší a vyšší.

Věková struktura nezaměstnaných v kraji se za poslední období značně vyrovnala a rozdíly nejsou tak zásadní jak tomu bylo dříve. Po předchozí sestupné tendenci volných pracovních míst pro vysokoškoláky je za poslední období trend rostoucí. Nejvíce volných pracovních míst v kraji je pro vyučené a se základním vzděláním a tento počet stále roste.

Problematika nezaměstnanosti především okrajových částí kraje je řešitelná na základě podpory a budování dopravní infrastruktury, modernizace krajského i národního systému vzdělávání a dlouhodobé podpory malého a středního podnikání včetně podpory rozvoje cestovního ruchu.

Další vývoj nezaměstnanosti v Pardubickém kraji bude ve větší míře záviset jak na výkonnosti české ekonomiky, tak především na výkonnosti ekonomik zahraničních obchodních partnerů, se kterými podniky v kraji spolupracují, nebo které mají v tomto kraji přímo své vlastní provozovny jako například Foxconn CZ a další. S ohledem na současný stav ekonomického růstu i příznivého vývoje nezaměstnanosti jak v celé ČR, tak i v Pardubickém kraji je předpoklad i dalšího snižování nezaměstnanosti pro následující období.

15. Seznam použitých zdrojů:

BRČÁK, J. SEKERKA, B. *Makroekonomie*. Plzeň: Vyd. a naklad. Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-245-5

BUCHTOVÁ, B. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8

BUCHTOVÁ, B. ŠMAJS, J. BOLELOUCKÝ, Z. *Nezaměstnanost*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013 ISBN 978-80-247-4282-3

DVOŘÁKOVÁ, Z. A kol. *Management lidských zdrojů*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2007, ISBN 978-80-7179-893-4

HAMERNÍKOVÁ, B. MAAYTOVÁ, A. *Veřejné finance*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-497-0

HELÍSEK, M. *Makroekonomie*. 2. vydání. Praha: Melandrium, 2002, ISBN 80-86175-25-1

HOLMAN, R. *Makroekonomie. Středně pokročilý kurz*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2004, ISBN 80-7179-764-2

HOLMAN, R. *Ekonomie*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 1999. ISBN 99-7170-955-1

IZÁK, V. *Fiskální politika*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2010, ISBN 978-80-245-1669-1

JUREČKA, V. a kol. *Mikroekonomie*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, ISBN 978-80-247-4385-1

JUREČKA, V. a kol. *Makroekonomie*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, ISBN 978-80-247-3258-9

MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 2. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. ISBN 80-901424-9-4

NAHODIL, F. *Veřejná správa a financování veřejného sektoru*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-536-4

NĚMEC, O. KOTÝNKOVÁ, M. *Lidské zdroje na trhu práce: vývoj a tendence v souvislosti se vstupem České republiky do EU*. Praha: Professional Publishing, 2003. ISBN 80-86419-48-7

OCHRANA, F. PAVEL, J. VÍTEK, L. a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, ISBN 978-80-247-3228-2

RUSMICOVÁ, L. SOUKUP, J. a kol. *Makroekonomie. Základní kurs*. Praha: Melandrium, 2002, ISBN 80-86175-24-3

SAMUELSON, P. A. *Ekonomie*. 1. vydání. Praha: Svoboda, 1991, ISBN 80-205-0192-4

SIROVÁTKA, T. MAREŠ, P. *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. Masarykova univerzita v Brně, 2003, ISBN 80-210-3048-8

SLANÝ, A. a kol. *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. 1. vydání., Praha: C. H. Beck, 2003, 375 s. ISBN 80-7179-738-3

Elektronické zdroje:

URL:<http://www.czso.cz>

URL:<http://portal.mpsv.cz>

URL:<http://www.businessinfo.cz>

URL:<http://www.ceed.cz>

URL:<http://www.finance.cz>

URL:<http://www.cmkos.cz>

URL:<http://www.munio.cz>

URL:<http://www.miras.cz>

URL:<http://www.dotace-kvalitně.cz>

URL:<http://finexpert.e15.cz>

URL:<http://www.eastbohemiaconvention.cz>

Ostatní zdroje:

Zákon o zaměstnanosti, č. 68/2009 Sb.

16. Seznam obrázků a grafů

Seznam obrázků:

- Obr. č. 1: Vztah mezi cíli a nástroji fiskální politiky
- Obr. č. 2 : Veřejný deficit (mld. Kč) a veřejný deficit k HDP (%)
- Obr. č. 3 : Křivka nabídky práce
- Obr. č. 4 : Efekty zvýšením poptávky
- Obr. č. 5 : Ukázka dobrovolné a nedobrovolné nezaměstnanosti
- Obr. č. 6 : Poloha Pardubického kraje v ČR
- Obr. č. 7 : Poloha okresů v Pardubickém kraji

Seznam grafů:

- Graf č. 1 : Rozloha Pardubického kraje v porovnání s ČR
- Graf č. 2 : Porovnání počtu obyvatel jednotlivých krajů ČR
- Graf č. 3 : Vývoj nezaměstnanosti v Pardubickém kraji v porovnání s ČR v letech 2005-2014
- Graf č. 4 : Míra nezaměstnanosti v Pardubickém kraji ženy-muži rok 1993-2014
- Graf č. 5 : Počet uchazečů dle délky nezaměstnanosti v Pardubickém kraji
- Graf č. 6 : Počet uchazečů dle délky nezaměstnanosti v ČR
- Graf č. 7: Věková struktura uchazečů o práci v Pardubickém kraji
- Graf č. 8: Věková struktura uchazečů o práci v ČR
- Graf č. 9: Vývoj počtu uchazečů a volných pracovních míst v Pardubickém kraji
- Graf č. 10 : Struktura volných pracovních míst dle vzdělání v Pardubickém kraji
- Graf č. 11 : Struktura uchazečů dle vzdělání v Pardubickém kraji
- Graf č. 12 : Struktura uchazečů o zaměstnání dle vzdělání v rámci ČR
- Graf č. 13 : Vývoj počtu pracujících cizinců v Pardubickém kraji
- Graf č. 14 : Vývoj počtu zaměstnaných cizinců v Pardubickém kraji 2010-2014
- Graf č. 15 : Výdaje na VPP v porovnání Pardubického a Královéhradeckého kraje
- Graf č. 16 : Výše investic na SÚPM ve srovnání Pardubický a Královéhradecký kraj
- Graf č. 17 : Výše investic na místa pro OZP v porovnání Pardubického a Královéhradeckého kraj
- Graf č. 18 : Výdaje na cílené programy APZ v porovnání Pardubického a Královéhradeckého kraje

- Graf č. 19 : Výdaje na rekvalifikaci a poradenství v Pardubickém kraji v porovnání s Královéhradeckým krajem
- Graf č. 20 : Výdaje na jednotlivé úseky APZ v rámci celé ČR
- Graf č. 21 : Porovnání průměrné hrubé mzdy v letech 2010-2014 Pardubický kraj – ČR
- Graf č. 22 : Průměrný počet průmyslových podniků v Pardubickém kraji 2010-2014 zaměstnávající více jak 100 osob
- Graf č. 23: Tržby z prodeje vlastní výroby v Pardubickém kraji (v tis. Kč)
- Graf č. 24 : Podíl nezaměstnaných v jednotlivých okresech v letech 2005-2014
- Graf č. 25: Počet uchazečů o 1 pracovní místo dle regionů Pardubického kraje v roce 2014
- Graf č. 26 : Uchazeči o zaměstnání dle věku
- Graf č. 27 : Uchazeči o zaměstnání dle vzdělání
- Graf č. 28 : Volná pracovní místa dle požadavků na vzdělání
- Graf č. 29 : Počet uchazečů dle délky nezaměstnanosti
- Graf č. 30 : Počet vytvořených pracovních míst

17. Přílohy:

Příloha č. 1: Příjmy státního rozpočtu

CELKOVÝ PŘEHLED PŘÍJMŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU PODLE KAPITOL

v Kč

Číslo kapitoly	Kapitola	daňové příjmy *)	pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	z toho povinné pojistné na důchodové pojištění	nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem	z toho z rozpočtu Evropské unie **)
301	Kancelář prezidenta republiky	0	0	0	60 000	0
302	Poslanecká sněmovna Parlamentu	0	0	0	20 000 000	0
303	Senát Parlamentu	0	0	0	3 500 000	0
304	Úřad vlády České republiky	0	0	0	33 957 010	22 197 010
305	Bezpečnostní informační služba	0	0	0	136 300 000	0
306	Ministerstvo zahraničních věcí	450 000 000	0	0	50 000 000	0
307	Ministerstvo obrany	12 100 000	2 971 337 599	2 641 188 199	850 323 873	140 595 873
308	Národní bezpečnostní úřad	250 000	0	0	1 947 217	1 397 217
309	Kancelář veřejného ochránce práv	0	0	0	350 000	0
312	Ministerstvo financí	28 720 000	521 470 215	463 529 080	4 504 108 402	278 512 752
313	Ministerstvo práce a sociálních věcí	609 349 000	372 720 747 383	331 307 331 340	7 016 141 712	6 337 672 691
314	Ministerstvo vnitra	13 000 000	5 897 027 451	5 236 697 353	1 125 489 518	377 901 518
315	Ministerstvo životního prostředí	900 000	0	0	10 727 800 516	8 513 672 516
317	Ministerstvo pro místní rozvoj	1 200 000	0	0	8 981 388 974	8 961 388 974
321	Grantová agentura České republiky	0	0	0	0	0
322	Ministerstvo průmyslu a obchodu	27 000 000	0	0	12 382 345 747	12 067 345 747
327	Ministerstvo dopravy	80 000 000	0	0	13 647 597 675	13 587 597 675
328	Český telekomunikační úřad	17 815 000	0	0	10 970 532 500	24 165 500
329	Ministerstvo zemědělství	6 200 000	0	0	44 879 885 721	34 690 910 721
333	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	400 000	0	0	12 397 026 667	12 217 474 667
334	Ministerstvo kultury	10 000	0	0	649 453 000	509 259 000
335	Ministerstvo zdravotnictví	9 200 000	0	0	860 758 768	207 281 768
336	Ministerstvo spravedlnosti	0	727 614 780	646 768 693	2 182 440 403	65 382 597
343	Úřad pro ochranu osobních údajů	0	0	0	0	0
344	Úřad průmyslového vlastnictví	80 000 000	0	0	131 626 285	1 626 285
345	Český statistický úřad	0	0	0	18 669 684	15 609 684
346	Český úřad zeměměřičký a katastrální	470 000 000	0	0	110 980 590	980 590
348	Český báňský úřad	50 000	0	0	3 459 350	859 350
349	Energetický regulační úřad	201 467 000	0	0	4 500 000	0
353	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	4 200 000	0	0	1 300 000	0
355	Ústav pro studium totalitních režimů	0	0	0	3 705 763	3 705 763
358	Ústavní soud	0	0	0	0	0
361	Akademie věd České republiky	0	0	0	0	0
372	Rada pro rozhlasové a televizní vysílání	4 050 000	0	0	2 500 000	0
374	Správa státních hmotných rezerv	0	0	0	90 000 000	0
375	Státní úřad pro jadernou bezpečnost	170 000 000	0	0	400 000	0
376	Generální inspekce bezpečnostních sborů	0	43 670 787	38 985 661	0	0
377	Technologická agentura České republiky	0	0	0	0	0
381	Nejvyšší kontrolní úřad	0	0	0	339 000	0
396	Státní dluh	0	0	0	7 400 000 000	0
397	Operace státních finančních aktiv ***)	1 450 000 000	0	0	1 761 000 000	0
398	Všeobecná pokladní správa	558 901 080 000	0	0	12 938 761 375	0
	CELKEM	562 536 991 000	382 881 868 215	340 334 500 326	153 888 649 750	98 025 537 898
PŘÍJMY CELKEM (daňové příjmy, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem)						1 099 307 508 965

*) bez příjmů z povinného pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti; v kapitole 397 Operace státních finančních aktiv zahrnují příjmy na účtech státních finančních aktiv - odvody od původců radioaktivních odpadů na jaderný účet

**) zahrnuje jak prostředky poskytnuté z rozpočtu Evropské unie přímo, tak prostředky poskytnuté prostřednictvím Národního fondu

***) včetně jaderného účtu a zvláštního účtu rezervy pro důchodovou reformu

Zdroj: Český statistický úřad

Příloha č. 2: Počet obyvatel v Pardubickém okrese v letech 2010-2014, muži – ženy

rok	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyvatel celkem (k 31. 12.)	517 164	516 411	516 440	515 985	516 372
muži	255 117	254 961	255 018	254 797	255 137
ženy	262 047	261 450	261 422	261 188	261 235

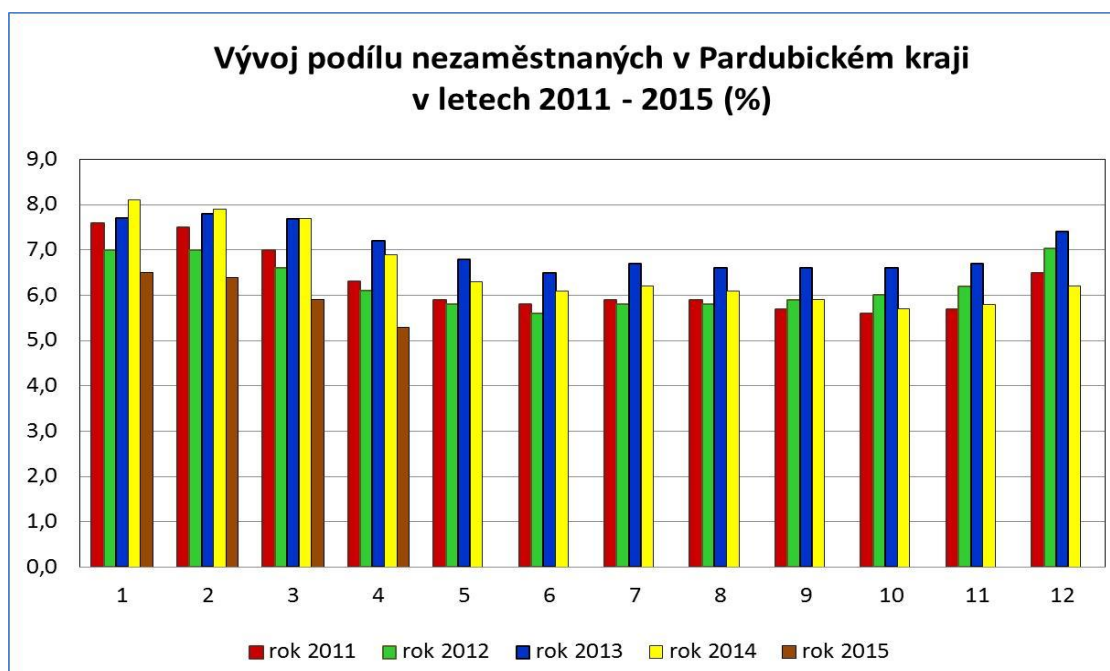
Zdroj: ČSÚ

Příloha č. 3: Graf počtu návštěvníků v rámci cestovního ruchu v roce 2014 v jednotlivých krajích ČR

Zdroj: MPSV

Příloha č. 4: Měsíční vývoj podílu nezaměstnaných v Pardubickém kraji v letech 2011-2015

Zdroj: <http://portal.mpsv.cz>

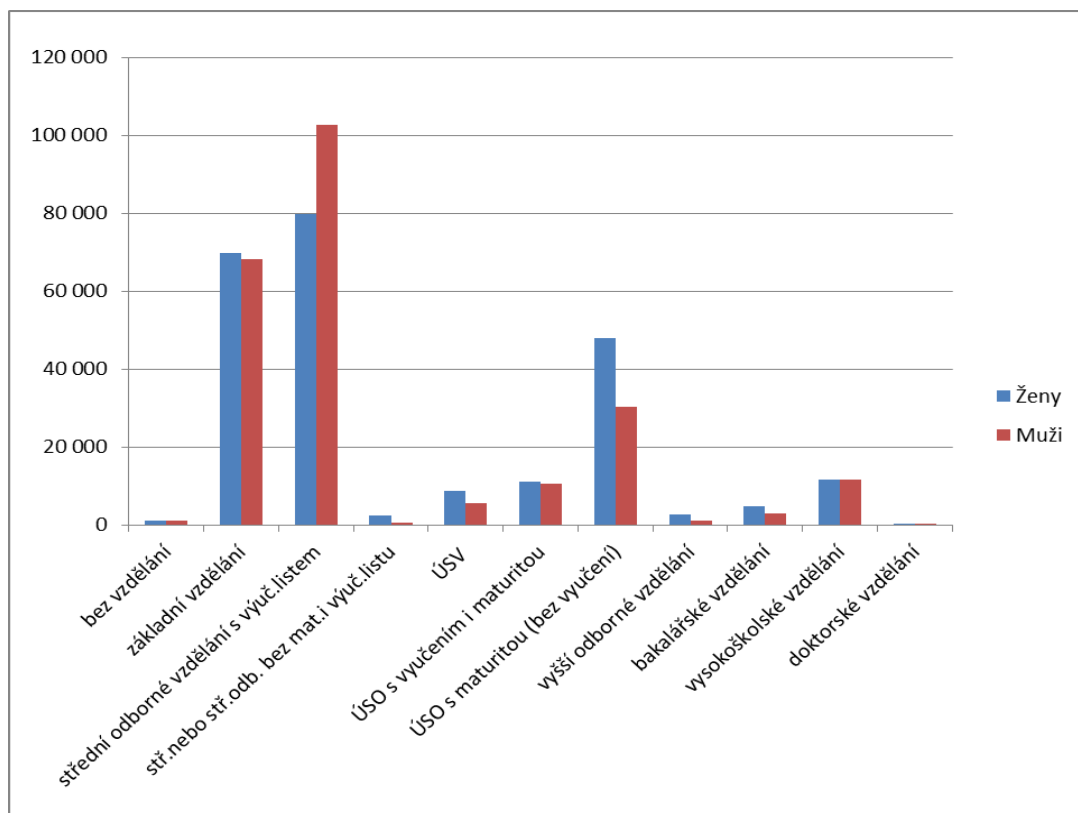
Příloha č. 5: Tabulka počtu volných míst k 31. 1. 2015 v Pardubickém kraji

Mikroregion (dle ORP)	Volná místa dle nejnižšího požadovaného vzdělání k 31.1.2015															
	Celkem	bez vzdělání		základní	střední odborné (odborná učiliště + školy)				úplné střední s maturitou			vyšší odborné + vysokoškolské				
		A	B	C	D	E	H	J	K	L	M	N	R	T	V	
Okres Chrudim	552	0	0	154	6	6	259	0	29	32	43	11	2	10	0	
Hlinsko	111	0	0	48	0	0	36	0	9	1	9	1	2	5	0	
Chrudim	441	0	0	106	6	6	223	0	20	31	34	10	0	5	0	
Okres Pardubice	1 588	11	4	706	1	4	576	0	39	60	112	9	11	54	0	
Holice	45	0	0	18	1	0	16	0	1	3	5	0	0	1	0	
Pardubice	1 341	11	4	598	0	4	473	0	34	55	93	9	9	50	0	
Přelouč	202	0	0	90	0	0	87	0	4	2	14	0	2	3	0	
Okres Svitavy	479	0	0	148	0	1	217	2	2	42	48	1	1	17	0	
Litomyšl	154	0	0	65	0	0	54	1	0	13	15	1	1	4	0	
Moravská Třebová	79	0	0	19	0	0	38	0	0	13	5	0	0	4	0	
Polička	105	0	0	20	0	0	67	0	0	2	11	0	0	5	0	
Svitavy	141	0	0	44	0	1	58	1	2	14	17	0	0	4	0	
Okres Ústí nad Orlicí	1 166	0	0	243	1	16	601	4	35	94	127	5	2	38	0	
Česká Třebová	216	0	0	55	0	0	112	0	3	17	22	2	1	4	0	
Králíky	59	0	0	14	0	0	41	0	0	1	1	1	0	1	0	
Lanškroun	147	0	0	30	0	1	77	1	4	16	15	1	0	2	0	
Ústí nad Orlicí	197	0	0	36	0	0	79	2	12	21	28	1	0	18	0	
Vysoké Mýto	340	0	0	84	1	15	180	0	6	26	23	0	0	5	0	
Zámbek	207	0	0	24	0	0	112	1	10	13	38	0	1	8	0	
Pardubický kraj	3 785	11	4	1 251	8	27	1 653	6	105	228	330	26	16	119	0	

Číselník vzdělání:	A	bez vzdělání	K	ÚSV
	B	neúplné základní vzdělání	L	ÚSO (vyučení s maturitou)
	C	základní + praktická škola	M	ÚSO s maturitou (bez vyučení)
	D	nižší střední vzdělání	N	vyšší odborné
	E	nižší střední odborné	R	bakalářské
	H	střední odborné (vyučení)	T	vysokoškolské
	J	střední bez maturity a bez vyučení	V	doktorské

Zdroj: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/pak/nezamestnanost_v_cislech/statistiky/rok_2015/pardubicky_kraj/leden_2015

Příloha č. 6 : Graf počtu volných pracovních míst podle vzdělání muži – ženy v roce 2014

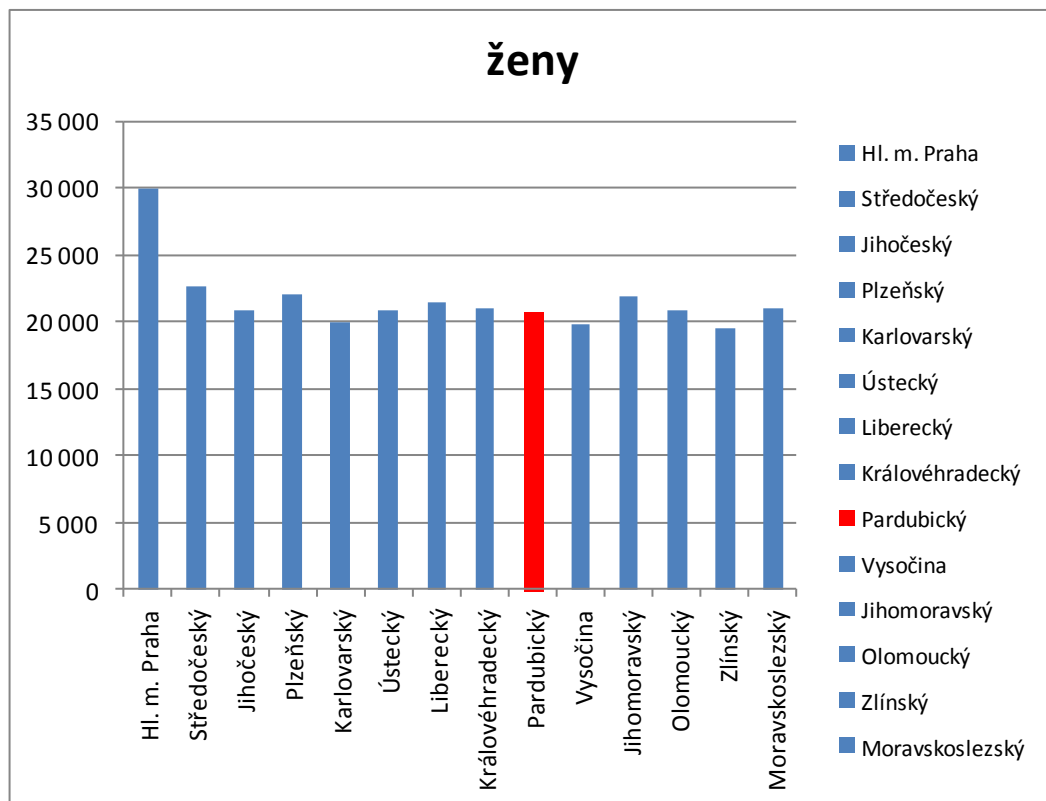
Zdroj: MPSV

Příloha č. 7: Tabulka rekvalifikace uchazečů o zaměstnání

Uchazeči a zájemci zařazení v roce 2014 do rekvalifikace	Počet účastníků
Zabezpečené rekvalifikace	1 275
Zvolené rekvalifikace	363
Celkem	1 638
Průměrné náklady na rekvalifikaci (=kurzovné) na 1 uchazeče/zájemce	8 500

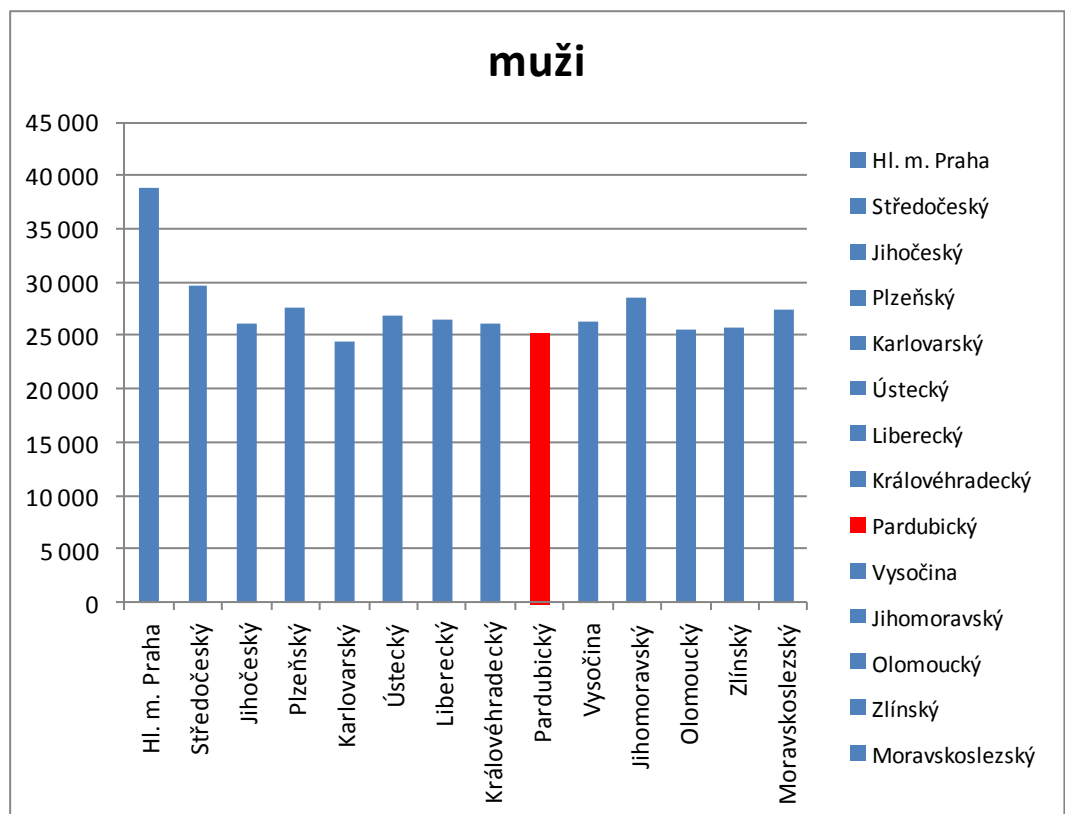
Zdroj: ČSÚ

Příloha č. 8: Graf průměrné mzdy dle krajů ČR v roce 2014 – ženy

Zdroj: MPSV

Příloha č. 9: Graf průměrné mzdy dle krajů ČR v roce 2014 – muži

Zdroj: MPSV

Příloha č. 10: Tabulka průměrného počtu podniků, tržeb z průmyslové činnosti, průměrný evidenční počet zaměstnanců dle krajů ke konci roku 2014

ČR, kraje	Průměrný počet podniků	Tržby z průmyslové činnosti (v tis. Kč, běžné ceny)	Průměrný evidenční počet zaměstnanců (fyz. osoby)
Česká republika	2 307	2 975 222 421	767 791
Hlavní město Praha	240	315 441 138	77 895
Středočeský kraj	219	514 119 029	89 543
Jihočeský kraj	157	119 131 869	45 506
Plzeňský kraj	164	192 793 612	55 284
Karlovarský kraj	75	36 555 980	19 490
Ústecký kraj	164	331 479 082	49 539
Liberecký kraj	99	125 623 455	40 369
Královéhradecký kraj	127	130 801 873	42 980
Pardubický kraj	140	207 566 749	43 097
Kraj Vysočina	135	122 762 960	47 044
Jihomoravský kraj	243	179 505 785	65 313
Olomoucký kraj	151	102 440 142	39 102
Zlínský kraj	165	152 608 499	46 332
Moravskoslezský kraj	231	444 392 248	106 296

Poznámky

Podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem na území kraje

Zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=PRU0040PU_KR&&kapitola_id=33

Příloha č. 11: Tabulka počtu uchazečů o zaměstnání absolventů a OZP

Mikroregion (dle ORP)	Uchazeči o zaměstnání k 31. 1. 2015									
	Celkem	OZP			Absolventi a mladiství			Evidenční nad 5 měsíců		
		celkem OZP	v % *	ženy	celkem abs. + mladist.	v %*	ženy	celkem evid. nad 5	v %*	ženy
Okres Chrudim	5 323	890	16,7	452	324	6,1	158	2 529	47,5	1 417
Hlinsko	1 020	212	20,8	108	73	7,2	33	412	40,4	255
Chrudim	4 280	674	15,7	341	248	5,8	122	2 100	49,1	1 152
Z jiných okresů	23	4	17,4	3	3	13,0	3	17	73,9	10
Okres Pardubice	5 982	631	10,5	327	312	5,2	157	2 998	50,1	1 683
Holice	565	49	8,7	25	25	4,4	14	266	47,1	148
Pardubice	4 342	413	9,5	210	231	5,3	115	2 190	50,4	1 242
Přelouč	1 046	167	16,0	92	55	5,3	28	531	50,8	288
Z jiných okresů	29	2	6,9	0	1	3,4	0	11	37,9	5
Okres Svitavy	6 038	939	15,6	455	354	5,9	176	3 360	55,6	1 831
Litomyšl	1 117	157	14,1	65	60	5,4	34	576	51,6	326
Moravská Třebová	2 070	396	19,1	197	109	5,3	49	1 195	57,7	645
Polička	776	99	12,8	43	53	6,8	20	344	44,3	183
Svitavy	2 054	286	13,9	150	130	6,3	71	1 231	59,9	670
Z jiných okresů	21	1	4,8	0	2	9,5	2	14	66,7	7
Okres Ústí nad Orlicí	5 639	799	14,2	408	307	5,4	161	3 117	55,3	1 663
Česká Třebová	962	143	14,9	73	63	6,5	37	643	66,8	335
Králíky	456	68	14,9	41	16	3,5	7	233	51,1	141
Lanškroun	853	107	12,5	44	46	5,4	21	418	49,0	207
Ústí nad Orlicí	1 044	143	13,7	74	56	5,4	26	606	58,0	327
Vysoké Mýto	1 129	138	12,2	81	73	6,5	47	497	44,0	283
Žamberk	1 167	197	16,9	95	53	4,5	23	699	59,9	360
Z jiných okresů	28	3	10,7	0	0	0,0	0	21	75,0	10
Pardubický kraj	22 982	3 259	14,2	1 642	1 297	5,6	652	12 004	52,2	6 594

Zdroj: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/pak/nezamestnanost_v_cislech/statistiky/rok_2015/pardubicky_kraj leden_2015